

INKLUZIJA
U VISOKOM
OBRAZOVANJU

Različitost
je uvijek
pozitivna
vrijednost

STR. 15

Lelia Kiš-Glavaš

Dr. DANICA RAMLJAK

Splitsko
sveučilište
ima
fantastičan
potencijal

STR. 6

BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

god XIV.
broj 169.
29. studenog 2023.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

Gala večera za splitske studente na Kampusu

SVEUČILIŠTE U SPLITU

BESPLATNE VEČERE DOBRODOŠLICE ZA STUDENTE

STR. 18

VEDRANA FILIPOVIĆ

SURADNJA OPĆINE RAŠA I RCNF-a

Studenti kao turistički vodiči

STR. 22

SMOTRA
SVEUČILIŠTA
U ZAGREBU

Panel o zanimanjima budućnosti

STR. 6

BRANKO NAD

NEPROFITNI
STUDENSKI
MEDIJ

RADIO KAMPUS - Što se krije iza mikrofona?

STR. 21

Radio Kampus
104.1 MHz

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Sastanak Upravljačkog odbora sveučilišta članica mreže UniAdrion

Otvorena je i dvodnevna konferencija 'Mladi u EUSAIR-u', u organizaciji Ministarstva vanjskih i europskih poslova te suorganizaciji Sveučilišta u Splitu, kojoj su prisustvovali i predstavnici UniAdrion mreže

Sastanak Upravljačkog odbora sveučilišta članica mreže UniAdrion održan je na Sveučilištu u Splitu 15. studenoga. Naime, rektor Sveučilišta u Splitu prof. Dragan Ljutić predsjedava ovom mrežom od 1. lipnja 2023. u mandatom razdoblju od godinu dana. Na sastanku se razgovaralo o projektima mreže koji su u tijeku, ali i onima bu-

dućima poput studentskog kongresa ST-Congress koji je planiran za svibanj 2024. u Splitu te UniAdrion ljetne škole. Potom je uslijedio okrugli stol na kojem se nastavila rasprava o doprinosu koji mreža može dati u području obrazovanja, zajedničkih projekata i istraživanja.

Podsjetimo, mreža UniAdrion broji 55 članica iz Al-

banije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Grčke, Italije, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, San Marina, Srbije i Slovenije te djeluje od 2000. godine. Osobito je aktivna u umrežavanju sveučilišta jadransko-jonske regije s ciljem razmjene studenata, osoblja, istraživača, zajedničkih projekata te zajedničkih obrazovnih inicijativa. Kasnije tog dana, na Eko-

nomskom fakultetu je otvorena dvodnevna konferencija "Mladi u EUSAIR-u", u organizaciji Ministarstva vanjskih i europskih poslova te suorganizaciji Sveučilišta u Splitu, kojoj su, među ostalim, prisustvovali i predstavnici UniAdrion mreže koji su došli u Split na sastanak Upravljačkog odbora.

EUSAIR je makroregionalna Strategija EU-a za jadransku i jonsku regiju pokrenuta u listopadu 2014. godine, a uključuje četiri države članice EU-a (Hrvatsku, Grčku, Italiju, Sloveniju) te Albaniju, Srbiju, Crnu Goru, Bosnu i Hercegovinu i San Marino. EUSAIR se nadovezuje na 15-godišnju suradnju unutar jadransko-jonske inicijative i na pomorsku strategiju za Jadransko i Jonsko more Europske komisije iz studenoga 2012. godine. Hrvatska predsjedava EUSAIR-om od 1. lipnja ove godine.

Otvaranju konferencije nazočili su brojni uzvanici, prof. Dragan Ljutić, rektor Sveučilišta u Splitu, Andrea Čović Vidović, voditeljica Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj te voditeljica odnosa s javnošću EK-a u Hrvatskoj, Joze Tomaš, predsjednik Foruma jadransko-jonskih gospodarskih komora, veleposlanik Fabio Pigliapoco, glavni tajnik Jadransko-jonske inicijative, prof. Ivica Puljak, gradonačelnik Splita, Stipe Čogelja, zamjenik splitsko-dalmatinskog župana, Sunčana Glavak, zastupnica Europskog parlamenta, dok su se videoporukom skupu obratili Željana Zovko, zastupnica u Europskom parlamentu, i Gordan Grlić Radman, ministar vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske. Rektor Ljutić je zahvalio svima na dolasku i izrazio dobrodošlicu na Sveučilište u Splitu. Istaknuo je kako je za sva sveučilišta važna politička podrška, ne samo gradonačelnika, županija, već i drugih političkih aktera u Jadransko-jonskoj inicijativi, zato je dobro da su ovakva događanja organizirana u međusobnoj suradnji. **UNIST.HR**

Prof. DRAGAN POLJAK (58) S FESB-a DOBITNIK JE OVOGODIŠNJE DRŽAVNE NAGRADE ZA ZNANOST

Novo priznanje za splitskog profesora bogate karijere

Prof. Dragan Poljak (58) sa splitskog Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje dobitnik je ovogodišnje Državne nagrade za znanost.

Od 2010. godine redoviti je profesor u trajnom zvanju na Zavodu za elektroniku i računarstvo FESB-a, a trenutno je na poziciji šefa Katedre za elektromagnetsku kompatibilnost i numeričke metode u elektronici. Na preddiplomskom, diplomskom i doktorskom studiju izvodi nastavu iz većeg broja kolegija.

U okviru svoga znanstvenog rada bavi se raznim aspektima proračuna elektromagnetskih polja, numeričkim modeliranjem zračećih struktura (antene, prijenosne linije, sustavi zaštite od munje, georadari, bežični prijenos energije), analizom

Profesor Poljak je u tri desetljeća znanstvenog djelovanja objavio više od 580 publikacija, a osim kontinuirane aktivnosti na području računalnog elektromagnetizma, ima i multidisciplinarnih interese koji duboko zadiru u matematiku, fiziku i filozofiju

utjecaja elektromagnetskih polja na ljudsko tijelo i okoliš, biomedicinskim aplikacijama elektromagnetskih polja te proučavanjem fizike plazme u sklopu istraživanja termonuklearne fuzije.

Plodan autor

Profesor Poljak je u tri desetljeća svoga znanstvenog djelovanja objavio više od 580 publikacija, od čega gotovo 200 radova u časopisima referiranih u relevantnim bazama (WoSC i Scopus), više od 300 radova u zbornicima međunarodnih skupova, 30 poglavlja u knjigama, 10-ak znanstvenih monografija i knjiga,

Dragan Poljak s rektorom Draganom Ljutićem u povodu primanja priznanja za jednog od najcitanijih znanstvenika Splitskog sveučilišta

gotovo 100 stručnih studija, veliki broj tutoriala, višednevnih tečajeva, pozvanih predavanja, seminara i popularnih predavanja.

Autor je više knjiga, od toga dviju u izdanju John Wiley and Sons te jedne u izdanju Elseviera. Član je više udruženja, urednik u stručnim časopisima, tijekom karijere obnašao je brojne funkcije te ostvario brojne suradnje.

Široko polje interesa

Osim kontinuirane aktivnosti na području računalnog elektromagnetizma, prof. Poljak ima i multidisciplinarnih interese koji duboko zadiru u matematiku,

fiziku i filozofiju (posebno filozofiju znanosti), kao i odgovarajuće objavljene radove. Također je zainteresiran za povijest znanosti pa je objavio i niz biografskih članaka o poznatim znanstvenicima. Aktivan je i u popularizaciji znanosti pa redovito održava popularna predavanja, najčešće na festivalima znanosti.

Za svoj znanstveni rad primio je brojne domaće i međunarodne nagrade i priznanja, među kojima: Invited Young Scientist Award – URSI (1999.), Državnu nagradu za znanost (2004.), nagradu hrvatskog ogranka IEEE (2016.), Technical Achievement Award of the IEEE EMC Society (2019.), George Green Medal from University of Mississippi (2021.) i ovu zadnju Državnu nagradu za znanost (2023.).

POČETAK NOVOG PROJEKTA NA SVEUČILIŠTU U SPLITU

'Wake up - It's time for sleep - Become the European sleep expert of tomorrow'

Piše ŽELJKA KOVAČEVIĆ

Sveučilište u Splitu te tvrtke E.C.H.R. d.o.o i IPEMED (Institut perspektiva ekonomije Mediterana) bile su domaćin cijelom nizu događanja u povodu početka projekta "Digital literacy enables up-to-date sleep medicine in inclusive healthcare" (akronima eSleep_dHealth), financiranog iz programa Erasmus+.

Od 14. do 17. studenoga 2023. godine na nekoliko lokacija u Splitu, uključujući zgradu Rektorata, Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu te Mediteranski institut za istraživanje života MedILS, održane su radionice obuke osoblja

Projekt pod vodstvom prorektora prof. Zorana Dogaša, nastavak je uspješne suradnje triju sveučilišta u Reykjaviku, Kreti i Splitu, koja je započela na projektu Sleep REVOLUTION vrijednog 15 milijuna eura

pod nazivom "Design thinking in curriculum design" i kick-off sastanak projekta. Na inicijalnom sastanku članova projektnog tima definirani su ciljevi projekta, organizacija aktivnosti te koraci u provedbi ovog Erasmus+ KA2 projekta. Trening osoblja fokusirao se na dizajniranje kurikuluma, a partneri su radili na definiciji glavnih ciljeva programa eSleep_dHealth i predstavili svoje prijedloge za konkretne aktivnosti. Novi obrazovni program za digitalnu

zdravstvenu skrb s fokusom na poremećaje spavanja koristit će se načelima otvorene pedagogije, nastavne metode u kojoj su studenti stvaratelji informacija, a ne puki potrošači. Na taj način studenti stječu bolje razumijevanje odgovornosti i prava povezanih s pružanjem informacija, što je ključno za digitalnu i medijsku pismenost pacijenata s poremećajima spavanja.

Također, nastavnici postaju sukreatori nastavnog sadržaja, a sam nastavni proces

inovativan i nov za studente i nastavnike. U svrhu kreiranja kurikuluma, na radionicama se koristila metoda "design thinking" te je osmišljena krilatica obrazovnog programa: "Wake up - It's time for sleep - Become the European sleep expert of tomorrow". Studenti iz tri različite zemlje, Islanda, Grčke i Hrvatske, kroz projekt će uspostaviti zajednički međunarodni inkubator društvenih inovacija te će biti osposobljeni za izazove radeći na podacima

istraživanja prikupljenima u projektu Horizon2020 Sleep REVOLUTION.

Projekt eSleep_dHealth, pod vodstvom prorektora za međunarodnu suradnju i suradnju s lokalnom zajednicom prof. Zorana Dogaša, nastavak je uspješne suradnje triju europskih sveučilišta (Sveučilište u Reykjaviku, Sveučilište na Kreti i Sveučilište u Splitu) koja je započela na projektu Sleep REVOLUTION u vrijednosti od 15 milijuna eura, kojega smo i

mi partneri, a koordinira ga prof. Erna Sif Arnardóttir iz Reykjavika, koja je i sama nazočila skupu u Splitu. Ova događanja imala su za cilj unaprijediti digitalnu pismenost u području medicine spavanja te osigurati inkluzivnu zdravstvenu skrb. S obzirom na niz društvenih aktivnosti u kojima su partneri tijekom ovog tjedna sudjelovali, ostvaren je veliki korak u planiranju aktivnosti na ovom projektu, ali i daljnji korak na unaprjeđnju već postojeće dugotrajne suradnje, prijateljstva i međusobnog podržavanja institucija koje su sudjelovale. Projekt je započeo 16. listopada 2023. godine i trajat će 24 mjeseca. Ukupna je vrijednost projekta 250.000,00 eura.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Ishođena građevinska dozvola za zgradu Znanstveno-inovacijskog centra

Rujan 2023. godine obilježilo je ishodne pravomoćne građevinske dozvole za zgradu budućega Znanstveno-inovacijskog centra Sveučilišta u Splitu (ZIC). Aktivnosti odabira idejnog rješenja, izrade cjelokupne projektno-tehničke i studijske dokumentacije, ishodne građevinske dozvole i plaćanja odgovarajućih doprinosa za zgradu ZIC-a financirani su preko projekta "Znanstveno-inovacijski centar Sveučilišta u Splitu - ZIC" (KK.01.1.1.09.0035), unutar poziva Priprema IRI infrastrukturnih projekata iz Operativnog programa "Konkurentnost i kohezija", sredstvima iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Projekt je započeo u lipnju 2020. godine, a završit će u prosincu ove godine.

Projekt planiranja ZIC-a ne samo da se uklapa u strateške ciljeve Nacionalne razvojne strategije 2030., već je dio vizije daljnjeg pozicioniranja Sveučilišta u Splitu kao vodećega regionalnog

sveučilišta s naglašenom mediteranskom orijentacijom - ističe rektor Sveučilišta u Splitu prof. Dragan Ljutić. Voditelj izrade pro-

jektne-tehničke dokumentacije ispred Sveučilišta u Splitu, prorektor prof. Nikša Jajac, smatra kako je buduća zgrada centra za znanstveno-inovacijska istraživanja, koja je planirana prema kreativnom idejnom rješenju istaknutih arhitekata Lee Pelivan i Tome Plejića, u suradnji s Lukom Bosnićem, Matijom Poštenik, Ri-om Tursan i Nikšom Laušin, primjer suvremenog i funkcionalnog arhitektonskog izričaja.

Postignuto arhitektonsko oblikovanje i inženjerska rješenja ostvarila su zgradu funkcionalne strukture s maksimalno otvorenim sjevernim i južnim pročeljem te poluzatvorenim bočnim fasadama, koja će biti smještena ispred Sveučilišne knjižnice na Kampusu. Voditelj izrade studijske dokumentacije ispred Sveučilišta u Splitu, prorektor prof. Igor Jerković, naglasio je kako ZIC ima iznimnu važnost za budući razvoj znanstveno-inovacijske infrastrukture

Sveučilišta u Splitu, što je i dokazano izrađenom Studijom izvodljivosti ZIC-a. Uspostava Centra omogućit će integraciju istraživačkih i potpornih kapaciteta, stvarajući platformu za razvoj globalno konkurentne znanosti na Sveučilištu. ZIC će također imati ključnu ulogu u poticanju interdisciplinarnih suradnje među znanstvenicima i promoviranju transfere znanja i tehnologije između Sveučilišta u Splitu, istraživačkih institucija i gospodarstva. U izradi projektno-tehničke i studijske dokumentacije te ostvarenju pravomoćne građevinske dozvole za ovu zgradu, uz zaposlenike službi Sveučilišta u Splitu, sudjelovali su predstavnici sastavnica, sveučilišnih odjela i samostalnih studija. Ovim postignućem stečeni su svi uvjeti za gradnju i opremanje objekta procijenjene vrijednosti od oko 56 milijuna eura. Ovaj iskorak obećava svijetlu budućnost za znanstvenike i inovatore. **UNIST**

PANEL U OKVIRU 28. SMOTRE SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZANIMANJA BUDUĆNOSTI zahtijevati će neprestano učenje

Ističući potrebne kompetencije i znanja budućih zaposlenika te projekcije novih zanimanja, panelisti su se složili kako je za razvoj budućih karijera nužna prilagodljivost, fleksibilnost, daljnje učenje i kontinuirano obrazovanje

PİSE PROF. TOMISLAV BOLANČA

U okviru Smotre Sveučilišta u Zagrebu, koja se održavala od 9. do 11. studenoga 2023. u prostorima Kongresnoga centra na Zagrebačkom velesajmu, održan je panel Zanimanja budućnosti. Panel je organiziran u sklopu svečanoga otvaranja Smotre 9. studenoga te kao dio programa manifestacije *Tjedan Sveučilišta*, tijekom koje je održan niz sveučilišnih događanja – od svečane dodjele priznanja, nagrada i spomen-medalja i svečane sjednice Senata u povodu Dana Sveučilišta, preko niza panela, koncerta i predstavljanja knjige, do Smotre i sveučilišne brucešijade (1. BruTZGa).

Uz rektora Sveučilišta u Zagrebu **Stjepana Lakušića**, na panelu *Zanimanja budućnosti* sudjelovali su: predstavnica Studentskoga zbora Sveučilišta u Zagrebu **Katja Popović**, član Uprave i potpredsjednik za ljudske potencijale Infobipa **Marin Bezić**, voditeljica zapošljavanja u tvrtkama Rimac Technology i Rimac Group **Ela Palić**, direktorica Učenja i razvoja ljudskih potencijala u Zagrebačkoj ban-

ci **Tanja Pavlic Bilić** i viši direktor Ljudskih potencijala i korporativnih poslova u OTP banci **Szabolcs Annus**. Panel je vodila **Suncica Findak**.

Ističući, svatko u svojem području djelovanja, koje su to kompetencije i znanja koji će biti potrebni budućim zaposlenicima te koje su projekcije novih zanimanja koja će se pojaviti u sljedećim godinama, svi su se panelisti složili kako je za razvoj budućih karijera nužna prilagodljivost, fleksibilnost, daljnje učenje i kontinuirano obrazovanje.

Tržište rada

Istaknuvši kako već sada svjedočimo velikim promjenama na tržištu rada, rektor Lakušić je rekao kako se u širem smislu očekuje da će sve traženija zanimanja tijekom sljedećih godina biti stručnjaci u području prilagodbe klimatskim promjenama, eksperti koji će se baviti razvojem koncepta podzemnih gradova, kao i prometne infrastrukture. Također, važna će biti zanimanja usmjerena na zdravlje i zdravstvo, posebice ona koja su npr. specijalizirana za dizajn i zamjenu pojedinih di-

jelova ljudskoga tijela, zanimanja vezana za putovanje u svemir, kao i stručnjaci u području razvoja novih materijala te robotike i robota.

Szabolcs Annus iz OTP banke na panelu je istaknuo kako je budućnost već stigla na tržište rada te da već sada poslodavci iskazuju velike potrebe za nizom različitih profila stručnjaka koji su vezani za proces digitalizacije. Uz ekonomiste, matematičare i fizičare, banke sve češće danas zapošljavaju podatkovne inženjere za *cloud* i druge stručnjake u ICT području, ali i prevoditelje te osobe sa za-

Zaključeno je kako budućih studenata trebaju odabrati ono područje koje ih zanima i da ne trebaju toliko biti fokusirani na ono što će raditi nakon što završe studij

vršenim studijem u tehničkom i društvenom području. Tanja Pavlic Bilić iz Zagrebačke banke rekla je kako su mogućnosti razvoja vještina i znanja te karijera danas brojne. Daljnji razvoj digitalne transformacije ima velik utjecaj na ekonomiju, pa tako i na bankarski sektor, što se prije svega vidi u razvoju različitih komunikacijskih robota koji se koriste za komunikaciju s klijentima. Zanimanja koja će biti važna u bankarskom sektoru u budućnosti stoga će uvelike biti vezana za digitalizaciju, razvoj proizvoda, digitalne kanale i usluge, upravljanje velikom količinom podataka te njihovom zaštitom. Također, sve važnija postaje i društvena odgovornost poduzeća. Mladi na tržištu rada sve više traže poslodavce koji ulažu u razvoj društva, pa u tom kontekstu, prateći potrebe društva, banke npr. mogu pridonijeti razvoju financijske pismenosti građana, posebice mladih, snažnije se uključiti u aktivnosti korporativnoga volontiranja i sl.

Tijekom panela sudionici su se osvrnuli i na sve brži razvoj umjetne inteligencije te na njezin utjecaj na transformaci-

ju tržišta rada. Govoreći iz perspektive tvrtke Infobip, Marin Bezić je rekao kako će u budućnosti sve traženiji biti tzv. AI (*Artificial Intelligence*) dizajneri, kao i ICT stručnjaci različitih specijalizacija (npr. u području *machine language operations*), ali i neka nova zanimanja u području razvoja umjetne inteligencije. Također, sve su zastupljenija zanimanja vezana za 3D ispis, pogotovo dijelova ljudskoga tijela. S tim se pogledom složila i Ela Palić iz tvrtki Rimac Technology i Rimac Group te istaknula i brzorastuću potrebu za zanimanjima u industriji baterija, npr. inženjer baterija i inženjer kvalitete, kao i inženjer modeliranja baterijskih ćelija, te za nizom stručnjaka koji su vezani za industriju mobitela, tv-setova, hladnjaka te električnih automobila i superautomobila.

Brza prilagodba

Na panelu su potom navedena i neka druga zanimanja za kojima će potencijalno postojati potreba u budućnosti, npr. kontrolor autocesta, savjetnik za *wellness* za starije osobe, kirurg za povećanje pamćenja i

svemirski pilot. Kako bi budućni naraštaji stekli znanja i vještine za ta i slična zanimanja, istaknuta je nužnost brze prilagodbe studijskih programa na sveučilištima i visokoobrazovnim institucijama.

Panelisti su razgovarali i o novim modelima selektiranja zaposlenika i načinima provedbe intervjuja za posao, napose u kontekstu razvoja umjetne inteligencije. Slušajući izlaganja panelista, studentica sociologije Katja Popović posebice se osvrnula na mogućnosti zapošljavanja onih čija su buduća zanimanja u društvenom i humanističkom području, ali je komentirala i mogućnost da će se kandidati za posao birati samo na temelju njihovih životopisa, bez razgovora uživo, na temelju selekcije koju će raditi umjetna inteligencija. Prema njezinim riječima, koliko god životopisi daju uvid u kompetencije kandidata, oni nisu dovoljni za procjenu načina na koji će se potencijalni novi zaposlenik uklopiti u radno okruženje te hoće li i na koji način moći surađivati s ostalim članovima tima. Panelisti su se potom složili kako će u sljedećem razdoblju intervju i dalje imati važnu ulogu u selekcijskim postupcima zapošljavanja.

Na kraju razgovora panelisti su zaključili kako budućih studenata trebaju odabrati ono područje studiranja koje ih zanima te da u ovoj fazi ne trebaju toliko biti fokusirani na ono što će raditi nakon što završe studij. "Vaše trenutno uvjerenje o tome što ćete točno raditi vjerojatno se neće ostvariti. Tržište rada brzo se mijenja, svijet oko nas se mijenja i morat ćete se naviknuti na činjenicu kako je za profesionalno napredovanje u poslu koji vas zanima nužno neprestano učenje i rad."

Smotra Sveučilišta u Zagrebu
BRANKO NAĐ

BRANKO NAĐ

TJEDAN SVEUČILIŠTA U ZAGREBU I OBILJEŽAVANJE POČETKA 355. AKADEMSKE GODINE

Kvalitetom do jačanja međunarodne prepoznatljivosti

Panelom Sveučilište kakvo trebamo: kvalitetom do jačanja međunarodne prepoznatljivosti, u novim prostorima obilježen je treći dan Tjedna Sveučilišta

Panel "Sveučilište kakvo trebamo: Mobilnost i kvalitetni studijski programi za 21. stoljeće"

BRANKO NAB

Pisu **PROF. ANAMARIJA MUSA**
i **PROF. JURICA PAVIČIĆ**

Skup je uvodnim obraćanjem otvorio i podržao rektor Sveučilišta u Zagrebu **Stjepan Lakušić**, istaknuvši ulogu Sveučilišta u suvremenim izazovima i međunarodnoj mreži znanja i istraživanja te apelirajući na važnost međuinstitucijske suradnje i suradnje svih dionika sustava u jačanju međunarodne prepoznatljivosti.

Program trećeg dana sastojao se od tri dijela: uvodnih izlaganja predstavnika različitih segmenata sustava visokog obrazovanja i znanosti te dvaju panela koje su moderirali prof. **Jurica Pavičić**, prorektor za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju Sveučilišta u Zagrebu i izv. prof. **Anamarija Musa**, prorektorica za upravljanje kvalitetom i etiku Sveučilišta u Zagrebu.

U prvom dijelu programa iz perspektive nacionalne politike internacionalizacije o *Visokom obrazovanju i znanosti u međunarodnom okruženju* i s naglaskom na ciljeve i namjere govorio je Staša Skenžić, načelnik Samostalnog sektora za koordinaciju europskih poslova i međunarodne suradnje Ministarstva

znanosti i obrazovanja. Napori Ministarstva usmjereni su upravo na važnost internacionalizacije visokog obrazovanja i znanosti kroz niz poticajnih mjera i instrumenata. Osobno iskustvo *Internationalizacije nastave i istraživanja* kroz mobilnost, znanstveno istraživačke projekte i rad sa studentima s prisutnima je

podijelila izv. prof. **Marija Serdar** s Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu koja je sudionike pozdravila iz Infobipa, u kojem članovi njezinog projektnog tima provode studijsku posjetu. Obrazovanje i suradnja s eminentnim inozemnim visokim učilištima i istraživačkim centrima osigurala joj je bogatu osnovu

za razvoj vlastitih projekata i privlačenje međunarodnih studenata. Dr.sc. **Branka Rošić**, rukovoditeljica Središnjeg ureda za međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu, predstavila je mogućnosti *Mobilnosti kroz Erasmus+ program*. Predstavila je niz mogućnosti koje pruža program razmjene i suradnje iz-

Prorektor za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Jurica Pavičić

BRANKO NAB

BRANKO NAB

među nastavnika, studenata i stručnih službi s partnerima iz inozemstva, te navela da je u prošloj akademskoj godini u programima sudjelovalo preko 800 dolaznih i isto toliko odlaznih studenata.

Okosnica drugog i trećeg dijela programa bili su paneli *Sveučilište u međunarodnoj mreži znanja i istraživanja* i *Mobilnost i kvalitetni studijski programi za 21. stoljeće* kroz koje su predstavljene aktivnosti i razmijenjena iskustva namijenjena primarno sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu, kao i predstavnicima drugih visokih učilišta, budućim i sadašnjim studentima i zaposlenicima, stručnjacima u području visokoga obrazovanja i znanosti te međunarodne suradnje, kao i općoj javnosti i medijima.

U prvom panelu *Sveučilište u Zagrebu u međunarodnoj mreži znanja i istraživanja* predstavljene su mogućnosti jačanja kvalitete i produktivnosti studiranja i istraživanja te prepoznatljivost visokih učilišta i njihovih programa kroz oblike međuinstitucijske suradnje, međunarodnog akreditiranja te pozicioniranja sveučilišta u međunarodnoj perspektivi. Naglasak je bio na rangiranju sveučilišta kao instrumentu izgradnje reputacije i atraktivnosti visokih učilišta za domaće i strane studente, istraživače – ali i gospodarstvo u cjelini. Uključivanje u međunarodne akreditacije, saveze/inicijative europskih Sveučilišta te studijski programi na engleskom i drugim stranim jezicima apostrofirani su kao predispozicija za budućnost Sveučilišta i veću konkurentnost koja rezultira privlačenjem stranih studenata iz Europe i svijeta.

U prvom panelu sudjelovali su: dr. sc. **Miroslav Rajter**, voditelj Ureda za istraživanje Sveučilišta u Zagrebu, koji je predstavio problematiku rangiranja sveučilišta, o međunarodnoj akreditaciji kao jamstvu kvalitete govorile su mr. sc. **Sandra Bezjak**, pomoćnica ravnateljice za visoko obrazovanje Agencije za znanost i visoko obrazovanje, izv. prof. **Kosjenka Dumancić**, prodekanica za strateška partnerstva i projekte Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te izv. prof. **Gordana Gregurić Gračner**, prodekanica za kontrolu kvalitete Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. O nužnosti i važnosti međunarodnih asocijacija i veza govorili su izv. prof. **Goranka Lalić Novak**, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, izvršna voditeljica UNIC projekta, te prof. **Zygfryd Eckardt Gehrman**, voditelj Centra za njemačke i europske studije Sveučilišta u Zagrebu i njemačkog Sveučilišta u Regensburgu.

Tema drugog panela bila je *Mobilnost i kvalitetni studijski programi za 21. stoljeće* u središtu kojega su bile prilike i izazovi europske i međunarodne mobilnosti - neizostavne u podizanju kvalitete nastave i istraživanja. Istaknuti su programi i iskustva dostupni studentima i zaposlenicima visokih učilišta, razmotrene su mogućnost povećanja ponude programa na stranim jezicima te uvođenje i primjena suvremenih oblika nastave, posebno učenja na daljinu i eksperimentalnog učenja. Međunarodno iskustvo višestruko je adresirano ključnim za širenje znanstvenih obzora: prepoznavanja onoga što imamo, što nedostaje, što može biti potpunije i kvalitetnije. Realizaciji drugog panela s naglaskom na mobilnost studenata i nastavnika, prilikama i iskustvima doprinijele su: mr. sc. **Antonija Gladović**, ravnateljica Agencije za mobilnost i programe EU, izv. prof. **Marijana Grbeša**, Fakultet političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu te naše studentice **Emili Džinić** (Ekonomski fakultet) i **Fani Senti-nella-Jerbić** (Fakultet elektrotehnike i računarstva) kao predstavnice Erasmus studentske mreže. O internacionalizaciji studijskih programa i njihovoj atraktivnosti za međunarodne studente govorili su prof. **Davor Ježek**, voditelj i jedan od osnivača studija medicine na engleskom jeziku Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i prof. **Bojan Trkulja**, prodekan Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Prof. **Nina Begičević Redep**, Fakultet organizacije i informatike Sveučilišta u Zagrebu i predsjednica Odbora za znanost, umjetnost i međunarodnu suradnju Sveučilišta u Zagrebu govorila je o osuvremenjivanju studijskih programa iz perspektive e-učenja, a prof. **Nevenka Čavlek**, Ekonomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i predsjednica Povjerenstva za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zagrebu predstavila je posebni program edukacije studenata ITHAS (International Tourism and Hospitality at Sea) kao oblik eksperimentalnog učenja.

Rasprave obaju panela iskristalizirale su snage kroz koje djeluje i svoju poziciju jača te izazove s kojima se susreće Sveučilište u Zagrebu. Svijest o unaprjeđenju kvalitete u međunarodnoj mreži znanja i istraživanja, važnost mobilnosti i kvalitetnih studijskih programa te briga o zastupljenosti novih oblika učenja (učenja na daljinu i eksperimentalnog učenja) s ciljem međunarodnog povezivanja - usmjeravaju naše Sveučilište prepoznatljivoj izvrsnosti i **Sveučilištu kakvo trebamo**.

Zadnjih godina radim dosta u Africi, nevjerovatno je, impresivno, što taj kontinent radi u obrazovanju, znanosti i inovacijama. Rade velike pomake
BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

Dr. DANICA RAMLJAK, VIŠA SAVJETNICA ZA ZNANOST I OBRAZOVANJE U SVJETSKOJ BANC

Splitsko sveučilište ima fantastičan potencijal

Top sastavnice su Medicina, zatim FESB, te još nekoliko fakulteta koji su jako iskočili. Sviđa mi se i Centar izvrsnosti koji vodi prof. Vlasta Bonačić-Kotecki, što Sveučilištu daje dodanu vrijednost

PIŠE IVAN UGRIN

Dr. sc. Danica Ramljak, rođena Sinjanka, doktorica biomedicinskih znanosti, prva je žena koja je bila čelu našeg najpoznatijeg instituta "Ruđer Bošković", od 2009. do 2012. Prije toga provela je 22 godine u SAD-u. Proslavila se nakon što je na najprestižnijem medicinskom institutu na svijetu, National Institute of Health u Bethesda, predstavila svoje znanstveno otkriće o učincima polifenola iz čokolade u sprječavanju rasta tumorskih stanica dojke koje je istraživala na Georgetown Sveučilištu. Prije dolaska na IRB dr. Danica Ramljak vodila je vlastitu konzultantsku kompaniju Medora Global Consultants, a za boravka u američkoj prijestolnici lobirala je za Hrvatsku te je bila i potpredsjednica tamošnje Hrvatske kuće. Danas je viša savjetnica za znanost i obrazovanje u Svjetskoj banci,

te volontira u nadzornim odborima Splitskog i Zadarskog sveučilišta.

U svijet ste krenuli iz Sinja u kojem ste proveli mladost, do završetka srednjoškolskog obrazovanja. Po čemu pamтите te dane?

- Ja evo uvijek s ponosom kažem da sam Sinjanka, tu sam rođena, završila sam osnovnu i srednju školu u Sinju, Gimnaziju Dinko Šimunović, koja je lani obilježila sto godina postojanja, a ove smo je godine proslavili. Sinj je zanimljiv što se tiče obrazovanja, jer su franjevci u gradu imali prvu gimnaziju na hrvatskom jeziku i zahvaljujući njoj kasnije je nastala i ova svjetovna gimnazija. Tako da smo mi malen grad, ali imamo nekoliko srednjih škola a među njima i dvije gimnazije. Ta mi je sredina pod ozračjem Čudotvorne Gospe Sinjske dala vrijednosti koje sam ja ponijela u život.

Kako ste se opredijelili za

znanost?

- Većina mojih gimnazijskih profesora bila je iznenađena kad sam odabrala prirodni smjer i otišla na Veterinarski fakultet u Zagreb, zato što su svi očekivali da ću otići na Filozofski, na književnost. Zanimljivo je kako je Sinj tradicionalno vezan oko životinja, konja, osobito vezano uz Alku. U kući smo uvijek imali kućnih ljubimaca... Što se tiče pisanja, ostala sam uvijek aktivna, pa tako i danas često napišem neke svoje osvrtne na Facebooku. Smatram da intelektualac, bez obzira koji je fakultet završio, bez obzira čim se bavi, ima tu jednu društvenu odgovornost progovarati u javnosti, jer kad oni zašute, onda to nije dobro.

Odlazak u Ameriku

Počeli ste, dakle s veterinom, što je uslijedilo poslije nje?

- Nakon diplome, najprije sam magistrirala, potom dobila mjesto asistenta

pripravnika na Veterinarskom fakultetu u Zagrebu, no, željela sam otići u Ameriku jer sam znala da se na tamošnjim sveučilištima rade veliki iskoraci. Natjecala sam se za vrlo prestižnu američku stipendiju. Godine 1987. preko 200 ljudi na razini bivše države se javilo na natječaj. Bili smo testirani u američkom veleposlanstvu u Beogradu, podijeljene su tom prilikom četiri stipendije, a dvoje nas

“

Zanimljiva je vizija rektora Dragana Ljutića da u splitskom okruženju otvara nove studijske programe

ju je dobilo iz Hrvatske, Damir Rapić i ja. Inače, bio je i test iz engleskog jezika koji sam također prošla, i uvijek volim istaknuti, zahvaljujući mojoj sinjskoj gimnazijskoj profesorici Giti Vuletić. Dakle, nisu me ni mama, ni tata, ni nitko drugi progurali u životu. Uvijek volim istaknuti da nije bitno čije si ti dijete, i nije bitno iz koje si sredine, već ako imaš svoj cilj u životu i ideš prema njemu, uspjeh ćeš.

U Americi ste se s vremenom našli na prestižnom Nacionalnom institutu za istraživanje karcinoma, kako to?

- To je došlo kasnije, najprije sam provela nekoliko godina na Sveučilištu u Georgiji, gdje sam prošla doktorski studij, doktorirala, a potom sam kao postdoktorand išla na Nacionalni institut za zdravlje u Bethesda, koji ima 27 podinstituta, a najjači je onaj za rak, na kojem sam ja bila i provela jako kvalitetne godine. U

doba kad sam došla ravnatelj je bio jedan nobelovac Harold Varmus, a budžet tog instituta bio je nešto manji od cijelog jugoslavenskog proračuna.

Što ste radili na tom institutu za istraživanje raka?

- Nekoliko ključnih stvari sam radila. U institut me primio Jerry Rice koji je u Americi bio vrlo poznat kao istraživač tumora koji je koristio životinjske modele za raznorazne vrste tumora. Ja sam radila istraživanja Helicobacter hepaticus, bakterije koja je jako homologna s Helicobacter pilory koja je prisutna u preko 70 posto ljudske populacije a u nekih ljudi izaziva tumore. Ljudi je nose u sebi, iako ne mora kod svakoga izazvati tumor ali može i to čak rak jednjaka ili želuca. Mi smo bili prvi tim na svijetu koji je imao mišji model. Bakterija koja izaziva tumore kod miša - Helicobacter hepaticus - je odličan model. Taj model

je bio bitan da se razumije kod ljudi kako takva jedna kronična infekcija bakterijskom - što je tada u to doba bio jedan veliki iskorak - vodi do nastanka tumora. Godinama čovječanstvo nije spoznavalo da kronične infekcije s bakterijama i virusima mogu biti uzročnici tumora. To je jedna stvar. Druga, na koju sam jako ponosna i to moram uvijek istaknuti, jer je u znanstvenom radu to bio moj najvažniji dio i doprinos, je taj da jedan od mikotoksina fumonizina B1, kojeg reguliraju sve svjetske agencije za hranu uključujući hrvatsku, ne smijete imati npr. u kukuruzu, jer je karcinogen i izaziva tumore u ljudi i životinja. Zajedno s američkim istraživačima s kojima sam radila, rješila sam mehanizam djelovanja toga spoja, i mi smo to prvi objavili, a kolege iz Južne Afrike su rješile kemijsku strukturu. Ti naši rezultati su bili vrlo bitni da se regulatorne agencije imaju na što osloniti kad su npr. određivale koliko bi fumonizina B1 bilo dozvoljeno u kukuruzu ili nekoj drugoj žitarici.

Pročitao sam jednu zanimljivu stvar u vašem životopisu. Vi ste predstavili svoje znanstveno otkriće o učincima polifenola iz čokolade u sprječavanju rasta tumorskih stanica dojke, o čemu se tu radi?

- Ovo sve što sam do sada pričala je preznatveno za hrvatske medije, stoga mi je razumljivo da je najveći glasak javnosti dan na čokoladu i rak dojke. Nakon tog Instituta za rak ja sam prešla na Georgetown sveučilište u glavnom gradu Washingtonu. U Americi ima oko 150 medicinskih fakulteta a onaj na Georgetownu je jedan od najkvalitetnijih. Tu sam na Lombardi institutu za rak provela pet, šest godina. Oni su pretežno istraživali karcinom dojke. Imali smo veliki ugovor s tvrtkom Mars koja proizvodi čokolade. Zašto? Zato što su prirodni polifenoli spojevi koji se nalaze u kakaovcu, a kakaovac je velikim dijelom osnova za čokoladu. Tih polifenola ima puno više u tamnoj čokoladi. Nakon što su kemičari izdvojili te spojeve, moja uloga je bila da u stanicama karcinoma dojke, i u onima koji metastaziraju u mišjim modelima, da ispitam djelovanje polifenola. Ja sam nositeljica američkog patenta i kasnije su ta moja istraživanja bila podloga za Harvard i neke druge američke institucije da nastave daljnja istraživanja. Georgetown je to otkrio dao u medije i naravno, to su objavili i naši hrvatski mediji.

Dobri polifenoli

Je li onda dobro da žene jedu više čokolade kako bi imali manje problema s rakom dojke?

- Teško je to reći, jer u čokoladi ima jako puno i šećera. Ali, definitivno, polifenoli koje smo mi kasnije testirali su se pokazali čak i u kliničkim ispitivanjima kao potencijalni dobri lijekovi. Nakon tih istraživanja, ne samo mojih i naših s Lombardi instituta nego i drugih u Americi, tvrtke poput Marsa su napravile proizvode koji su fortificirani s polifenolima. Ja bih savjetovala ljudima da odu na internet i da potraže te

proizvode obogaćene polifenolima.

Svakako, malo da se i udebljaju od čokolade neće biti zlogorega...

- A, pa, slušajte, nije dobro udebljati se. Ja jako volim čokoladu, priznajem, ali, ako mogu dati savjet, sebi priuštim često tamnu čokoladu.

Kad se sve zbroji i oduzme, jesu li sva ta istraživanja oko karcinoma pomogla da se nađe neki lijek za smanjenje oboljenja i smrtnosti od raka?

- Nažalost, borba s karcinomom je kompleksna. Prva stvar, ovisno o kojoj vrsti tumora govorite, svako tkivo je priča za sebe, svaki tumor je priča za sebe. Molekularna događanja, promjene na molekulama neke stanice, je li to mozga, jetre, pluća ili dojke, uvijek diktira specifičnost tog tkiva, i to je veliki izazov. Međutim, napravljeni su i veliki iskoraci, i danas imamo mnogo lijekova koji pomažu u liječenju karcinoma. Kad sam ja došla u Ameriku 1987. godine karcinom dojke nije bio izlječiva bolest. Danas, s dobrom dijagnostikom, s ranim otkrivanjem, s mamografijom, danas je skoro 80 do 90 posto tumora dojke izlječivo.

Je li to samo u Americi ili je tako i kod nas?

- Gledajte, što se tiče onkologije, Hrvatska još mora uložiti američki korak. U Americi se već odavno primjenjuje tzv. terapija pametnim lijekovima, koja se daje ciljano s obzirom na genetske promjene u tumoru. Nekada je Hrvatska dosta zaostajala no, danas je hrvatska onkologija daleko kvalitetnija, pa tako imate i u Splitu grupu dr. Eduarda Vrdoljaka koji se specijaliziraju za pojedine vrste karcinoma. Tu su i druge vodeće institucije kao KBC Rebro, Institut za tumore, Jordanovac i neke druge. Napravljeni su veliki pomaci. Međutim, nažalost, Hrvatska još nije među zemljama, čak ni Europske unije, koja vodi dobru preventivu glede pušenja, alkohola i drugih rizičnih faktora, uzročnika karcinoma. Mi smo među osam zemalja EU koje nemaju Institut za istraživanje raka poput američkih. Zašto je Institut važan? Zato što on diktira nacionalnu strategiju i za Zagreb, ali i za Rijeku, Zadar, Split, Dubrovnik te na taj način imate ujednačene protokole što je jako važno.

Govorili ste o tome kako Hrvatska nema kontinuiteta ni u nacionalnoj strategiji znanosti i obrazovanja i kako ona ovisi o tome koja je politička garnitura na vlasti?

- Moram reći, budući da radim za Svjetsku banku i na takvim projektima koji uključuju donošenje strategija za obrazovanje i znanost u mnogim zemljama, da je to vrlo važno. Ali ne kao mrtvo slovo na papiru bez akcijskog plana i financijskih mogućnosti da se sprovede. Hrvatska je 2014. godine donijela tu strategiju. Nisam sigurna kolika joj je kvalitetna provedba i je li se itko kasnije zamislio i napravio analizu što se napravilo od onoga što je zamišljeno u toj strategiji. Nedavno je donesen novi zakon o znanosti i visokom obrazovanju, i taj zakon je veliki iskorak jer uvodi neke kvalitetne promjene. Država ne može funkcionirati

BOŽIDAR VUKIĆEVIĆ/CROPIX

na način da svaka nova vlast ignorira ono što je prijašnja napravila.

Vratila sam se u Hrvatsku 2009. i dandanas ne vidim da je na razini cijelog našeg političkog spektra shvaćeno da je obrazovanje i znanost ključ napretka države, gospodarskog oporavka i rasta, zajedno s inovacijama i znanosti. U zadnjih četiri, pet godina radim dosta u Africi, to je nevjerojatno, impresivno, što taj kontinent radi u obrazovanju, znanosti i inovacijama. Nemaju demografskih izazova, 70 posto populacije je ispod 30 godina. Rade velike pomake.

Bili ste prva žena na čelu 'Rudera', od 2009. do 2012. Po čemu dobrom pamтите te dane?

- Pamtim jako puno lijepih stvari, a one ružne s vremenom blijede. Čak i oni koji su me kritizirali smatram da su manjina jer su me dobri znanstvenici podržavali. A i kritičarima sam pružala ruku suradnje jer to je važno. Na IRB-u sam započela reformu Instituta 2009. godine i time odmah imate dio ljudi koji su protiv promjena.

O kojim je reformama riječ?

- Pa prije mene Institut je usvojio novi Statut da se reorganizira u strukturi da bi se podigla kvaliteta istraživanja. Do tad ste imali pretežno male istraživačke grupe gdje svatko vrtil svojju priču i tako ne možete napraviti impact ni na Pušću Bistru, a kamoli na svjetsku znanost. Pokrenula sam reorganizaciju tako da se odrede strateški prioriteti, da se financije kontroliraju i usmjeravaju prema prioritetima. Našla sam ubrzo i neke nepravilnosti na Institutu i nosila sam se sa stvarima za koje sam smatrala da idu na tragu modernizacije Instituta. U reformu Instituta uključila sam i pomoć naših vrhunskih znanstvenika iz dijas-pore te neke iz svijeta. Pozvala sam nekoliko nobelovaca, zatim Gorana Senjanovića,

vrhunskog teorijskog fizičara koji je sada u Splitu, pa Igora Štagljiara, Živka Pavle-tića, prof. Borisa Labara, koji je vrhunski svjetski stručnjak u hrvatskim okvirima i još mnoge druge. Svi su se odazvali osim Ivana Đikića.

Koje ste još probleme rješavali na Institutu?

- Dočekao me je bio jedan ugovor koji je potpisao čovjek koji je u interregnumu od tri mjeseca između bivšeg ravnatelja i mene upravljao Institutom. Dakle, bio je vršitelj dužnosti koji nije imao pravo potpisivati ništa osim putne naloge. Radilo se o iznosu od 40 milijuna kuna, ugovor totalno nepovoljan za "Ruder". Angažirala sam vanjsko odvjetničko društvo Orsata Miljanića, koji mi je pomogao da raskinem taj ugovor. Tadašnje Upravno vijeće Instituta mi je to branilo, jer je među njima bilo ljudi koji su imali određeni interes od tog ugovora. A podsjetit ću vas, imala sam i izazov kad sam odbila da IRB postane nacionalno odlagalište radioaktivnog otpada. Digla sam tada Zagrepčane na noge i

njih je 16 tisuća potpisalo peticiju protiv toga da se u skladištu Instituta ostavlja radioaktivni otpad iz cijele Hrvatske.

Nakon 'Rudera' počinjete raditi u Svjetskoj banci...

- Da, oni su me uzeli samo par mjeseci nakon moje naprasne, nezakonite smjene u "Ruderu" 2012. godine. Putujem dosta po svijetu, s tim da sam sebi napravila bazu u mojoj obiteljskoj kući u rodnom Sinju. Odavde iz Splita mogu putovati gdje god hoću. Sad sam nedavno bila u Obali Bjelokosti. Najprije sam dosta intenzivno surađivala s Osječkim sveučilištem po jednom projektu Svjetske banke. Kao lokalpatriotkinja moram reći da ipak Splitsko sveučilište predstavlja puno za moj Sinj i cijelu našu Cetinsku krajinu. Iskorak rektora prof. Dragana Ljutića da se u gradu Sinju pokrene studij mediteranske poljoprivrede nama puno znači. Za naša Sveučilišta radim pro bono i sa zadovoljstvom doniram vrijeme i znanje kad god je to moguće.

Kako vidite perspektivu naših hrvatskih sveučilišta?

- Zagrebačko sveučilište po najprestižnijoj Šangajskoj listi je među prvih 500 u svijetu. Splitsko nije na toj listi visoko, ali postoji još jedna lista po kojoj je Splitsko uz Zagrebačko, jako visoko. Barem desetak ljudi sa Splitskog sveučilišta je među 2 posto najcitetijih znanstvenika u svijetu, to je ogroman iskorak. Zanimljiva je i ova vizija rektora Ljutića da u splitskom okruženju otvara nove studentske programe. Split ima fantastičan potencijal. Top sastavnice su Medicina, zatim FESB, te još nekoliko fakulteta koji su jako iskočili. Svida mi se i Centar izvrsnosti koji vodi prof. Vlasta Bonačić-Kotecki, što Sveučilištu daje doda-

nu vrijednost. Hrvatska sveučilišta imaju dva velika izazova i to se odnosi na Split i na sve ostale gradove, a to je demografski gdje smo kao zemlja jako pali i nemamo dovoljno studenata. Tu moramo napraviti iskorak i privući međunarodne studente te raditi na internacionalizaciji visokog obrazovanja.

Programi na engleskom

Pa eto, kažete da puno putujete, možete nas reklamirati u svijetu.

- Ja radim s afričkim centrima izvrsnosti po projektu Svjetske banke. Studenti i profesori iz 54 afrička centra izvrsnosti iz 11 zemalja dogodne dolaze u Split, jer sam predložila svojim šefovima u Svjetskoj banci da se okupe u našem gradu i tu ćemo pozvati sve europske znanstvene centre izvrsnosti, kao i hrvatske centre izvrsnosti. To će biti u svibnju 2024. Mi moramo kao Sveučilišta privlačiti mlade ljude izvana. Kad sam nedavno na konferenciji u Abidjanu pokazala mladim ljudima sliku Splita i Hrvatske, to je bilo oduševljenje i pljesak. Zašto? Split je atraktivno mjesto, a kad student istražuje i traži mjesto svoga studiranja, bira među inim kvalitetu, tko će ga mentorirati, tko će mu predavati, a bira itekako i gdje će živiti.

Klima, atmosfera, Hajduk...

- Tako je. A gledajte, u gospodarskom smislu imati međunarodne studente, pozvati ih da ovdje studiraju, ne samo da ćete riješiti nepopunjena mjesta na pojedinim programima, koji moraju biti kvalitetni nego i na engleskom jeziku, a to je drugi izazov za naša sveučilišta. Zašto je Medicina u Splitu uspješna, pa zato što ima studij i na engleskom jeziku. I rekla bih još ovo, postoji i još jedan izazov...

To je treći...

- To je jačanje suradnje sveučilišta s gospodarstvom. Radila sam analizu po kojoj smo mi među zemljama EU koje nisu na visokoj razini inovativnosti, nemamo značajan broj patenata s kojima se možemo pohvaliti, kaskamo za Europom.

I nešto za kraj?

- Ovo što rektor Ljutić radi i pokušava da međunarodno pozicionira Split, kao što je nedavno bio u Berlinu i potpisao suradnju s jednim od najboljih njemačkih sveučilišta, dobar je pravac. Dodatna kvaliteta, u čemu dajem podršku splitskom rektoru, je dovođenje ljudi u tzv. chair pozicije. To je posebna pozicija s nekoliko ljudi, npr. na Harvardu ih je 12, gdje dovodite top ljude izvana, kao što prof. Ljutić razgovara s Goranom Senjanovićem koji je svjetska razina teorijskog fizičara, on je iza Nikole Tesle čovjek koji je najviše napravio u teorijskoj fizici čestica. Goran se vratio sad u Split, bio je cijelu karijeru vani. Senat bi trebao odlučiti o postavljanju Gorana Senjanovića u ovu chair poziciju. Senjanovićev dolazak na Sveučilište u Splitu je takav iskorak, da kad sam ja o tome govorila posvjetu onima koji se bave fizikom čestica, svi su rekli ne samo da će studenti hrliti u Split, nego Sveučilište neće moći primiti toliko zainteresiranih studenata.

“ Izazov je jačanje suradnje sveučilišta s gospodarstvom. Radila sam analizu, mi smo među zemljama EU-a koje nisu na visokoj razini inovativnosti, nemamo značajan broj patenata, kaskamo za Europom

FAKULTET GRAĐEVINARSTVA, ARHITEKTURE I GEODEZIJE

Sajam poslova kao direktna veza između studenata i poslodavaca

Cilj je rano povezivanje studenata s poslodavcima iz graditeljskog sektora, ne nužno studenata koji će uskoro diplomirati, već i onih s ranijih godina, kako bi dobili što bolji uvid u ono što ih čeka na tržištu rada - kazao je dekan FGAG-a prof. Neno Torić

Piše **MILA PULJIZ**

Aula Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije nije bila dovoljna za ogroman interes studenata za održanim Sajmom poslova FGAG 2023. Poslodavci su se predstavili zainteresiranim studentima, te im pobliže predstavili svoje tvrtke, kao i dostupna radna mjesta i mogućnosti zaposlenja, dok su studenti imali priliku ostvariti prvi kontakt s tvrtkama, ali i dobiti iz prve ruke sve informacije o trendovima i mogućnostima u sektoru graditeljstva.

– Cilj ove manifestacije je rano povezivanje naših studenata s poslodavcima iz graditeljskog sektora, ne nužno studenata koji će uskoro diplomirati, već i onih s ranijih godina, kako bi dobili što bolji uvid u ono što ih čeka na tržištu rada. Ukupno je 19 predstavnika različitih tvrtki, među kojima su i velike tvrtke kao što su Spegra i Strabag – kazao je dekan FGAG-a prof. Neno Torić, dodavši da u graditeljstvu nema problema s pronalaskom posla.

– Naš fakultet je već pet desetljeća predan obrazovanju mladih inženjera, ponosimo se našim studentima, njihovim postignućima i spremnošću za izazove koji ih čekaju

Prisutne su bile i velike tvrtke kao što su Spegra i Strabag

u graditeljskoj industriji – dodao je dekan Torić.

Sajam su svečano otvorili dekan FGAG-a Neno Torić i prorektor za infrastrukturu prof. Nikša Jajac, a pozdravne govore održali su i Stipe

Ukupno je sudjelovalo 19 predstavnika različitih tvrtki

“

U sklopu programa Sajma poslova održana je i radionica za studente, na kojoj su imali priliku naučiti kako poslodavcu prikazati najbolju verziju sebe i istaknuti se u odnosu na konkurenciju

Čogelja, zamjenik splitsko-dalmatinskog župana i Adela Visković, predstavnik Hrvatske komore inženjera građevinarstva.

– Posebno mi je zadovoljstvo i čast biti ovdje, u svojoj kući. FGAG, osim što je vrlo važna sastavnica Sveučilišta u Splitu, mjesto je iz kojeg sam ja potekao. Poznavajući jako dobro rad ovog fakulteta, prije svega želim čestitati dekanu Toriću i ekipi mladih ljudi koji su napravili ovaj dodatan iskorak. Mladi ljudi uđu u ovu instituciju te osim obrazovanja steknu i prijateljstva, povežu se i onda se krenu baviti svojim poslovima, neki se bave znanosti, a neki odu u gospodarstvo. Upravo zato je važan ovaj sajam, kako bi se oni povezali s tim gospodarstvenicima. On služi kao direktna veza između studenata i poslodavaca – kazao je prorektor Jajac.

U sklopu programa Sajma poslova održana je i radionica za studente, na kojoj su imali priliku naučiti kako poslodavcu prikazati najbolju verziju sebe i istaknuti se u odnosu na konkurenciju, a veliku su pozornost studenata privukle i tri panel-rasprave: “Stvarnost i očekivanja: Poslovi u građevinarstvu i arhitekturi”, “Grad, Županija i inženjeri: Uloga graditeljske struke u razvoju Grada i Županije” i “Početni period na tržištu rada: Koliko vrijedi mladi inženjer na tržištu rada?”.

“

Naš fakultet je već pet desetljeća predan obrazovanju mladih inženjera, ponosimo se našim studentima, njihovim postignućima i spremnošću za izazove u graditeljskoj industriji – naglasio je dekan prof. Torić

KLASA: 112-01/23-01/00002
URBROJ: 2181-203-01-01-23-0001
Split, 22. studenog 2023.

Temeljem odluke Fakultetskog vijeća sa Druge redovite sjednice od 16. studenog 2023.

KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU

RASPIŠUJE NATJEČAJ

–jedan izvršitelj na suradničko radno mjesto I. vrste – asistent u znanstvenom području Humanističke znanosti, znanstvenom polju Filozofija, znanstvenoj grani povijest filozofije pri Katedri filozofije na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu na određeno vrijeme u punom radnom vremenu.

–jedan izvršitelj na suradničko radno mjesto I. vrste – asistent u znanstvenom području Humanističke znanosti, znanstvenom polju Teologija, znanstvenoj grani crkvena povijest pri Katedri crkvene povijesti na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu na određeno vrijeme u punom radnom vremenu.

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Katoličkog bogoslovnog fakulteta, Sveučilišta u Splitu, <https://www.kbf.unist.hr>.

SVEUČILIŠTE U SPLITU FILOZOFSKI FAKULTET
raspišuje

NATJEČAJ za izbor

jednog nastavnika na znanstveno-nastavno radno mjesto docenta za puno radno vrijeme, na neodređeno vrijeme za interdisciplinarna područja znanosti (polja: 5.07 pedagogija, 7.03. glazbena umjetnost) na Odsjeku za učiteljski studij

Rok za podnošenje prijave je trideset (30) dana od dana objave natječaja u Narodnim novinama.

Cjeloviti tekst ovog natječaja, sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj, objavljen je na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Splitu <https://www.ffst.unist.hr/>

Andrea Čović Vidović:
Europska unija
studentima nudi
mnogo više nego što
smo i sami svjesni
RONALD GORŠIĆ/CROPIX

ANDREA ČOVIĆ VIDOVIĆ, VODITELJICA PREDSTAVNIŠTVA EUROPSKE KOMISIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ GOSTOVALA JE NA SVEUČILIŠTU U SPLITU

'Studenti, iskoristite sve prilike koje nudi EU, isplatit će se!'

Europska unija vam nudi plaćena petomjesečna stažiranja za vrijeme studiranja, a svakako iskoristite *Erasmus+* i program *Europske snage solidarnosti*, koji nude priliku plaćenog volontiranja po cijelom svijetu - poručila je Čović Vidović na predavanju u Splitu i pozvala studente da izlaze na izbore

PİSE **MARIJETA BABIK**

Studenti prve godine preddiplomskog studija Komunikacija i mediji imali su čast slušati gostujuće predavanje **Andree Čović Vidović** na temu kako komunicirati EU u Hrvatskoj i o prioritetima Europske komisije za razdoblje 2019. – 2024. godine.

Čović Vidović voditeljica je Predstavništva Europske komisije (v.d.) u Hrvatskoj, istovremeno i voditeljica medija za Europsku komisiju u Hrvatskoj.

– Radim na europskim temama već dugo godina. Prethodno sam vodila odnose s javnošću za Europski parlament u Hrvatskoj, a počela sam kao hrvatska diplomatkinja. Radila sam i u pregovorima s Europskom unijom tako da je većina moje profesionalne karijere vezana upravo za EU – rekla nam je u svom predstavljanju Andrea Čović Vidović.

Predstavništvo u Hrvat-

skoj putem različitih kanala i sredstava komunicira s građanima prioritete Europske komisije, s ciljem anga-

žiranja i informiranja javnosti. Voditeljica Čović Vidović je studentima u okviru predavanja približila uobičajene

metode kojima se Komisija koristi kako bi povećala razinu informiranosti svojih građanki i građana, po-

Pozivam studente koji žele trajni posao u Europskoj uniji da prouče stranicu *EU Careers*

DAMIR ŠKOMRLJ/CROPIX

put govora o stanju Unije koji ističe prioritete Komisije i viziju budućnosti EU-a. Upoznali su se i s procesima suradnje Predstavništva s medijskim kućama, koja uključuje objavu priopćenja za tisak i ažurirane vijesti, što se često distribuira i putem službenih komunikacijskih kanala Predstavništva, uključujući društvene medije i internetske platforme. U kratkim crtama, glavna problematika vezana je uz to kako europske zakone i europske prioritete, koji su nekad malo apstraktni, ali koji se stvarno odražavaju na naš svakodnevni život, komunicirati građankama i građanima, konkretno studenticama i studentima, na razumljiv način, tako da zapravo shvate koje su stvarne, realne, objektivne dobrobiti članstva u Europskoj uniji za Hrvatsku.

Kako do posla

Studenti su za voditeljicu Čović Vidović imali brojna pitanja. Najveći fokus ipak je bio na mogućnostima rada i zaposlenja, kako studentskog, tako i trajnog u tijelima Europske unije.

– Europska unija vam nudi plaćena petomjesečna stažiranja za vrijeme studiranja. Ako ste zainteresirani za privremeni rad u Europskoj komisiji, u tražilice upišite *Blue Book traineeship* program, a za stažiranje u Europskom parlamentu proguglajte pojam *Schuman Traineeships*. Potičem vas sve da istražite programe jer vam nude stvarno korisno radno iskustvo. Ako pak ciljate na trajno zaposlenje, proučite stranicu *EU Careers* na kojoj su vam detaljno objašnjene sve opcije – istaknula je Čović Vidović.

U daljnjem razgovoru s predstavnicom saznali smo što ju je potaklo da baš sa studentima razgovara o ovoj temi.

– Jako je važno komunicirati sa studentima, pogotovo jer se u ovom slučaju radi o studentima komunikacija koji su poprilično vezani za naše područje rada. Dobra su testna skupina i za mene i za Europsku komisiju, da vidim i poslušam kako vi razmišljate o nekim temama. U okviru interaktivnog dijela predavanja studentice i studenti su izložili svoje komunikacijske strategije vezane za prilično kompleksnu temu, proširenje Europske unije na zapadni Balkan, tako da bih ja rekla da je ovo u jednu ruku bila "situacija od uzajamnog interesa".

Nadam se da su studenti "dobili" nešto iz mog izlaganja, jer sam ja dobila mnogo povratnih informacija, što je Predstavništvu Komisije jako bitno. *Feedback* s terena je ključan kako bismo znali razmišljamo li u dobrom smjeru, shvaćamo li publiku, između ostalog i studentsku publiku, tako da sam ja danas dosta naučila – poručila je voditeljica Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj.

Savjetovala je studentima da obrate pozornost na mogućnosti koje im nudi EU: – Svakako iskoristite *Erasmus+* i program *Europske snage solidarnosti*, koji vam nude priliku plaćenog volontiranja po cijelom svijetu. Isto tako, poručila bih da je jako važno izlaziti na izbore. Kad pričamo o Europskoj uniji, onda su to europski iz-

“

U redu je promijeniti karijeru, u redu je predomisli se oko nečega. Živimo u vrlo fleksibilnom svijetu. Ne znamo koji će nam poslovi biti na raspolaganju za 10 godina, zbog toga oslušajte trendove, ali oslušajte i sami sebe

bori. Sljedeći se održavaju 9. lipnja 2024. godine. Pozivam sve punoljetne osobe da iskoristite svoje pravo i obvezu i zapravo sudjeluju u sukreiranju europske političke budućnosti.

Tajne uspjeha

Pitali smo gospođu Andreu Čović Vidović koje su "tajne" njezina uspjeha i što savjetuje našim studentima i čitateljima kako bi se "probiti" do vrha.

– Tajna je, po mome mišljenju, slušati samoga sebe. Ključno je barem pokušati shvatiti što te doista veseli, koji je tvoj pravi smjer i onda sve investirati u to. Nemojte se štedjeti. Nemojte štedjeti energiju kada radite neki posao, koji god posao to bio. Probajte u njemu uživati maksimalno, a kada investirate svoj maksimum isplati vam se dugoročno.

Zbog toga, ponavljam, nemojte se štedjeti i štedjeti energiju sad kad ste mladi i u naponu snaga. Pokušajte sami sebe dovesti do nekih mjesta koja priželjkujete. Važno je shvatiti da nemamo svi isti put, nemamo svi iste želje i nemojte pokušavati raditi nešto što su drugi radili, već probajte naći svoj način, svoje kanale, svoje poslodavce i u konačnici svoju viziju vlastite budućnosti, koju morate oblikovati vi, a ne netko drugi – otkrila je.

Ohrabrila je i one koji se još traže:

– U redu je promijeniti karijeru, u redu je predomisli se oko nečega. Živimo u jednom vrlo fleksibilnom svijetu. Ne znamo koji će nam poslovi biti na raspolaganju za 10 godina, zbog toga oslušajte trendove, ali oslušajte i sami sebe.

Europska unija studentima nudi mnogo više nego što smo i sami svjesni. Stoga istražite opcije, informirajte se o mogućnostima i iskoristite sve prilike dok još možete jer će vam ta iskustva otvoriti mnoga vrata u budućnosti.

“

Nemojte se štedjeti. Nemojte štedjeti energiju kada radite neki posao, koji god posao to bio. Probajte u njemu uživati maksimalno, a kada investirate svoj maksimum isplati vam se dugoročno

ISTRAŽIVANJE ZNANSTVENIKA SA SVEUČILIŠNOG
ODJELA ZA FORENZIČNE ZNANOSTI

Može li ChatGPT pomoći studentima u akademskom pisanju?

Odrađeni eksperimentalni dio pokazao je da ChatGPT nije pomogao studentima, nisu postigli bolje rezultate u pisanju eseja. Studenti nisu uspjeli iskoristiti prednosti pisanja pomoću umjetne inteligencije, nisu bili brži niti su dobili bolju ocjenu od onih u kontrolnoj skupini

PIŠE **MILA PULJIZ**

Život s ChatGPT-om sada je već postao svakodnevnica, normala. A kako je to izgledalo na početku, kada je medijski prostor tek počeo ispunjavati taj novi, nepoznat alat? Grupa znanstvenika sa splitskog sveučilišta odlučila je ispitati ulogu umjetne inteligencije u akademskom pisanju i poboljšanju vještina pisanja studenata.

Riječ je o znanstvenicima sa Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti: izv. prof. **Željana Bašić**, Ana Banovac, mag. forens., izv. prof. **Ivana Kružić** i doc. **Ivan Jerković**. Znanstveni rad naziva "ChatGPT-3.5 as writing assistance in students' essays" objavljen je u časopisu Humanities and Social Sciences Communications, koji je prema JCI-u (WOS) prvi u kategoriji interdisciplinarnih društvenih znanosti.

Nakon što je ChatGPT pušten u opću uporabu, nas je zanimalo može li se i na koje načine koristiti u akademskoj zajednici, kako funkcionira te kako netko tko nije najbolje obučen u njemu može dobiti dobre rezultate. To smo trebali usporediti s nečim tradicionalnim te smo došli do ideje da usporedimo studentsko pisanje eseja na općenitu temu iz forenzičke znanosti s uporabom ChatGPT-a i bez njega, odnosno tradicionalnim nači-

“

Studentima sam dala kritički pregled dvaju članaka, pravi znanstveni rad i drugi koji je napisao ChatGPT. Studenti su odmah prepoznali da s ovim drugim nešto nije u redu - kaže prof. Bašić

“

Poanta ChatGPT-a jest da čovjek ipak igra neku ulogu, koliko je upoznat s temom, može li ChatGPT navesti da radi na optimalan način. Neiskustvo se pokazalo kao otegotni činitelj kod studenata koji su ga koristili - kaže prof. Bašić

nom pisanja (prolaženje kroz literaturu, citiranje, parafraziranje...). Zanimalo nas je hoće li ChatGPT pomoći studentima ili ne - kazala je Banovac. Odrađeni eksperimentalni dio je pokazao da ChatGPT nije pomogao studentima, odnosno oni nisu postigli bolje rezultate u pisanju eseja. Studenti u eksperimentalnoj grupi nisu uspjeli iskoristiti prednosti pisanja pomoću umjetne inteligencije te nisu bili brži niti su dobili bolju ocjenu od onih u kontrolnoj skupini.

Uloga čovjeka

To objašnjenje je veoma jednostavno jer poanta ChatGPT-a jest da čovjek ipak igra neku ulogu, koliko dobro je upoznat sa zadanom temom, koliko dobro se snalazi u korištenju ChatGPT-a, može li ga na dobar način navesti da radi na optimalan način. Na kraju se neiskustvo pokazalo kao otegotni činitelj kod studenata koji su ga koristili. Potrebno je predznanje kako bi se iz njega moglo izvući ono najbolje, kako bi se moglo optimizirati njegovo korištenje. Treba znati kako ga koristiti, kako mu točno postaviti pitanje da bi na kraju dobili relevantan i istinit podatak - dodala je Bašić.

Ono što je još bitno u interpretaciji rada i rezultata jest da je to rezultat u tom kontekstu, u tom vremenu. Od tada su se izrazito promijenile uku-

pne sposobnosti alata, a i korisnici su više upoznati. Tako da je to bila početna slika u tom trenu, a imali smo tu prednost koju više nikada nećemo imati, a to je da ljudi tada nisu bili upoznati s tim... I to je možda jedna od glavnih značajki ovog istraživanja - dodao je Jerković.

Prošle godine su brojna svjetska sveučilišta zabranila korištenje ChatGPT-a u akademске svrhe jer su se bojali akademske nečestitosti, povećanja plagijata, dok je nedavno na brojnim sveučilištima ta zabrana povučena. Zašto?

Uvijek postoji strah od nepoznatog, strah od toga kako bi ChatGPT mogao utjecati na istovjetnost sadržaja koje studenti pišu, a s druge strane mi smo vidjeli da ako student generira sadržaj sa ChatGPT-a, da je on jako prepoznatljiv, jako politički korektan, nema osobnost. A isto tako postoji i software za detekciju AI generiranog teksta koji je dostupan za korištenje. On je nama u našem istraživanju prepoznao neke od tekstova iako su bili pisani na hrvatskom jeziku - dodala je Bašić, kazavši da je njegov najveći problem kako ga očistiti i dobiti prave i istinite informacije, a ne izmišljotine. Chat GPT je postao preoprezan te danas postoji i cijela struka koja se bavi samo dizajnom upita kojima će se dobiti optimalni rezultati i s kojima će se njega natjerati

da odgovori.

Nedavno sam studentima na kolegiju Znanstvena metodologija i statistika dala kritički pregled dvaju članaka. Dala sam im jedan pravi, objavljeni znanstveni rad dok mi je drugi napisao upravo ChatGPT. Studenti su odmah prepoznali da s ovim radom koji je napisao ChatGPT nešto nije u redu, tokom pisanja on se djelomično izgubi, piše nerelevantne stvari, izmišlja literaturu. Kao literaturu je naveo tri Smitha, dva Johnsona i jedan White, a studenti su odmah shvatili da su pregenerička prezimena. ChatGPT vam može pomoći ako znate točno što tražite i ako znate dovoljno dobro o temi, ali ako idete lijanim putem

i kažete mu 'napiši mi to, to i to', onda to nema nikakvu kvalitetu - dodala je Bašić.

Ukorak s tehnologijom

Rad je za sada citiran 24 puta, ali se ta brojka stalno povećava. Ovo istraživanje pokazuje važnost daljnjih istraživanja te stjecanja dubljega uvida u uporabu umjetne inteligencije u akademskom pisanju.

Većina nas smo antropolozi pa bismo se u budućnosti bazirali na primjeni u forenzičnoj antropologiji, ali i forenzici i forenzičkim temama općenito. Trenutno čitamo znanstvene radove poput ChatGPT-a u medicini te bismo voljeli napraviti nešto jednako dobro - kazao je Jerković.

RADIONICA ODJELA ZA FORENZIČNE ZNANOSTI

Pranje novca: gdje se teorija susreće s praksom

PIŠE **MILA PULJIZ**

Radionica s uvijek aktualnom i zanimljivom temom naziva "Pranje novca: gdje se teorija susreće s praksom" održana je u RACVIAC-u, Centru za sigurnosnu suradnju. Ovaj događaj jest suradnja Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti Sveučilišta u Splitu,

Centra za sigurnosnu suradnju i Regionalne antikorupcijske inicijative (RAI) iz Sarajeva, a sama radionica predstavlja nastavak započetog petogodišnjeg projekta između RACVIAC-a i Sveučilišnoga odjela za forenzične znanosti Sveučilišta u Splitu pod nazivom "Unaprjeđenje upravljanja sigurnošću kroz implementaciju forenzičkih znano-

Ivan Lažeta, student druge godine

Nakon uvida u nove trendove u borbi protiv pranja novca te stvarnih primjera, imali smo priliku raditi na financijskoj istrazi koju su vodili kolege zaduženi za istrage financijskih prijevара i pranja novca te vidjeti kako izgleda cjelokupni proces. Radionicu je odlično moderirala naša profesorica Marijana Bartulović koja se pobrinula da radionica bude na najvećem nivou znanja i profesionalizma. Kao posebno iskustvo, izdvojio bih suradnju i razmjenu znanja s najboljim stručnjacima iz područja sprječavanja pranja novca iz država u okruženju, koji su razmjenjivali svoja iskustva i ideje te se zajedničkim snagama pokušavaju boriti s globalnim problemom pranja novca.

Slavica Dora Barać, studentica treće godine

Za vrijeme mog pripravništva u RACVIAC-u, moja uloga je bila provjera informacija o polaznicima, izrada završnih lista svih polaznika, izrada certifikata, akreditacija, uređivanje konferencijske sale te izrada poklona za sve polaznike radionice. Tijekom mog pripravništva u SSG Pillaru, dodatno sam razvila vještine planiranja i organizacije. Vrijeme provedeno u RACVIAC-u je za mene bilo jako zanimljivo i poučno iskustvo, upoznala sam mnoge ljude i sklopila prijateljstva. Želim zahvaliti cijelom RACVIAC timu na njihovoj podršci, posebno Nikoli i Zrinki na njihovom mentorstvu i konstruktivnom usmjeravanju, te se nadam kako ću u budućnosti opet imati priliku sudjelovati u aktivnostima RACVIAC-a.

Ana Banovac,
Ivana Kružić,
Ivan Jerković,
Željana Bašić
SAŠA BURIĆ/CROPIX

“Znanstveni rad naziva *“ChatGPT-3.5 as writing assistance in students' essays”* objavljen je u časopisu *Humanities and Social Sciences Communications*, koji je prema JCI-u (WOS) prvi u kategoriji *interdisciplinarnih društvenih znanosti*

“Rad je citiran 24 puta, ali se ta brojka stalno povećava. Ovo istraživanje pokazuje važnost daljnjih istraživanja te stjecanja dubljega uvida u uporabu umjetne inteligencije u akademskom pisanju

Čovjek mora ići u korak s novim tehnologijama, kao s bilo kojom tehnološkom revolucijom do sada. Bila su vremena kada se čovjek nije znao služiti računalom, a danas se rad na računalu traži kao uvjet na bilo kojem radnom mjestu. - Ljudi će se prepasti ChatGPT-a, umjetne inteligencije, toga da će možda ostati bez posla, da će postati višak. Ja se s time ne bih složila jer mislim da je čovjek izrazito bitan element, što se i pokazalo u ovom našem istraživanju. Što je alat bez čovjeka? Gari Kasparov ima teoriju da je najbolja kombinacija, kada je u pitanju uporaba umjetne inteligencije, čovjeka i mašine, tzv. augmented intelligence - zaključila je Banovac.

sti u državnim institucijama i agencijama”. Radionica je organizirana kao trodnevni događaj sa svrhom predstavljanja stanja i smjerova u prevenciji pranja novca u državama u okruženju ali i šire, a na njoj su održana četiri panela.

- RACVIAC je jedna doista kvalitetna međunarodna udruga. Kako i mi imamo modul Forenzike i nacionalne sigurnosti koji je apsolutno blizak upravo toj problematici s kojom se udruga bavi, s te strane smo i zaključili jedan sporazum o suradnji između Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti, odnosno Sveučilišta u Splitu s udrugom RACVIAC - kazao je pročelnik Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti, izv. prof. Damir Piplica, dodavši da prljavi kapital kontaminira nacionalnu ekonomiju i s te strane onaj dio gospodarstva koji posluje zdravo i kompetitivno ima problem s takvim nositeljima prljavog kapitala koji im stvaraju nelojalnu konkurenciju i zagađuju nacionalnu

ekonomiju i društvene odnose u RH.

- Svi smo svjesni činjenice koliko je velik i ozbiljan problem pranja novca te da su potrebni daljnji zajednički napor u borbi protiv pranja novca. Ova radionica mali je korak u podizanju svijesti o problematici pranja novca te povezivanju i umrežavanju različitih dionika u lancu sprječavanja pranja novca - naglasila je izv. prof. Marijana Bartulović sa Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti.

Održana su i četiri panela na kojima su stručnjaci iz ovog polja predstavili sudionicima izazove u borbi protiv pranja novca, “Pranje novca - teorijski aspekti i aktualni izazovi”, “Pranje novca - novi izazovi”, “Pranje novca i borba protiv organiziranog kriminala” i “Pranje novca - budući pravci”. Osim teorijskog dijela, polaznici su odslušali i nekoliko različitih studija slučaja te zajedno sa stručnjacima aktivno sudjelovali u rješavanju praktičnih slučajeva.

SVEUČILIŠTE U SPLITU

Kemijsko-tehnološki fakultet u Splitu slavi 63. rođendan

PIŠE MILA PULJIZ

Jedna od najuspješnijih sastavnica splitskog sveučilišta, Kemijsko-tehnološki fakultet, obilježila je 63. obljetnicu utemeljenja i djelovanja. - Iznimna mi je čast što se na svoj matični fakultet mogu vratiti u ime Sveučilišta u Splitu koje je prepoznato kao jedno od vodećih u Republici Hrvatskoj. Na rang-ljestvicama splitsko sveučilište rangirano je među 1000 najboljih od preko dvadeset tisuća sveučilišta koja pristupaju rangiranju. To nam je važno kako bismo se mogli međusobno usporediti, kako bismo mogli privući nove studente i znanstvenike. Sa svim svojim nastavnim, znanstvenim, humanitarnim i stručnim aktivnostima KTF itekako doprinosi rezultatima na rang-ljestvicama - kazao je prorektor za znanost i kvalitetu prof. Igor Jerković dodavši da se KTF posebno ističe po kvaliteti nastavnog kadra, znanstveno-istraživačkoj produkciji te u promociji znanosti u aktivnostima poput Festivala znanosti.

Dekan KTF-a prof. Matko Erceg u svom se izvješću dotaknuo najvažnijih događanja, uspjeha te razvoja fakulteta u prošloj akademskoj godini. - U protekloj godini ostvarili smo sve ono što smo predvidjeli planom i programom, kako u nastavi, tako i u znanosti. Istaknuo bih dopusnicu za novi doktorski studij “Kemija i kemijsko inženjerstvo”, uspješno smo završili iznimno važan projekt “Funkcionalna integracija”, dok je od studentskih aktivnosti jedna od najvažnijih, održavanje četvrtog Međunarodnog susreta znanstvenika, stručnih djelatnika i studenata na temu zaštite okoliša u RH - istaknuo je dekan te dodao kako je projektom “Funkcionalna integracija” KTF dobio opremu za rad u vrijednosti od gotovo 3,5 milijuna eura, a upravo ta oprema ima velik utjecaj na znanstvenu produktivnost fakulteta. - Opremu smo učinili dostupnom svima, naši znanstvenici imaju pristup svim laboratorijima i pripadajućoj opremi - zaključio je.

Nagrada za životno djelo otišla je u ruke prof. Mladenu Milošu koji je zahvalio svim

Nagrade

Nagrada za životno djelo dodijeljena je prof. Mladenu Milošu.

Nagrada za uspješnog mladog znanstvenika dodijeljena je dr. Azri Đulović.

Dekanova nagrada dodijeljena je najboljim studentima završnih godina za akad. god. 2022./23.:

1. Petri Bikić, sveučilišni prijediplomski studij Kemijska tehnologija
2. Rei Kovačić, sveučilišni prijediplomski studij Prehrambena tehnologija
3. Ani Herceg, sveučilišni diplomski studij Kemijska tehnologija
4. Katarini Usanović, sveučilišni diplomski studij Kemija
5. Kristini Kovačević, sveučilišni diplomski studij Prehrambena tehnologija,

te dobitnicima Rektorove nagrade za izvrsnost u akad. god. 2022./2023.

za postignuća u akad. god. 2021./2022. i to:

1. Petri Brajković, sveučilišni diplomski studij Kemijska tehnologija
2. Mariji Grgičević, sveučilišni diplomski studij Kemijska tehnologija
3. Sari Bralić, sveučilišni diplomski studij Prehrambena tehnologija
4. Nataliji Bulaš, sveučilišni diplomski studij Prehrambena tehnologija.

Priznanje za izuzetan doprinos pri organizaciji Tehnologijade 2023.

1. Patriciji Čutuk
2. Hanni Pećar
3. Ani Herceg
4. Nikoli Marinoviću.

svojim kolegama, kao i cijelom fakultetu. - Bez svojih suradnika zacijelo ne bih postigao ovakve rezultate. Hvala cijelom KTF-u što su mi omogućili uvjete i dali priliku da se dokažem kao znanstvenik i nastavnik. Ova nagrada mi posebno znači jer imam osjećaj da nisam iznevjerio vaše povjerenje u posljednjih 30 godina rada - kazao je prof. Miloš.

U OKVIRU EU PROGRAMA ERASMUS+ MOBILNOST

Sveučilištu u Zagrebu 5,9 milijuna eura bespovratnih sredstava

PIŠE DR. PHIL.
BRANKA ROŠČIĆ

Po ovlaštenju Europske komisije, nacionalna Agencija za mobilnost i programe Europske unije (AMPEU, <https://ampeu.hr/>) donijela je odluku o dodjeli bespovratnih sredstava Sveučilištu u Zagrebu (Erasmus kod: HR ZAGREB01) u najvišem iznosu od 5.942.271,00 eura u okviru programa Erasmus+, Ključna aktivnost 1: Mobilnost u svrhu učenja za pojedince. Prethodno je Sveučilište u Zagrebu prijavilo projektni prijedlog u okviru Poziva na dostavu prijedloga za program Erasmus+ za 2023. godinu, za "Ključnu aktivnost 1 u području visokog obrazovanja, projekti KA131".

Ovo je drugi EU projekt u nizu s velikim iznosom bespovratnih sredstava za Sveučilište u Zagrebu, nakon što je prošle godine, na javnom pozivu Europske komisije za 2022., Sveučilište dobilo iznos od 5.245.518,00 eura. Prethodno je na pozivu 2021. godine Sveučilištu u Zagrebu dodijeljeno 3.345.350,00 eura bespovratnih sredstava. Time Sveučilište u Zagrebu bilježi stalno povećanje ostvarivanja EU projekata Erasmus+ mobilnosti u novom razdoblju EU projekata koje je počelo od 2021. godine, što je rezultat izvrsnosti u provođenju EU projekata ove vrste na Sveučilištu u Zagrebu, koje je prepoznato od Europske komisije. Iznosi ove visine su ujedno jedni od najvećih iznosa za projekte Erasmus+ mobilnosti na razini europskih sveučilišta.

U skladu s uvjetima utvrđenima u Ugovoru za akreditirani projekt broj 2023-1-HR01-KA131-HED-000129986, prihvatljivi troškovi aktivnosti su međunarodna mobilnost studenata u svrhu studija u obliku dugoročne i kratkoročne mobilnosti (3.465.734,00 eura za mobilnost 1023 studenata) i mobilnost osoblja u svrhu podučavanja (242.200,00 eura za mobilnost 274 člana osoblja) na temelju bilateralnih Erasmus+ sporazuma između Sveučilišta u Zagrebu i akademskih institucija unutar Europske unije te nekoliko

Ana Martinović PRIVATNI ALBUM

pridruženih država izvan EU-a, kao i međunarodna mobilnost studenata u svrhu stručne prakse (1.426.992,00 eura za mobilnost 390 studenata) i mobilnost osoblja u svrhu usavršavanja (230.125,00 eura za mobilnost 227 članova osoblja) na akademskim institucijama i bilo kojoj javnoj ili privatnoj organizaciji unutar Europske unije te nekoliko pridruženih država izvan EU-a.

Ujedno, Sveučilište u Zagrebu je prijavilo i, u sklopu istoga EU natječaja, primilo potporu u iznosu od 120.000,00 eura za organizaciju 15 kombiniranih intenzivnih programa (Blended Intensive Programmes – BIPs) s ukupno i više od 300 sudionika (15 BIP-ova po 20 sudionika). BIP-ovi su kratki kombinirani intenzivni programi u kojima se

primjenjuju inovativni načini učenja i poučavanja, uključujući suradnju putem interneta za studente i osoblje, a mogu uključivati učenje usmjereno na konkretna pitanja, u kojem transnacionalni i transdisciplinarni timovi zajedno rade na njihovu rješavanju. BIP-ovi su osmišljeni sa svrhom dodane vrijednosti u usporedbi s postojećim kolegijima ili programima osposobljavanja koje pružaju visoka učilišta sudionici.

Važno je naglasiti da je ovaj Erasmus+ KA131 projekt ujedno ključan i za EU projekt saveza europskih sveučilišta UNIC, Europsko sveučilište gradova u postindustrijskoj tranziciji, kojega je član Sveučilište u Zagrebu i tijekom sljedeće četiri godine, jer se mobilnosti studenata i osoblja Sveučilišta u Zagrebu prijav-

ljuju na interne javne natječaje ovoga projekta kojim upravlja Središnji ured za međunarodnu i međuinstitucionalnu suradnju.

Naime, na Sveučilištu u Zagrebu, Središnji ured za međunarodnu i međuinstitucionalnu suradnju samostalno piše projektne prijedloge i prijave na javni natječaj Europske komisije/AMPEU za Erasmus+ mobilnosti te, nastavno, provodi interne javne natječaje i projektne aktivnosti uz isplaćivanje odobrenih financijskih sredstava. Nacionalna agencija i Europska komisija pratit će, kao i u dosadašnjim projektima, provodi li korisnik ispravno Erasmus povelju u visokom obrazovanju te poštuju li se obveze u pogledu kvalitete utvrđene u međuinstitucionalnim sporazumima, kao i namjensko

trošenje bespovratnih sredstava koje podliježe revizijama AMPEU-a, Europske komisije i Europskoga revizorskog suda.

Slijedom navedenoga, na već objavljenom internom natječaju za Erasmus+ studentski boravak na partnerskim sveučilištima za akad. god. 2023./2024., prijavilo se ukupno 938 studenata Sveučilišta u Zagrebu. Od toga broja, 787 studenata je ispunilo kriterije natječaja i dobilo financijsku potporu. U najvećem broju studenti će studirati na španjolskim, talijanskim, portugalskim i njemačkim sveučilištima. Najveći odaziv pokazali su studenti Ekonomskog fakulteta, Fakulteta elektrotehnike i računarstva i Filozofskog fakulteta. Studijski boravak na partnerskom sveučilištu trebao bi rezultirati

ostvarivanjem određenog broja ECTS bodova i rezultata učenja koji će biti priznati od matičnog fakulteta ili akademije Sveučilišta u Zagrebu.

Također je proveden prvi krug internog natječaja za studentsku stručnu praksu na kojem je 78 prijava ispunilo kriterije za dobivanje financijske potpore i isti studenti će od 1. rujna 2023. započeti stručnu praksu kod poslodavaca diljem država Europske unije, najviše kod španjolskih i njemačkih poslodavaca. Najveći interes pokazali su studenti Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta, Arhitektonskog fakulteta i Filozofskog fakulteta. U nastavku akademske godine bit će objavljeni drugi i treći krug internih natječaja za Erasmus stručnu praksu, koja se pokazala kao velika potreba za naše studente te kao dodana vrijednost za stručni profil, tj. vještine studenata.

Kako je EU program Erasmus+ mobilnosti studenata zapravo program razmjene studenata, po načelu reciprociteta, otprilike isti broj stranih studenata iz EU, njih oko 800, doći će na studentski boravak u akad.god. 2023./2024.

 Erasmus+
Obogaćuje živote, širi vidike.

**Sufinancira
Europska unija**

Nikolina Zeba

PRIVATNI ALBUM

na fakultete i akademije Sveučilišta u Zagrebu. Za strane studente na raspolaganju je izrazito veliki broj studijskih kolegija koji se izvode na engleskom jeziku na Sveučilištu u Zagrebu. Međutim, dodatno u ponudi je i učenje hrvatskog jezika za strane studente, kojima je školarina za taj kolegij u najvećem djelu sufinancirana iz EU projekta Erasmus+ mobilnosti, kao i određena ponuda kulturnih programa, a sve s ciljem promidbe hrvatskog jezika i hrvatske kulture, kako je predviđeno i u programskim smjernicama Europske komisije koje stavljaju višejezičnost i očuvanje nacionalne kulture unutar država članica Europske unije.

Podsjećamo da je Erasmus+ program EU-a kojim se podupiru obrazovanje, osposobljavanje, mladi i sport u Europi. Njegov proračun iznosi oko 26,2 milijarde eura za razdoblje 2021. – 2027. te je usmjeren na socijalnu uključenost, zelenu i digitalnu tranziciju te promicanje sudjelovanja mladih u demokratskom životu. Erasmus+ program nudi mogućnosti za mobilnost i suradnju u visokom obrazovanju, strukovnom obrazovanju i osposobljavanju, školskom obrazovanju (uključujući rani i predškolski odgoj i obrazovanje), obrazovanju odraslih te za mlade i za sport. Više o Erasmus+ programu na <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/hr/about-erasmus/what-is-erasmus>.

Erasmus+ studijski boravak u Finskoj

Ana Martinović, studentica Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, provela je ljetni semestar ak. god. 2021./2022. na Erasmus+ razmjeni na Jyväskylän Yliopisto u Finskoj (<http://www.jyu.fi>).

“Moje iskustvo Erasmus+ razmjene započelo je 2022. godine kada sam se u najhladnijem mjesecu u godini zaputila u Finsku. Grad u koji sam išla,

školi te to doživjeti iz prve ruke. Taj boravak u školi jedno mi je od najljepših iskustava. Nakon toga svi stereotipi da su Finci hladni i rezervirani ljudi pali su u vodu. Provesti u Finskoj pet mjeseci, od kojih su četiri u snijegu, a temperature idu ispod -20°C te jedva preko 20°C, možda nije za svakoga. Međutim, usred svega toga nalazi se brdo avantura i neki jednako ludi ljudi s kojima ćete hodati po zaleđenim jezerima te koji će vam ostati prijatelji za cijeli život. Svaka Erasmus destinacija nosi svoje čari, ali gdje god otišli čeka vas nezaboravno iskustvo te preporučam svima da se odvaži na taj korak.”

Erasmus+ stručna praksa u Njemačkoj

Nikolina Zeba, studentica Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu ostvarila je više od osam mjeseci Erasmus+ stručne prakse u ak. god. 2020./2021. u Home United Management GmbH u Njemačkoj (<https://www.homeunited.de/>). Prije godinu dana provela je jedan semestar u Poljskoj na Szkoła Główna Handlowa (SGH) w Warszawie (<https://www.sgh.waw.pl/>) u sklopu Erasmus+ studijskog boravka.

“Odluka o odlasku na praksu u Njemačku došla je sasvim spontano. Razmišljajući o završetku fakulteta, zapitala sam se što bih još htjela ostvariti dok sam studentica. Na toj listi nalazio se njemački jezik, koji sam godinama učila, ali koji sam rijetko kada imala priliku koristiti. Odlučivši da želim skinuti sa svoje liste učenje njemačkog, počela sam istraživati mogućnosti odlaska i vrlo brzo se sjetila Erasmus+ stručne prakse. Praksa mi je zapravo bila najbolja opcija jer sam uz učenje jezika, imala priliku stjecati i poslovna znanja. Želja mi je bila iskusiti život na sjeveru Njemačke te sam našla praksu u Hamburgu. Bolje radno mjesto nisam mogla poželjeti – moderni co-working space u turistički najpoznatijem dijelu grada. Kolege na poslu su bili srdačni, a posebno me dirnulo njihovo razumijevanje i želja da pomognu kada nešto nisam razumjela na njemačkom. Nažalost, zbog lockdowna nisam imala priliku vidjeti kako sve funkcioniše u normalnim uvjetima, kao ni doživjeti grad pun života. Unatoč tomu, stekla sam nova znanja i najbitnije, naučila sam dovoljno njemački za samostalni rad. Iako mi početak nije bio nimalo lagan zbog ograničenog znanja jezika, upornost i trud rezultirali su većim samopouzdanjem i odlučnošću u radu. Život u novom gradu usred pandemije me također učinio samostalnijom osobom i naučio da još više cijenim sve što imam doma.

Neizmjereno mi je drago da sam imala priliku otići u Hamburg na praksu. U nekoliko mjeseci taj grad mi je uistinu prirastao srcu, a za njega me sada vežu i nova prijateljstva. Doista se najbolje stvari događaju kada izlazimo iz vlastite komfor zone i zato preporučujem svima da se odvaži na ovu avanturu i da iskoristi sve mogućnosti koje im se nude za vrijeme studiranja.”

RADIONICA O MOGUĆNOSTIMA SANACIJE ODLAGALIŠTA INDUSTRIJSKOG OTPADA U NORVEŠKO-HRVATSKOJ SURADNJI

Studenti predstavili cjelovita rješenja za sanaciju ‘crnog brda’

Industrijska šljaka ostavljena u prvom redu do mora dobro je poznata svim stanovnicima Dugog Rata. Nakon zatvaranja bivše tvornice Dalmacija d.d. mještani su suočeni s 1.670.000 m³ troske iz procesa proizvodnje i ostalih materijala odbačenih u more i prostor tvornice. Industrijski otpad dulje od dva desetljeća nije saniran

Studenti predstavili cjelovita rješenja za sanaciju tzv. crnog brda

PIŠE **MARIJANA SERDAR**

Upravo iz navedenih razloga u sklopu projekta “Strategije cjelovitog oporavka obalnih brownfield područja (2023.-2024.)”, financiranog od strane EEA & Norway grants, u kinodvorani Dugi Rat održala se radionica za prijenos znanja o metodama sanacije brownfield područja od strane norveških stručnjaka te profesora sa Sveučilišta u Zagrebu, a sve s ciljem pružanja znanja i iskustva u sanaciji brownfield lokacija lokalnoj zajednici te donosiocima odluka od javnog interesa, ali i studentima raspodijeljenim u interdisciplinarnim timove.

Naime, studentski timovi imali su zadatak predložiti cjelovito rješenje koje bi uključivalo remedijaciju postojećeg stanja bivše tvornice te moguću upotrebu tvorničkog prostora koja bi imala pozitivan utjecaj na neposredan okoliš i lokalnu zajednicu. Sudjelovalo je ukupno 40 studenata različitih struka, budućih stručnjaka u području građevinarstva, arhitekture, urbanizma, krajobrazne arhitekture, geologije, ekoinženjerstva, zaštite okoliša, kemije, rudarstva, sociologije, održive mobilnosti, geografije, primijenjene kognitivne znanosti i podatkovne znanosti.

Događaj je započeo predavanjima stručnjaka na temu remedijacije. Dalibor Carević i Marijana Serdar s Građevinskog fakulteta u Zagrebu te Lasse Berntzen sa Sveučilišta Jugoistočne Norveške predstavili su motivaciju za projektnu prijavu te dali sam uvid u problematiku odlagališta u Dugom Ratu. Potom je Janne Vaeringstad iz norveške općine Notodden iznijela norvešku ekvivalentnu situaciju, odnosno povijest općine

Notodden i suživot sa željezom Tinfos Jernverk. Nakon nje, Kajsa Onshuus iz GrunnTeknikk AS-a dala je uvid u nacionalni okvir za sanaciju brownfield lokacija u Norveškoj, opisala tehnološki pristup sanaciji na slučaju bivše željezare u Notodden (metodologiju uzorkovanja onečišćenog tla i kategorizaciju prema stupnju onečišćenja, sve prema norveškim preporukama, koje su u sklopu projekta prevedene na hrvatski jezik te su javno dostupne na stranici projekta <https://cbr.grad.hr/hr/>), ali i planove za budućnost sanirane lokacije. Ivana Carević s Građevinskog fakulteta predstavila je modele održivog upravljanja industrijskim otpadom, a Kristina Pikelj s Prirodoslovno-matematičkog fakulteta objasnila je utjecaj geologije na zagađenje lokaliteta. Hajdi Biuk iz splitske Udruge za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce dala je uvid u pravnu pozadinu problematike industrijskog zagađenja u Dugom Ratu. Ana Bešker s Građevinskog fakulteta uvećala je studente u ideju samog natjecanja, te objasnila kriterije po kojima će ih stručni odbor ocjenjivati. Po završetku predavanja, studenti su iskoristili priliku za konzultacije s navedenim stručnjacima, kako bi im pomogli u izradi modela sanacije. Navedeni rad studenata održao se u natjecateljskom du-

hu te su proglašena tri najbolja rješenja prema ocjenama stručnog žirija.

Najboljim rješenjem stručni žiri je ocijenio prezentaciju tima B(EI)² (Bruno Cesarec, Ema Gaće, Ivana Lušo, Iva Mejašić i Ema Milišić Bogunović).

Na drugom mjestu našlo se rješenje tima Revive (Lorena Hranjec, Dina Jagečić, Laura Lovrinović, Ana-Maria Lovrišec i Stipe Stanić).

Kao treće najbolje rješenje odabrana je prezentacija tima Kvazar (Katarina Belošević, Terezija Godinić, Mislav Petar Kelava, Jana Požeg Krišković i Marta Ljevar).

Rješenja svih natjecateljskih timova, ali i više informacija o samom projektu mogu se pronaći na službenoj internetskoj stranici projekta cbr.grad.hr. Na stranici će uskoro biti i objavljen cjeloviti video radionice koji će biti trajno dostupan zainteresiranoj stručnoj, a i ostaloj publici. Korisnici projekta Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilište Jugoistočne Norveške nadaju se da će ova predavanja, kao i dokumentacija koja je u sklopu projekta prevedena na hrvatski jezik, poslužiti lokalnoj zajednici i donosiocima odluka od javnog interesa u naporima da se zona industrijskog onečišćenja u Dugom Ratu, ali i slične lokacije u Hrvatskoj, saniraju na održiv način.

GRADUNIZG

DARIVANJE KRVI NA KAMPUSU

Samo je 12 minuta potrebno kako bi se spasila 3 života!

Hvalevrijedna akcija Sveučilišta u Splitu, Gradskog društva Crvenog križa Split i Zavoda za transfuzijsku medicinu Kliničkog bolničkog centra Split održavat će se tijekom čitave akademske godine

Piše **MILA PULJIZ**Snimio **NIKOLA VILIĆ/CROPIX**

Samo je 12 minuta potrebno kako bi se spasila 3 života! Zajedničke, hvalevrijedne akcije Sveučilišta u Splitu, Gradskog društva Crvenog križa Split i Zavoda za transfuzijsku medicinu Kliničkog bolničkog centra Split održavat će se tijekom čitave akademske godine na Kampusu, na kojemu će biti postavljeni i promotivni štandovi na kojima će svi zainteresirani moći provjeriti mogu li sudjelovati u humanom činu darivanja krvi. Provjerit će krvni tlak i razinu hemoglobina te u razgovoru s liječnikom i mladim volonterima dobiti odgovore na sva pitanja koja imaju vezano za darivanje krvi.

Na prvoj održanoj promotivnoj akciji, u ime Sveučilišta u Splitu, zadovoljstvo je iskazao prorektor za nastavu, studenti i poslovanje prof. Nikola Koceić-Bilan kazavši kako je i sam donirao krv više od 30 puta.

– Svi znamo da je darivanje

krvi jedna plemenita gesta, jedan humani čin koji u sebi krije tri bitne odrednice, a to su potrebitost, solidarnost i altruizam. Ljudska krv nema nikakvu alternativu, našoj bolnici, KBC-u Split kojemu gravitira velik broj ljudi, za održavanje operacijskih programa su potrebne velike zalihe krvi. Danas pomažemo drugima, a većina nas će se prije ili kasnije naći u situaciji u kojoj će i nama trebati krv. Pozivam sve sastavnice i sve studente da daju aktivni doprinos ovoj akciji. Kada primate, onda

su vam pune ruke, a kada dajete, onda vam je puno srce! – kazao je prof. Koceić-Bilan.

– Pozdravljam ovu akciju u kojoj se splitsko sveučilište intenzivnije uključuje u akciju dobrovoljnog darivanja krvi. U Splitu je oko dvadeset tisuća studenata, to su zdrave, mlade osobe i ako se oni uključe u darivanje krvi, možemo očekivati da će sljedećih desetljeća moći pomagati drugima. Zato je jako bitno ovo osvijestiti upravo kod mladih ljudi, o njima ovisi rad cijele naše zajednice, odnosno

naših bolnica. Prihvatite naviku darivanja krvi, neke osobe koje su krenule u tako ranoj dobi stižu i do brojki od preko sto puta – dodala je pročelnica Zavoda za transfuzijsku medicinu doc. Slavica Dajak.

Ravnatelj Crvenog križa Tomislav Gojo kazao je da se s akcijom krenulo još u ljetnom periodu kada su najkritičnije nestašice krvi.

– U jesenskom periodu nastavljamo akciju u srednjim školama te u suradnji sa Sveučilištem. Cilj ove akcije je proći

sve sastavnice, na svakoj će biti promotivni štand na kojem će studenti dobiti sve potrebne informacije vezane uz darivanje, odnosno moći će provjeriti mogu li i oni biti darivatelji krvi – kazao je.

Predsjednik Studentskog zbora Jerko Šarić također je istaknuo važnost aktiviranja mladih ljudi.

– Mi studenti smo najmasovnija grupa mladih ljudi, ako se zajedno aktiviramo, možemo doprinijeti ovoj akciji na mnogo načina. U sklopu Fakulteta,

Nikola Koceić-Bilan: Darivanje krvi je humani čin s tri bitne odrednice - potrebitost, solidarnost i altruizam

Tomislav Gojo: Na svakoj će sastavnici biti promotivni štand za informacije studentima

Jerko Šarić: Studente ćemo pozivati na darivanje

studente ćemo kroz sastavnice pozivati na darivanje – poručio je te dodao da će na svakoj sastavnici nastojati održati darivanje krvi jednom mjesečno.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU

‘Mirisi djetinjstva’ na Filozofskom fakultetu

Piše **IVANA JADRIĆ**

Organizaciji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu i splitskih dječjih vrtića – Dječjeg vrtića “Radost”, Dječjeg vrtića “Cvit Mediterana”, Dječjeg vrtića “Grigor Vitez” te Dječjeg vrtića “Marjan” – održan je znanstveno-stručni skup: 26. dani ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja Splitsko-dalmatinske županije “Mirisi djetinjstva”. Skup je okupio više od 250 stručnjaka i znanstvenika s ciljem razmjene iskustva i unaprjeđenja područja ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Organiziran je pod pokroviteljstvom Agencije za odgoj i obrazovanje, te uz sponzorstvo Splitsko-dalmatinske županije i Grada Splita. Tema skupa, koji se organizira nakon trogodišnje stanke, je umrežavanje kao strategija učenja. Skup je otvorila dekanica Filozofskog fakulteta prof. Ina Reić Ercegović, nakon čega je prisutne pozdravio gradonačelnik Splita prof. Ivica Puljak. U ime Splitsko-dalmatinske županije, koja

je snažno doprinijela organizaciji skupa, prisutne je pozdravio Tomislav Donlić, pročelnik Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu, tehničku kulturu i sport, a u ime Agencije za odgoj i obrazovanje ravnateljica Darija Kurtić. Ministarstvo znanosti i obrazovanja prisutnima se obratilo preko pisma voditeljice Službe za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Larise Ott Filipović te je pozdravni segment programa zaokružio Dubravka Vukovca, predsjednik organizacijskog odbora. Riječ je o jednoj u nizu aktivnosti koje organizira Odsjek za rani i predškolski odgoj Filozofskog fakulteta u Splitu, perjanica za odgoj djece predškolske dobi Splitsko-dalmatinske županije. Odsjek sa svojim nastavnicima brine o edukaciji djelatnika posvećenih cjelovitom razvoju i učenju djece, razvijanju njihova kritičkog i kreativnog mišljenja i iskorištavanju potencijala. Studijski programi koji se izvođe unutar Odsjeka su: Prije-diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, izvanredni Diplomski sveučilišni studij Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, te Razlikovni program. Uz nastavu, djelatnici Odsjeka organiziraju niz dodatnih edukacija i radionica kako bi bili aktivni član lokalne sredine i doprinosili razvoju svojim znanjem. Jedna od takvih aktivnosti je i ova konferencija, koja se održala uz veliki trud predsjednika organizacijskog

odbora Dubravka Vukovca, predsjednika programskog odbora doc. Branimira Menđeša te predsjednika znanstvenog odbora doc. Tonija Maglice i svih ostalih kolega s Odsjeka za rani i predškolski odgoj.

Svoje zadovoljstvo organizacijom događaja nije kri-la dekanica prof. Ina Reić Ercegović, koja je navela kako Filozofski fakultet u Splitu s ponosom njeguje tradiciju organiziranja znanstvenih i stručnih skupova iz područja odgoja i obrazovanja, gdje “Mirisi djetinjstva” zauzimaju važno mjesto u nastojanjima Fakulteta da bude stožerna, kako znanstvena, tako i stručna institucija za pitanja odgoja i obrazovanja u cijeloj vertikali, od najranije – jasličke dobi do visokog obrazovanja. Dekanica je navela kako znanstvenici, nastavnici i studenti Filozofskog fakulteta u tome imaju važnu ulogu jer svojim djelovanjem kontinuirano doprinose širenju znanstvenih spoznaja, povezivanju stručnjaka te umrežavanju studenata, profesora i odgojno-obrazovne prakse.

RAZMIŠLJANJE: INKLUZIJA U VISOKOM OBRAZOVANJU

Različitost je uvijek pozitivna vrijednost

Uoči 3. prosinca, Međunarodnog dana osoba s invaliditetom, za Universitas piše prof. Lelia Kiš-Glavaš s Odsjeka za inkluzivnu edukaciju i rehabilitaciju Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Lelia Kiš-Glavaš

Prema Hrvatskom jezičnom portalu (HJP, 2023), inkluzija odnosno uključivanje je stanje uključenosti, sadržavanje, obuhvaćanje. To je istodobno stav, tendencija, ali i politika uključivanja SVIH. Sukladno tome, inkluzivan odnosno uključujući je onaj koji uključuje, obuhvaća, sadržava, onaj koji se nalazi u nečemu, koji je integralni dio nečega.

Cilj inkluzije odnosno uključivanja je pružanje jednakih mogućnosti; jednak pristup dobrima, uslugama, resursima, kao i potpuno sudjelovanje u društvenom životu pa tako i u obrazovanju. Taj je cilj moguće postići tako da SVI aktivno sudjeluju, doprinose, uživaju koristi.

Jednake, izjednačene mogućnosti podrazumijevaju ujednačavanje, izjednačavanje, postavljanje u isti red vrijednosti, postizanje istih rezultata, bivanje jednakim (HJP, 2023). Izjednačavanje mogućnosti moguće je postići odabirom načina koji svakome od nas najviše odgovara, koji je prilagođen našim mogućnostima (i potrebama). Jednake mogućnosti ne znače jednake uvjete, već upravo suprotno: okruženje, zahtjeve, oblike komunikacije, nastavne tehnike i metode i više: adaptirano, prilagođeno svakom pojedincu, primjenjujući individualizirani pristup.

Razlikujemo integraciju i inkluziju. Integracija (HJP, 2023) podrazumijeva objedinjavanje, spajanje, povezivanje, uklapanje u novu sredinu. Ona uključuje asimilaciju odnosno prilagođavanje i pridruživanje zatečenom i adaptaciju odnosno prepravljanje, mijenjanje, promjenu ponašanja. To je uvijek jednosmjerna promjena pojedinca ili skupine. Socijalna je integracija stoga samo fizička prisutnost različitih u društvu koje od njih očekuje da se prilagode, da se promijene na način da budu što sličniji prosjeku, uobičajenom, normalnom.

S druge pak strane, inkluzija uključuje odnosno uključivanje uključuje integriranje (!) pojedinaca s manje mogućnosti (u našem visokom obrazovanju: podzastupljenih i ranjivih skupina) kako bi imali ista prava i mogućnosti za život.

Etičke dobrobiti

Ovo podrazumijeva poboljšavanje uvjeta, ali i mjere pozitivne diskriminacije odnosno kompenzaciju za nepovoljniji položaj (primjerice korištenje različitih pomagala, pomoćne tehnologije, subvencija), ali i stavljanje u povoljniji položaj u odnosu na druge (primjerice kvote, pravo na di-

“

Svaki student s invaliditetom najbolje zna što treba (koje prilagodbe, kakvu podršku) i kako to ostvariti: pitajte! Nitko od nas ne očekuje da to znamo

rektan upis na fakultet, osigurana parkirna mjesta) i razvoj (potpora, osnaživanje, prilagođeno obrazovanje).

U dokumentu koji je priloga Nacionalnom planu za unapređenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja donesenom 2018. godine detektirane su i opisane sljedeće podzastupljene skupine studenata u visokom obrazovanju u RH: studenti/ce čiji roditelji imaju nižu razinu obrazovanja, studentice u tehničkom području i studenti u humanističkom području, stariji studenti/ce, studenti/ce s djetetom i studenti/ce pripadnici romske manjine. Također su

detektirane i opisane ranjive skupine studenata: stariji studenti/ce, studenti/ce s invaliditetom, studenti/ce s djecom, studenti/ce pripadnici romske manjine, studenti/ce iz obitelji nižeg ekonomskog statusa, iz strukovnih srednjih škola, koji rade uz studij u znatnom opterećenju, koji putuju na studij, pripadnici/ce LGBT orijentacije, studenti/ce iz alternativne skrbi, studenti/ce beskućnici, studenti/ce iz ruralnih područja, manjih mjesta i otoka te izbjeglice i tražitelji azila. Podzastupljenost je u ovom dokumentu definirana kao značajno manji udio u odnosu na populacijske podatke ili u usporedbi s udjelom u drugim državama EU-a, a ranjivost kao nepovoljniji položaj u realizaciji nekih akademskih aktivnosti, primjerice u međunarodnoj mobilnosti.

Kad je već spomenuta međunarodna mobilnost, korisno je istaknuti da je uključivanje (inkluzija) i raznolikost, uz digitalnu transformaciju, zelene strategije (zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena) i sudjelovanje mladih u demokratskom društvu, prioritet Erasmus+ programa, najvećeg programa

Europske unije za obrazovanje i osposobljavanje, mlade i sport, za razdoblje od 2021. do 2027. godine. Kako bi potaknula uključivanje i raznolikost, naša je Agencija za mobilnost i programe EU-a (AMPEU) donijela Akcijski plan za uključivanje i raznolikost i kao jednu od mjera imenovala 12 ambasadora za uključivanje i raznolikost. To je 12 korisnika koji svojim djelovanjem i projektima izgrađuju kapacitete uključivijeg društva te svojim uvidima usmjeravaju k uklanjanju prepreka za osobe s manje mogućnosti. A upravo zahvaljujući svom velikom angažmanu u ovom području, AMPEU je postala referentnim centrom za uključivanje i raznolikost u području obrazovanja i osposobljavanja na europskoj razini. Naime, Europska komisija (EK) je AMPEU imenovala SALTO centrom (Support, Advanced Learning and Training Opportunities) koji pruža i pružat će podršku na temu uključivanja i raznolikosti agencijama u 33 zemlje koje provode Erasmus+ program, drugim dionicima na europskoj razini i EK sve do kraja 2027. godine.

Osobe s manje mogućnosti

su raznolike, različite, a različitost je uvijek pozitivna vrijednost jer pruža mogućnost različitih pogleda, perspektiva, diskursa i otvara mogućnost inovativnih, kreativnih rješenja. Istaknula bih i etičke dobrobiti susreta s različitošću, a to su svakako senzibilizacija, rušenje predrasuda i kreiranje realnijih stavova, život u realnom okruženju, širenje socijalnog polja, poticanje na aktivnije društveno djelovanje i prihvaćanje različitosti u najširem smislu.

Različitost se podupire, potiče, prihvaća kroz univerzalni dizajn. Univerzalni dizajn moguće je definirati kao kreiranje objekata, dobara i usluga kojima se mogu koristiti ljudi svih sposobnosti bez potrebe za modifikacijama i u najvećoj mogućoj mjeri (Maceet i sur., 1991). U najširem smislu, to je dizajn za svakoga, od dojenčadi do starijih, bez obzira na njihove sposobnosti (Null, 2013).

Danas se sve više ističe i univerzalni dizajn za učenje kao način pristupa podučavanju i učenju koji za cilj ima omogućiti svim učenicima odnosno studentima jednake šanse za uspjeh. On uključuje korištenje različitih načina

motivacije učenika i studenata, primjenu različitih nastavnih materijala i tehnika kao i pokazivanje znanja na različitim načinima. No u svakom pojedinom slučaju, naročito kada se radi o osobama s invaliditetom, ne isključuje dodatnu prilagodbu (razumnu prilagodbu).

Razumna prilagodba je pojedinačna mjera prilagođena potrebama pojedine osobe (Pravobraniteljica za osobe s invaliditetom, 2021) a znači potrebnu i odgovarajuću prilagodbu i podešavanja, koja ne predstavljaju neproporcionalno ili neprimjereno opterećenje, da bi se u pojedinačnom slučaju, tamo gdje je to potrebno, djeci s teškoćama u razvoju odnosno osobama s invaliditetom osiguralo ravnopravno uživanje ili korištenje svih ljudskih prava i temeljnih sloboda na izjednačenoj osnovi s drugima (UN Konvencija o pravima osoba s invaliditetom, 2006).

Prilagodba i podrška

A kada govorimo o uključivosti odnosno o inkluzivnom obrazovanju studenata s invaliditetom, jednoj od ranjivih skupina studenata u visokom obrazovanju u RH, pokušajmo odgovoriti na sljedeća pitanja: U čemu se potrebe studenata s invaliditetom razlikuju od potreba tzv. tipične populacije? Što se razlikuje? Kako studente s invaliditetom učiniti ravnopravnim sudionicima visokoobrazovnih aktivnosti?

Evo nekih mogućih odgovora:

Studenti s invaliditetom imaju posve jednake potrebe kao i svi ostali studenti.

Ponekad se razlikuju načini na koje oni mogu zadovoljiti svoje potrebe. Potrebne su im prilagodbe i/ili podrška.

Trebamo pokušati (maksimalno) prilagoditi akademsko okruženje njihovim mogućnostima.

Važno je da doista imamo volju ponuditi inkluzivno visoko obrazovanje.

Svaki student s invaliditetom najbolje zna što treba (koje prilagodbe, kakvu podršku) i kako to ostvariti: pitajte! Nitko od nas ne očekuje da to znamo.

Studenti s invaliditetom se jako međusobno razlikuju i ono što bi bila primjerena prilagodba za jednog ne mora biti i za drugog studenta (iako, naravno, postoje neke opće prilagodbe primjerene svim studentima s invaliditetom ili onima s istom vrstom oštećenja/bolesti/poremećaja).

Zato ponovno pitajte!

Studenti s invaliditetom u sustavu visokog obrazovanja imaju prava i obveze.

I na kraju, jako je važno istaknuti da studenti s invaliditetom ne moraju koristiti prilagodbe i smiju zatajiti postojanje oštećenja/bolesti/poremećaja. To je njihovo izbor i njihova odgovornost.

PROMOCIJA ZNANOSTI

Nikad veći interes studenata za znanstveno-popularne teme

Medijski vrlo praćeni sadržaji među hrvatskim studentima obuhvaćaju integrativne misli proistekle iz znanstveno-popularnih razgovora, kao i poticanja na kreativne poduzetničke ideje (i rješenja)

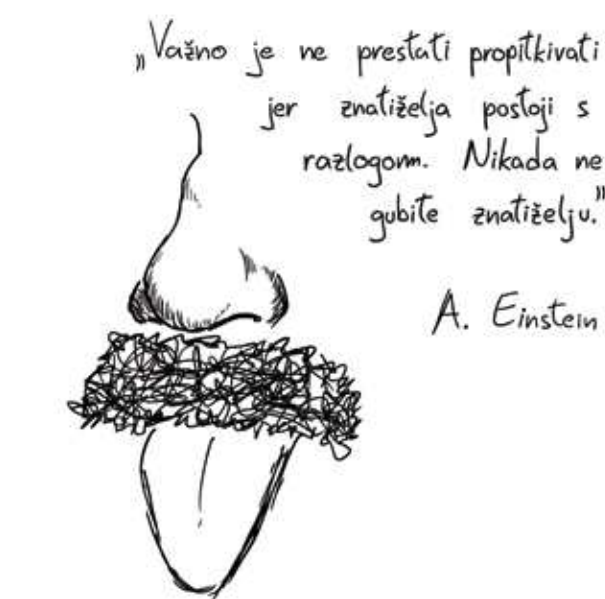
Članovi Instituta za promociju znanosti

INSTITUT ZA PROMOCIJU ZNANOSTI FER

RAZGOVARAO **BRUNO BOGOVIĆ**

Interes studenata za znanstveno-popularne teme stalno raste. U prilog tome govori statistika gledanosti FER-ova podcasta *Podkist*, čiji su pokretači **Filip Turčinović, mag. ing., i dr. sc. Dario Bojanjac**. Govoriti o znanosti, kao i o njezinoj primjeni u industriji ili pak poduzetništvu aktualni su "talk-pointsi" među studentskom populacijom. Novost u polju znanstvenog "talka", a u koju se uklapa i FER-ov *Podkist*, je proširenje na platformu *Promocija znanosti*. Kroz nju skupina znanstvenih entuzijasta (studenata, asistenata i sveučilišnih profesora) pruža integrativno-znanstveni spektar ideja prema studentskoj populaciji, ali i ostalim akterima, kako unutar, tako i izvan Sveučilišta. O ideji stvaranja središnjeg mjesta za nove znanstveno-popularne projekte, emisijama (i gostima) koje slijede, zatim o digitalnim ilustriranim sadržajima i predstavljanju medijskih suradnika-edukatora pitali smo FER-ovca Filipa Turčinovića. **Kako je protekla sezona na "Podkistu"? Koga biste od gostiju posebno istaknuli?** – S novom akademskom godinom započela je i četvrta po redu sezona *Podkista* – znanstveno-obrazovnog podcasta koji zajedničkim snagama izvode Institut za promociju znanosti i Fakultet elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Od ove nas godine podržava i BIRD inkubator u čijim prostorijama snimamo sve epizode, a posebno treba naglasiti studente i asistente FER-a koje smo uključili u sve segmente – od snimanja i uređivanja do objave i promocije. Budući da su gosti iz različi-

tih područja, teško je istaknuti samo jednoga. Zadovoljstvo nečijim gostovanjem visoko je korelirano s interesom gledatelja za određenu temu. Netko koga zanima startup svijet uživati će u epizodi s **Matijom Srbićem**, voditeljem deep-tech startup inkubatora **Nucleus** koji je kroz svoje iskustvo opisao kako i s kim krenuti u realizaciju ideje, na što paziti, ali i kako odustati od nje. Matija je svoje gostovanje završio krilaticom "Start before You're ready" kako bi gledatelje potaknuo na djelovanje – i to ne samo u smjeru startupa. S druge strane **Renata Geld**, profesorica s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pričala je o osnivanju interdisciplinarnog studija "Primijenjena kognitivna znanost" koji se od ove godine zajednički održava na dva fakulteta – FFZG-u i FER-u. Predstavljanje tog studija izazvalo je veliki interes studenata, a njegova nam je voditeljica pojasnila o čemu se točno radi, kako je kognitivna znanost postala jedna od najbrže rastućih znanstvenih disciplina i gdje će se njihovi inženjeri zapošljavati. – Nekome koga zanima financijski svijet preporučio bih gostovanje mladog financijskog stručnjaka **Marka Vučića** koji je, između ostalog, govorio o problemima Credit Suissea i Silicon Valley Banka, a ljubiteljima tehnologije **Gordana Krekovića** koji je opisao trenutno stanje autonomne vožnje s tehnološkog aspekta. Bilo bi nepošteno ne spomenuti i **Davora Dobrotu**, studenta diplomskog studija na EPFL-u u Švicarskoj, koji je u tri godine prijediplomskog studiranja na FER-u dva puta dobio nagradu "Josip Lončar" (FER-ova nagrada za posebno

'ZnaNOST' - Albert Einstein
INSTITUT ZA PROMOCIJU ZNANOSTI FER

istaknuti uspjeh u savladavanju gradiva) i Rektorovu nagradu. Epizoda s njim najbolji je pokazatelj koliko svijetlu budućnost Hrvatska može imati ako uspijemo prepoznati takve pojedince. **Što sve pripremate ubuduće na FER-ovu "Podkistu"?** – U *Podkistu* nastavljamo dovesti najveća imena iz svijeta znanosti i obrazovanja. Mislim da nismo ni svjesni koliko takvih imena postoji na našim prostorima. **Posljednje istraživanje sa Sveučilišta Stanford među 2 posto najutjecajnijih znanstvenika na svijetu za 2022. godinu ubraja čak 108 znanstvenika iz Republike Hrvatske, a neki će od njih sigurno završiti pred našim kamerama.** Pred kamerama će se uz njih, ali u ulozi voditelja, pojaviti i nekoliko novih lica koja će voditi podcaste određene tematike. Konkretnije, dogovorili smo ekipe za studentski podcast i podcast o fizici, ali

vjerujem da nećemo stati na tome jer nam se stalno javljaju entuzijasti iz različitih znanstvenih područja zainteresirani za sličan pristup. Rekao bih da se ideja promocije znanosti modernim tehnologijama pokazala iznimno uspješnom, što su mnogi od njih prepoznali. Naš zadatak zato, uz samo snimanje podcast epizoda, sve češće postaje pružanje podrške inicijativama koje promoviraju znanost, znanstveni način razmišljanja i važnost cjeloživotnog obrazovanja. **Što je promocija znanosti? Kako se došlo na ideju da se na ovakav način pokuša približiti svijet znanosti mladima i u kojem pravcu će se ta platforma razvijati?** – Mogu se samo nadovezati na prošli odgovor – nakon što smo shvatili koliko su dobro prihvaćeni naši i slični projekti, pokrenuli smo **Institut za promociju znanosti** koji okuplja znanstvene entuzijaste i

daje im logističku i financijsku podršku u djelovanju. Odmah nakon osnutka pridružilo nam se nekoliko njih koji su pokrenuli dva vizualno zanimljiva projekta. U projektu **"Znanstvena peškarija"** **Dominik Žanić**, doktorand i asistent s FER-a, u suradnji sa stručnjacima iz različitih područja bira i opisuje događaje iz svijeta znanosti koji su izravno utjecali na naše živote, a koji su se dogodili na dan objave. Uz činjenično provjerene tekstove prilagođene općoj populaciji uvijek stoji **nevjerojatna ilustracija Lare Vrabac, studentice EPFL-a**. U drugom projektu naziva **"ZnaNOST"** **Dubravko Tomić**, još jedan doktorand i asistent FER-a, stripovsko-minimalističkim stilom crta nosove poznatih znanstvenika i piše njihove citate koje kasnije **Laura Busak**, studentica fizike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, u obliku kraćeg eseja postavlja u kontekst modernog vremena. Oba se projekta redovito objavljuju na Facebook stranici i Instagram profilu "Promocija znanosti". Na YouTube kanalu istoga naziva, uz epizode *Podkista*, mogu se naći i rezultati suradnji s Odsjekom za kroatistiku FFZG-a i studentskom udrugom Financijski klub. S prvim snimamo književni klub šest čitateljica koje interpretiraju djela recentne književne i publicističke produkcije. U prvoj su epizodi ispričale strujanje svijesti tijekom čitanja zbirke pjesama "Maria Callas se baca u more" **Zrinke Posavec**. S Financijskim klubom snimamo podcast "Shegrt" u kojem njihovi gosti opisuju svoj izlazak na tržište rada.

Kakve su povratne reakcije studenata?

– Budući da smo ove godine organizirali nekoliko velikih popularno-znanstvenih predavanja, mogu reći da je interes studenata za takav tip sadržaja izrazito visok. Iako su termini predavanja nerijetko bili u kasnim večernjim satima, studenti su nakon cijelog dana fakultetskih obveza i dalje punili dvorane. Posebno se istaknulo predavanje "Oppenheimer – otkrivanje genija atomske ere" **Davora Horvatića** i **Darija Bojanjca** koje smo, sasvim slučajno, organizirali nekoliko dana prije prikazivanja filma "Oppenheimer" **Christophera Nolana**. Studenti koji nisu uspjeli sjesti ni na stepenice za vrijeme predavanja kasnije su ga mogli pogledati na našem YouTube kanalu, a do danas je to učinilo gotovo 70.000 ljudi. Veliki interes studenata, ali i onih koje možemo uvrstiti u studente cjeloživotnog učenja, potvrđuje i analitika društvenih mreža. Prema njoj, naša su primarna publika na YouTubeu i Instagramu mladi između 18 i 34 godine, ali s trendom rasta i kod ostalih dobnih skupina, dok je na Facebooku to ravnomjerno raspodijeljeno na osobe u dobi između 25 i 54 godine. **Napomenuo bih da sadržaj koji možete pratiti na našim društvenim mrežama kreira 20 studenata, asistenata i profesora s nekoliko sastavnica Sveučilišta u Zagrebu.** Okupili smo nevjerojatne pojedince koji žele široj zajednici predstaviti ono u čemu uživaju. Mislim da je upravo to razlog tako dobre percepcije naših projekata, za *Universitas* – poručio je Filip Turčinović.

'Podkist' - Dario Bojanjac i Filip Turčinović

INSTITUT ZA PROMOCIJU ZNANOSTI FER

Predavanje o J. Robertu Oppenheimeru

INSTITUT ZA PROMOCIJU ZNANOSTI FER

ZNANSTVENO ISTRAŽIVAČKI PROJEKT GRAFIČKOG FAKULTETA U ZAGREBU

Hrvatsko-kinesko financiranje istraživačkih projekata

Piše **BRIGITA PROLE**

U sklopu projekta *Application Demonstration on Key Technologies of AR Information Service in Museum Based on 4G/5G*, kineski tim posjetio je Hrvatsku. Znanstveno-istraživački projekt provodi se u okviru zajedničkog hrvatsko-kineskog financiranja istraživačkih projekata te ga s hrvatske strane sufinancira Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Nositelji projekta su Sveučilište u Zagrebu, Grafički fakultet, pod vodstvom prof. **Klaudio Papa**, i Beijing University of Posts and Telecommunications. Uz prof. Klaudio Papa, tim Grafičkog fakulteta čine: izv. prof. **Miroslav Mikota**, dr. sc. **Marko Maričević**, dr. sc. **Ivana Pavlović**, **Trpimir Jeronim Ježić**, mag. ing. techn. graph., i **Nina Jelača**, mag. bibl., mag. museol. Partneri projekta iz Hrvatske su, iz gospodarstva, tvrtka CITUS d.o.o. te Nacionalni muzej moderne umjetnosti Zagreb. "Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu oduvijek je bio predvodnik u usvajanju novih tehnologija i kreiranju novih trendova u segmentu svoga rada. Sukladno tome, Grafički fakultet je uz kineskog partnera prijavio i provodi ovaj projekt zasnovan na naprednim tehnologijama komunikacije. Suradnja s gospodarstvom i kulturnim ustanovama doprinosi prepoznatljivosti Grafičkog fakulteta i njegovih studenata te oni nakon završetka studija postaju traženi i cijenjeni u Republici Hrvatskoj i izvan nje", kaže prof. Klaudio Papa, te dodaje: "Rad na ovom projektu bio je fantastičan transfer znanja i iskustva. Ponosan sam na hrvatski tim koji je pokazao da je na izuzetno visokom nivou u razmišljanju, vizijama i dosezima u ovom području koje se tek počinje razvijati. Ova sinergija akademskog transfera znanja i tehnologija te uključenošću gospodarstva pokazala se kao dobitna kombinacija." Prilikom posjeta kineskog tima

sila: "Veseli me biti u Zagrebu s našim parterima u projektu. Ovaj je projekt na samom početku prošao strogu selekciju i evaluaciju stručnjaka iz obje zemlje i na kraju se izdvojio među stotinama kandidata. Čast nam je što smo izabrani među svim sudionicima i jako smo ponosni što je naš projekt prepoznat. Bilo je pravo zadovoljstvo raditi i surađivati s hrvatskim timom. Planiramo nastaviti suradnju i uskoro raditi i na drugim projektima." "Projekt prijavljen 2019. godine započeo je u 2021. godini, uz potporu vlada Narodne Republike Kine i Republike Hrvatske te u njemu sudjeluju Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Beijing University of Posts and Telecommunications, tvrtka Citus i Nacionalni muzej moderne umjetnosti. Istraživači i znanstvenici s obje strane intenzivno su radili na projektu unatoč vrlo teškim i izazovnim uvjetima pandemije koronavirusa i potresa u Zagrebu. Naša otkrića u području proširene stvarnosti (engl. *Augmented Reality AR*), korisničkog iskustva, novih tehnologija, predstavljanja umjetnosti i doživljaja muzeja i umjetničkih djela bila su presudna u razvoju ovog rješenja. Tijekom tog vremena razvili smo AR muzejski sustav i proizveli AR videomaterijal", objašnjava prof. Klaudio Papa. Ovaj je projekt do sada iznjedrilo više znanstvenih radova te su rezultati svake faze diseminirani na međunarodnim konferencijama, a u pripremi su i novi znanstveni radovi. U projektu su obrađena pod-

ručja i teme istraživanja: • arhitektura sustava vizualizacijske platforme • proizvodnja digitalnog sadržaja • dizajn i razvoj mobilne terminalne opreme • bežično širokopojasno 4G/5G okruženje. Bitno je napomenuti da je cijeli ovaj projekt imao i znanstvene i društvene doprinose zajednici. Znanstveni su doprinosi projekta: izgradnja arhitekture sustava platforme za vizualno objašnjenje, razumijevanje zahtjevnih scene te komunikacija u stvarnom vremenu i interakcija virtualno-stvarno. U obostranom transferu znanja i tehnologija kineski je tim boravio u Hrvatskoj, a hrvatski je tim boravio u Kini kako bi što kvalitetnije i bolje istražili i tehnološke aspekte, ali u isto vrijeme i kulturološke i biheviorističke elemente. "Drago mi je da je Grafički fakultet Sveučilišta u Zagrebu prepoznao naše kvalitete i kompetencije te nas pozvao da se pridružimo ovom projektu kao partner iz gospodarstva. Područja našeg rada i interesa su nove tehnologije, umjetna inteligencija, proširena stvarnost, potpuno mognuta stvarnost, digitalna transformacija i nova korisnička iskustva. U 24 godine postojanja tvrtke za svoj smo rad osvojili više od 90 međunarodnih nagrada za inovaciju u području ICT-ja. Ovaj znanstveno-istraživački projekt bio je prirodan slijed onog što radimo i fantastična prilika kako bismo istražili nove mogućnosti", kaže Tomislav Bronzin, direktor CITUS-a i

inovator, a Brigita Prole dodaje: "Iz dana u dan tehnologija se izuzetno brzo razvija i ulazi u ljudske živote. Današnjem čovjeku život bez pametnih uređaja potpuno je nezamisliv. Umjetna inteligencija (UI) postala je naša stvarnost i nalazi se posvuda oko nas. Ugrađena je u više-manje sve pametne uređaje koji nas okružuju. Sukladno tome, bili mi toga svjesni ili ne, mijenjaju se oblici ljudskog ponašanja, komunikacije, učenja i očekivanja." U projektu su za potrebe istraživanja korištena umjetnička djela iz fundusa Nacionalnog muzeja moderne umjetnosti, koji je partner u projektu i koji je omogućio istraživanja u muzeju te je osigurao stručne materijale vezane uz konkretna umjetnička djela. Rezultat ovog projekta je inovativna platforma za obogaćivanje korisničkog iskustva posjetitelja muzeja i oplemenjivanje doživljaja muzejskih izložaka koje se temelji na ključnim tehnologijama proširene stvarnosti (engl. *Augmented Reality AR*), koja može ostvariti brzo prepoznavanje i praćenje dvodimenzionalnih i trodimenzionalnih objekata pomoću mobilnog uređaja. Platforma se sastoji od dva dijela: prvi dio je online platforma namijenjena tehničkoj pripremi digitalnih sadržaja, a drugi dio je mobilna aplikacija za konzumaciju prethodno pripremljenih sadržaja i omogućava da se tradicionalno iskustvo gledanja izložaka obogati multimedijalnim elementima, uključujući 3D modele, zvuk, video, slike, tekst i interaktivne elemente.

SVEUČILIŠTE U ISTANBULU

Prvi lektorat hrvatskoga jezika i književnosti u Turskoj

Piše **TAMARA GAZDIĆ-ALERIĆ**

Ministarstvo znanosti i obrazovanja i Sveučilište u Istanbulu u studenome prošle godine potpisali su Memorandum o razumijevanju o osnivanju prvoga lektorata za hrvatski jezik u Istanbulu. U povodu potpisivanja Memoranduma, rektor Sveučilišta u Istanbulu prof. **Mahmut Akboravio** je u Zagrebu, gdje se sastao s rektorom Sveučilišta u Zagrebu **Stjepanom Lakušićem** i dekanom Filozofskoga fakulteta u Zagrebu prof. **Domagojem Tončinićem**, te s nastavnicima i studentima na Katedri za turkologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Time se osnažuje mreža hrvatskih lektorata u svijetu, u bilateralnoj akademskoj suradnji Republike Hrvatske i Republike Turske upotpunjuje jedna važna komponenta, a hrvatski se jezik, kao jedan od službenih jezika Europske unije, počinje izučavati u gradu s više od dvadeset milijuna stanovnika. Možemo biti ponosni na to što se hrvatski jezik započeo poučavati u Istanbulu u godini u kojoj slavimo 10 godina članstva u Europskoj uniji te ulazak Republike Hrvatske u schengensko područje i eurozonu. S ciljem dodatne promocije hrvatskoga jezika i novo-

otvorenoga lektorata među studentima i akademskom zajednicom općenito, Generalni konzulat Republike Hrvatske u Istanbulu organizirao je "Dane hrvatskoga jezika i književnosti", koji će se provoditi tijekom ove akademske godine. Prvi događaj u sklopu navedenih Dana održan je na Fakultetu za književnost Sveučilišta u Istanbulu u sklopu Europskoga dana jezika. Na panelu "Važnost jezika u komunikaciji i povijesni pregled hrvatskoga jezika" govorili su generalna konzulica Republike Hrvatske u Istanbulu dr. sc. **Ivana Zerec**, lektorica za hrvatski jezik u Istanbulu prof. **Nataša Veinović**, a hrvatski kroatisti sa Sveučilišta u Zagrebu prof. **Tamara Gazdić-Alerić** i prof. **Marko Alerić** održali su predavanja u kojima su govorili o bogatoj povijesti hrvatskoga jezika, o hrvatskome i turskome jeziku kao jezicima u kontaktu, o jeziku kao općem, javnom i zajedničkom dobru, s posebnim osvrtom na turski i hrvatski jezik. Sugovornici panela složili su se kako postoji prostor za dodatni razvoj i unapređenje bilateralne akademske suradnje između Republike Hrvatske i Republike Turske te su iskazali nadu u jačanje akademske i znanstvene suradnje, kao i u intenziviranje studentskih razmjena.

STUDENTSKI STANDARD

Dvije večere dobrodošlice za studente splitskog sveučilišta

Pristiglo je 1500 potpunjenih Google obrazaca, a najbržih 600 besplatno je moglo uživati u gastronomskim delcijama restorana "Kampus"

PIŠE **MATEJ SUNARA**

Da nova akademska godina započne na svečan i veseo način, pobrinuo se Studentski centar u Splitu. Već tradicionalno, studenti su se okupili u restoranu "Kampus", u kojem su upriličene dvije svečane večere dobrodošlice u njihovu čast.

Ove je godine srušen rekord u prijavama za ovu večeru. Samo 50 minuta od početka prijave za večeru, pristiglo je 1500 potpunjenih Google obrazaca. Dakle, studenti bi ove godine napunili više od pet restorana. Najbržih 600 besplatno je uživalo u gastronomskim delcijama restorana "Kampus", od dalmatinskog pršuta, sira i soparnika pa do rižota od sipe, istarskih fuža s tartufima, kozica s njokima i pečene teletine s krumpirima.

- Čim ima soparnika, meni je dobro - govori uz smijeh Lorena Bara iz Primoštena, brucosica Medicinsko-laboratorijske dijagnostike na Sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija. - Nije mogao biti bolji početak akademske godine - dodaje Lorena. Snjom se slaže i Marija Jelić iz Rame, još jedna brucosica, ali ovog puta elektrotehnike

na FESB-u.

- Drago mi je što je Student-ski centar u Splitu baš ovo organizirao. Besplatna večera i dobra ekipa. Nešto ovako nisam mogla ni zamisliti - zaključuje Marija. A da večera bude u potpunosti besplatna, studenti mogu zahvaliti trgovačkom lancu "Tommy", koji je donirao potrebne namirnice. Restoran je bio zaogrnut u svečano ruho.

Okrugli stolovi, svijećnjaci, foto-kutak, lampice, rasvjeta i disko-kugla pretvorili su restoran studentske prehrane u restoran najvećih svečanosti, a posebna je gužva bila na 360° Video Boothu, na kojem su

studenti mogli dobiti atraktivne personalizirane videozapise koje su tijekom večeri objavljivali na svojim društvenim mrežama.

Rekordan broj prijava motivirao je Studentski centar u Splitu da organizira i nagradni natječaj za sve one studente koji nisu uhvatili svoje mjesto. Glavna je nagrada bila rezervacija stola uz deset karata i tako za svaku od dviju večeri, a bilo je potrebno na društvenim mrežama označiti devet osoba s kojima bi voljeli biti na večeri. Jedan takav stol otišao je u ruke deset studentica ekonomije i na njemu je vladala prava fešta.

- Hrana je super, ambijent je odličan i sve je kao u svečanosti. Budući da smo zajedno

dobile karte, sve se poznajemo za stolom pa nam je ekstra zabavno - govori Emercijana Alfirević, studentica prve godine diplomskog studija marketinga na Ekonomskom fakultetu u Splitu i jedna od dobitnica nagradnog natječaja.

- Samo uporni pobjeđuju - dobacuje njezina kolegica Maja Mateljan, koja je zaslužna za osvajanje ove nagrade jer je upravo njezin komentar bio dobitan. Za dobru se atmosferu pobrinuo glazbeni trio Ivan, Ivica i Duje.

Studentski centar u Splitu se pobrinuo da studenti ne čekaju predugo za nova vesela uzbuđenja. Na redu je advent koji se i ove godine održava na kampusu, a program je bogat.

SURADNJA HRVATSKOG NARODNOG KAZALIŠTA SPLIT I UMJETNIČKE AKADEMIJE U SPLITU

“
Izlazeći iz
zone komfora
istovremeno
rastemo u
glumačkom i
pjevačkom smislu.
Takvih projekata
bi trebalo biti sve
više za studente
pjevanja u Splitu
- smatra Rahela
Ujević

“
Uz soliste zbora
HNK, sudjelovalo
je 14 pjevača, a svi
od njih su sadašnji
ili bivši studenti
UMAS-a

Studentske snage u spektakularnoj izvedbi Mozartove ‘Čarobne frule’

Studenti su željni nastupa i učenja na sceni, trebalo bi što više koristiti snage UMAS-a jer to su nam buduće mlade snage koje kroz neko vrijeme mogu nositi repertoar kazališta - kazala je profesorica Terezija Kusanović

Piše: **MILA PULJIZ**

U Hrvatskom narodnom kazalištu Split održana je izvedba opere Wolfganga Amadeusa Mozarta “Čarobna frula”. Redateljica zahtjevnice opere je **Marta Tutiš**, a nastala je u bliskoj suradnji s Umjetničkom akademijom Sveučilišta u Splitu pa su tako i splitski studenti pokazali što mogu na kazališnim daskama.

Uz soliste zbora HNK, sudjelovalo je 14 pjevača, a svi od

njih su sadašnji ili bivši studenti UMAS-a. Studenti su se pripremali vokalno tehnički sa svojim profesorima solo pjevanja, **Žanom Marendić** i **Terezijom Kusanović**, ali i s profesorima drugih predmeta, poput scenskog pokreta, gdje je studente mentorirala **Elena Nikolaeva**, zatim glume, gdje je glavnu riječ imala **Anela Gotovac Matulić**, te studija opernih uloga gdje su studente mentorirali **Hari Zlodre**, ujedno i maestro ove spektakularne opere i pročel-

nik Odjela solo-pjevanja na splitskoj Umjetničkoj akademiji te **Veton Marevci**.

- Studenti su željni nastupa i učenja na sceni jer jedino na sceni zapravo nauče što je to opera, kakav je proces rada, kako vaš glas funkcionira u prostoru. UMAS je prepun odličnih pjevača s državnim i međunarodnim nagradama, koji su spremni za scenu i treba im što prije pružiti šansu. Do izvedbe “Čarobne frule” dugo vremena nismo imali tako konkretnu suradnju, a ta-

kvu suradnju bi sada trebalo i produbiti i proširiti i što više koristiti snage UMAS-a jer to su nam buduće mlade snage koje nam kroz neko vrijeme mogu nositi repertoar kazališta - kazala je Terezija Kusanović.

Zadovoljstvo izvedbom nije krila ni **Rahela Ujević**, studentica druge godine diplomskog studija, smjer Solo pjevanje, koja je utjelovila lik Papagene, curu ptičara Papagena.

- Izvedba “Čarobne frule”

Veton Marevci, Marta Tutiš, Hari Zlodre BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

se spremala dosta dugo, već prije tri godine smo imali studentsku produkciju “Čarobne frule” u Hrvatskom domu s komornim orkestrom tako da smo sada bili spremniji za probe u kazalištu sa redateljicama, dirigentima i orkestrom. Opera je jako zahtjevnica, ali u isto vrijeme je jako zabavna za igru, idealna za napredak same pjevačke tehnike. Općepoznato je da je jako važno u mladim pjevačkim godina-

ma pjevati Mozarta tako da smo svi skupa ovim projektom profitirali. Na režijskim probama redateljice se iz nas trude izvući ono najbolje i ono čega mi sami nismo svjesni da imamo u sebi, to je jedna od dobrobiti glume. Izlazeći iz zone komfora istovremeno rastemo u glumačkom i pjevačkom smislu. Takvih projekata bi trebalo biti sve više za studente pjevanja u Splitu - smatra Ujević.

BOŽIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

NASTAVAK HUMANITARNE AKCIJE

‘Humano srce splitskog sveučilišta’

I ove akademske godine Sveučilište u Splitu nastavlja humanitarnu akciju “Humano srce splitskog sveučilišta”, tijekom koje će se svakog tjedna srijedom dijeliti večera korisnicima prenoćišta za beskućnike udruge “MoSt”.

Akcija je ponovno započela 8. studenog, kada su večeru, koju je pripremio Stu-

dentski centar, korisnicima podijelili predstavnici Uprave Sveučilišta, prorektor za strateško planiranje i upravljanje prof. Boris Maleš, prorektor za znanost i kvalitetu prof. Igor Jerković i predsjednik Studentskog zbora Jerko Šarić.

Mladen Božanić, voditelj Centra za beskućnike koji se trenutno skrbi o 34 kori-

snika, izrazio je zadovoljstvo nastavkom akcije koja se već ranije pokazala iznimno uspješnom, s obzirom na to da u njoj participiraju sve sastavnice, odjeli i studiji Sveučilišta financiranjem obroka korisnicima te sudjelovanjem zaposlenika i studenata u posjetu prenoćištu i podjeli hrane. Studentski centar, pak, sudjeluje na način da

priprema i dostavlja hranu. Ovom akcijom, koja je na prijedlog rektora prof. Dragana Ljutića jednoglasno prihvaćena odlukom Senata, Sveučilište još jednom želi pokazati da je pokretač ili aktivan sudionik svih društvenih zbivanja u svojoj lokalnoj sredini, pa i onih kojima je cilj pomoći u situacijama kad je to najpotrebnije.

UNIST.HR

Akcija ‘Humano srce’

SVEUČILIŠTE U SPLITU

PANEL NA SVEUČILIŠTU U ZAGREBU

Izazovi u studiranju vrhunskih sportaša

PIŠE PROF. MARIO BAIĆ

Sport je u punom zamahu na Sveučilištu u Zagrebu. U posljednjih mjesec dana, akademska zajednica živi u ritmu sportskih događanja. Europska sveučilišna sportska organizacija – EUSA od 12. do 14. listopada u Turskoj održala je generalnu skupštinu, u sklopu koje je održan i strateški sastanak sa Svjetskom sveučilišnom sportskom organizacijom – FISU te su dodijeljene nagrade i priznanja nacionalnim akademskim sportskim savezima i sveučilištima za sportske uspjehe ostvarene u 2022. godini. Sveučilište u Zagrebu u velikoj konkurenciji s oko 600 sveučilišta u Europi postao je vlasnik obje nagrade koje se dodjeljuju u kategoriji sveučilišta: najaktivnije i najbolje sveučilište u Europi u 2022. godini. Nagradu za najbolje sportsko sveučilište u Europi u 2022. preuzeo je prorektor za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju prof. dr. sc. Jurica Pavičić, dok je nagradu za najaktivnije sveučilište u Europi u 2022. preuzela prorektorica za umjetnost, kulturu i međusveučilišnu suradnju red. prof. art. Jasenka Ostojić.

Nastavno na nagrade EUSA-e, u povodu obilježavanja Dana Sveučilišta u Zagrebu, u svečanoj dvorani Regionalnoga centra za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe – SEECEl, u okviru Tjedna Sveučilišta, na svečanoj sjednici Senata, Ured za sport Sveučilišta u Zagrebu je dobio Posebno rektorsko priznanje za izniman doprinos u razvoju sporta na Sveučilištu u Zagrebu i postizanju vrhunskih sportskih rezultata u 2022. godini. To je bio i uvod za novi iskorak razvoja sporta na Sveučilištu u Zagrebu, gdje je Uprava Sveučilišta u Zagrebu, u sklopu 28. poredu Smotre Sveučilišta u Zagrebu, organizirala panel-raspravu pod nazivom “Izazovi studiranja vrhunskih sportaša”. Navedeni panel održan je na Zagrebačkom velesajmu, u do kraja ispunjenoj dvorani Zimskog vrta Zagrebačkog

velesajma.

Na panelu su sudjelovali: predsjednik Hrvatskoga olimpijskoga odbora dr. sc. Zlatko Mateša, predsjednik Hrvatskoga akademskoga sportskoga saveza i član Nacionalnog vijeća za sport Haris Pavlečić, dr. med., student Kineziološkoga fakulteta, student i osvajač dviju olimpijskih medalja u veslanju Damir Martin, dekan Kineziološkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i član Nacionalnog vijeća za sport prof. Mario Baić, alumnus Kalifornijskoga sveučilišta Berkeley (University of California, Berkeley) i proslavljeni plivač Gordan Kožulj te studentica Ekonomskoga fakulteta Sadea Bećirović, reprezentativka Sveučilišta u Zagrebu i hrvatske seniorske karate reprezentacije. Moderator panela bio je Jura Ozmec. Uvodnu prezentaciju na panelu održao je Davor Pavlović, voditelj ureda za sport Sveučilišta u Zagrebu i predsjednik Zagrebačkoga sveučilišnoga sportskoga saveza.

Uvodnu prezentaciju na početku panela, održao je Davor Pavlović, prof., voditelj Ureda za sport Sveučilišta u Zagrebu i predsjednik Zagrebačkog sveučilišnoga sportskog saveza.

Moderator Jura Ozmec vodio je dinamičnu raspravu a ključne točke rasprave uključivale su prilagodbe u sustavu studiranja za vrhunske sportaše, potrebu za podrškom fakulteta u stvaranju fleksibilnijih uvjeta studiranja, ali i važnost usklađivanja sportskih i obrazovnih obveza. Istaknuta je i važnost još većeg uvažavanja Pravilnika Rektorskog zbora o studiranju sportaša na visokim učilištima u Republici Hrvatskoj iz 2016. godine. Između mnogih zanimljivih izjava panelista izdvajaju se sljedeće:

Haris Pavlečić, dr. med., predsjednik Hrvatskog akademskoga sportskog saveza

“Mi se jako puno bavimo

Rasprava je pridonijela važnoj i vrlo korisnoj diskusiji o izazovima studiranja vrhunskih sportaša na Sveučilištu u Zagrebu te je potaknula nove ideje i aktivnosti razvoj dual karijera sportaša studenta

sportašima koji su u treningu, dakle, članovi su klubova. Nisu možda dio olimpijskog ciklusa, ali sudjeluju u našim programima, prvenstveno na nacionalnoj razini. Govorimo o sportaši-

ma koji se natječu na svjetskim univerzijadama i na europskim sveučilišnim sportskim prvenstvima. Njima definitivno nije lako; moraju uskladiti svoje obveze treninga i studiranja, pogo-

tovo na nekim fakultetima koji su možda zahtjevniji.”

Sadea Bećirović, studentica Ekonomskoga fakulteta, reprezentativka Sveučilišta u Zagrebu i članica hrvatske seniorske karate reprezentacije

“Kod mene, na Ekonomskom fakultetu, imaju dosta razumijevanja. Sve je stvar dogovora s profesorom. Ja kao kategorizirana sportašica imam pravo ne prisustvovati predavanjima, dakle, idem direktno na ispit, ne moram skupljati potpise ili polagati kolokvije. Sretnica sam što se toga tiče jer stvarno nemam problema.”

Gordan Kožulj, alumni Sveučilišta Berkeley u Kaliforniji i proslavljeni plivač

“Vrhunski sportaši dolaze u Zagreb, samo treba odrediti što želite njima jer oni stvarno mogu biti poluga u mnogim stvarima. Ono što vidim kao izazov jest iskorištavanje tih sportaša. Nije prepoznato kako i na koji način to napraviti.”

Damir Martin, student Kineziološkoga fakulteta i osvajač dviju olimpijskih medalja u veslanju

“Najveći je problem bio na prvoj godini fakulteta kad se tek susretnes s obvezama. U veslanju je tu i prelazak iz juniora u seniore, tako da se, osim na fakultetu, pronalaziš i u sportu. Ja sam ipak odlučio da ću studirati vanredno jer nisam uspio usklađivati obveze treniranja s fakultetom. Koliko god da su profesori izlazili u susret, nisam mogao doći na ispit i ništa ne znati jer ipak se zahtjeva neko spremanje.”

prof. Mario Baić, Dekan Kineziološkoga fakulteta

“Kineziološki fakultet, već na samom prijemnom, sportašima prve i druge kategorije omogućava bezuvjetan upis. Ti sportaši u mogućnosti su izostati sa 70% svih oblika nastave, dok kategorizirani sportaši ostalih kategorija na prijemnom ispitu dobivaju dodatne bodove. Naša prodekanica i

predsjednica studentskog zbora s timovima upravo rade novi iskorak u vidu dodatnih pogodnosti za studente vrhunske sportaše i one koji se natječu na sveučilišnim sportskim natjecanjima, primjerice, o mogućnosti dogovora termina ispita i izostanaka, zamjena grupa u rasporedu, a sve u sklopu izmjena i dopuna pravilnika o studiranju.

dr. sc. Zlatko Mateša, Predsjednik Hrvatskog olimpijskog odbora

“Sveučilišni sport – svaka čast. Imao sam mogućnost prisustvovati završnici u Poreču i mogu reći da taj dio nedvojbeno funkcionira. Ono o čemu mi danas govorimo mogućnost je studiranja za sportaše, što je problem koji će definitivno eskalirati nakon Olimpijskih igara u Parizu. Nama je danas cilj iz uskog demografskog bazena privući sportu što više mladih ljudi.”

Zaključno, održana panel-rasprava u sklopu Smotre Sveučilišta u Zagrebu 2023. pridonijela je važnoj i vrlo korisnoj diskusiji o izazovima studiranja vrhunskih sportaša na Sveučilištu u Zagrebu te je potaknula nove ideje i aktivnosti razvoj dual karijera sportaša studenta. Zaključno se je obratio i Rektor Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić koji je zajedno sa timom prorektora i nizom uglednih sportskih djelatnika pozorno pratio panel. Uz podršku i zahvalu panelistima na novim idejama i prijedlozima, dodatno je skrenuo pažnju na sve ono što Sveučilište u Zagrebu radi po pitanju daljnjeg unapređenja studentskog sporta na Sveučilištu u Zagrebu.

U posebnom izdanju Universitas od 20. studenoga 2023. greškom smo na 31. stranici kao autora teksta “Sveučilište u Zagrebu – najuspješnije i najaktivnije sportsko sveučilište u Europi!” umjesto Marko Lepoglavec naveli prof. Mario Baić.

NEPROFITNI STUDENTSKI RADIO

RADIO KAMPUS

- što se krije iza mikrofona?

Piše **MARIJETA BABIK**
Snimio **Joško ŠUPIC** /CROPIX

Na Sveučilišnom kampusu u Splitu, skrivena iza zgrade Sveučilišne knjižnice nalazi se redakcija Radio Kampus, neprofitnog studentskog radija Sveučilišta u Splitu, osnovanog od Udruga "Studenti za studente". U okviru otvaranja novog preddiplomskog studija Komunikacija i mediji Sveučilište je postalo vlasnik, s ciljem da radio postane nastavna baza i mjesto gdje će studenti prvi put doći u doticaj s njim. Danas Radio Kampus čini čak pedesetak studenata volontera, koji pod vodstvom urednice Vesne Vujević smišljaju i realiziraju radijski program.

- Postoji programska shema prema kojoj se radi svaki dan - ni jedan nije isti, ali svi koji rade u realizaciji programa znaju kako ona izgleda. Svatko ima svoj zadatak i nakon što se volonter obuča ima potpunu slobodu. Odradimo, uredimo, ubacimo u program i to sve ide kako treba. Neke volonterke odrade vijesti, drugi odrade emisije, ali sve je to pripremljeno noć prije i prekontrolirano s moje strane. Volonteri u eter ulaze ovisno o slobodnom vremenu, tako da se nikad ne zna koga ćete slušati, što je dio našeg šarma - otkriva nam Vesna Vujević, glavna urednica na Radio Kampusu.

Studenti preddiplomskog studija Komunikacija i mediji u velikom su broju zastupljeni među volonterima. Čak 16 studenata prve godine je kao izborni predmet izabralo radijski praktikum u okviru kojeg dva semestra odraduju praksu na Radio Kampusu. U razgovoru s brucosima studija saznali smo što ih je privuklo da izaberu baš tu vrstu prakse.

- Pretežito me zanimalo novinarstvo, osobito voditeljsko novinarstvo, radijsko i televizijsko. Radijski praktikum je bio jedan od glavnih razloga zašto sam upisala ovaj studij konkretno i zašto sam se baš odlučila za Komunikaciju i medije u Splitu, a ne negdje drugdje u Hrvatskoj - otkrila nam je studentica Rita.

No studente volontere ne čine samo oni koji su tu zbog faksa. Među njima se nalazi i Lucija Kurevija, apsolvantica Studija veterine u Zagrebu, koja je posljednjih šest mjeseci provela na Radio Kampusu.

- Mediji su mi uvijek bili privlačni, zadnjih nekoliko godina radio pogotovo, i budući da imam gdje biti u Splitu, našla sam se ovdje. Za radio sam saznala guglajući. Poslala sam mail, došla ovdje and the rest is history - kaže nam Lucija.

Mnogi bi rekli da veterina i novinarstvo nisu srodne, ali izgleda da se ispod izvornog interesa ipak krije talent za eter.

- Dosta brzo sam se snašla. Kad sam došla nije bilo puno ljudi pa sam prvi tjedan bila svaki dan s urednicom, koja mi je ujedno bila i mentorica. Drugi dan sam vodila intervju. Trebala sam biti s Vesnom i sluša-

Lucija Kurelija i Marcela Vinsek

Urednica Vesna Vujević

ti kako intervjuira, no rekla mi je: "Gospodin je već bio ovdje. Jako je dobar, zabavan, opušten. Ajde ti to napravi kad si već u." Ja sam intervjuirala i uz to se preznojila 17 puta, no na sreću sve je dobro završilo. Već sam treći, četvrti dan počela sama miksetu, tako da nije trajao dugo proces prilagodbe. Valjda imam i neku žicu za to, bar tako kažu ljudi - priznala nam je Lucija.

Stoji li iza uspješnog vodi-

teljstva talent ili samo upornost, rad i trud?

- Vrhunski sportaši kažu da je 70 posto rad, a 30 posto talent. Ja sam uvijek bila protiv te izjave. Ne znam, možda je tako u sportu, ali u novinarstvu je, rekla bih, 50-50. Vidim u nekim talent, tu karakternu crtu i sposobnost da u stresnim situacijama slože pametnu rečenicu, bez problema zaustave gosta i postave tri pametna pitanja neovisno je li to dekan, profesor ili

Paola Katić, Korina Erceg i Luka

Marijeta Babik, Nina Babojelić, urednica Vesna Vujević, Lucija Kulić i Rita Aničić

student. To ne znači da introverti neće biti dobri novinari, treba im malo više vremena da se opuste. Ali bez rada se ne može ništa. Treba svaki talent izbrusiti - rekla nam je urednica.

Radio brojni doživljavaju kao samo ono što čujemo, ali iza tih nekoliko minuta programa stoje sati i sati istraživanja, intervjuiranja, pisanja, čemu smo svjedočili prilikom posjeta redakciji. Studenti su nas u kratkoj pauzi u radu upoznali s aspektom istraživačkog terenskog novinarstva, a i svojim dosadašnjim iskustvima u tome.

- S urednicom dogovorimo teren, ako postoji nekakav događaj na koji bi trebalo otići, skupiti izjave... Onda te izjave snimimo i montiramo te ih ili šaljemo urednici ili nosimo u eter - objasnila nam je Rita.

Iako je većina originalno

odabrala praktikum s ciljem rada u eteru, nakon nekoliko "terenskih tura" shvatili su da im terenski rad bolje leži.

- Preferiram istraživački dio rada. Malo je stresno, ali je istovremeno i zanimljivo. Malo onako adrenalinskog đira. Na prvu je taj kontakt s ljudima bio čak stresniji od samog etera, zato što morate bit naporni i uporni. Imate ulogu novinara, što znači da nekad nećete dobiti odgovore koje želite, nekad nećete naći ljude koje želite, a nekad će vas pet ljudi zaredom odbiti i reći da ne žele biti anketirani, ali bitno je biti uporani i doći do pravih odgovora - rekla nam je Mihaela, također brucosica Komunikacije i medija.

- Nedavno smo kolegica i ja skupljale izjave ispred Doma mladih povodom Splicke Scene. Upoznali smo nove ljude i

naslušale se svakakvih izjava, ali sve su ostale u dobrom sjećanju - kaže Rita.

Istina je da se većina studenata već opredijelila ovisno o svojim interesima i mogućnostima, a to potvrđuje i urednica.

- Podijelili su se skoro pola-pola. Nije svatko za eter i nije svatko za teren. Ne mogu svi raditi sve i jako su rijetki oni koji u medijima mogu raditi sve. Imamo volontere kojima nikad nećete čuti glas, a isporučuju nam sjajan materijal s terena. Neki ne žele čuti svoj glas. Ima onih koji će se rasplakati o dreme kada dođu u studio, ali žele raditi na terenu, snime pet minuta kvalitetnog materijala. Trudim se ne gurati ljude kojima je stresno u eter i obrnuto. Nemaju tu obavezu.

Ipak su se svi naši "ispitani" studenti barem jednom okušali u eteru. Riti eter ne predstavlja nikakav problem.

- Eter je, po mom mišljenju, puno jednostavniji nego što se čini. Mislila sam da će tehnički, biti puno zahtjevniji. Zapravo i nije toliko strašno, a govor u eteru mi nije problematičan.

Mihaela nam je otkrila kako se pripremila za eter i kojim se trikovima rješavala stresa.

- Nismo imali neke veće pripreme. Kolegica me motivirala, gotovo pa natjerala da idem s njom pa mi je bilo dosta lakše s obzirom na to da sam bila s poznatom osobom. Nije bilo toliko teško jer nemate ljude ispred sebe i nitko vas ne gleda. U jednom trenutku možete pričati kao da ste na kavi, a u drugom budete malo ozbiljniji. Meni je najveći problem paziti na govor i splitski naglasak, ali to se u nekoj mjeri na Radio Kampusu i tolerira, što mi jako pomaže.

Lucija nam je otkrila da je tajna uspjeha dobra priprema.

- Ništa mi nije problem odraditi, stvarno sve volim. Odradimo vrlo raznovrsne teme i ljude. Kad mi je područje strano, unaprijed se dobro upoznam s temom. Evo za primjer, dođe čovjek s FESB-a, pa mi priprema traje malo duže. Uvijek to nastojim odraditi kvalitetno, informiram se o događaju, ljudima. Imala sam intervju od 16 minuta. Kad je tema zanimljiva, veći mi je problem skratiti intervju. Kad se ufuram nemam mjere.

Na pitanje žele li nastaviti s volontiranjem na radiju, od svih smo dobili pozitivne odgovore.

- Ako mi fakultetske obveze dopuste, rado bih nastavila s radom na Radio Kampusu sljedeće godine - rekla nam je Rita.

- Trebala bi se okušati u eteru i čuti pohvale i kritike od urednice, kako bih znala u kojem smjeru ići - kaže Mihaela.

Buduća veterinarica Lucija možda zamijeni karijeru.

- Počelo je kao hobi, ali mi se stvarno sviđa i ne bih se voljela posve maknuti. Kad bi uletjela neka audicija, ne bih se žalila u svakom slučaju.

Urednica Vesna otkrila nam je neke od svojih planova.

- Plan je da se stabiliziramo, da nađemo još neke izvore financiranja iz projekata i fondova tako da volonteri mogu dobiti nekakve honorare, da ih se zadrži i nagradi za rad i trud. Sad radimo na božićnom domjenku, velikom radijskom, gdje ćemo okupiti sve volontere, i stare i nove, i na kojem ćemo se, kao i uvijek, zabaviti. Planovi su još više se umrežiti s udrugetima mladih u gradu i organizirati, pred kraj akademske godine, veliki radijski festival tu na kampusu. Radimo na tome, ali ne bih dalje otkrivala. Imamo se čemu veseliti, a Radio Kampus slušajte uživo na 104.1 MHz.

HVALEVRIJEDNA SURADNJA RUDARSKO-GEOLOŠKO-NAFTNOG
FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

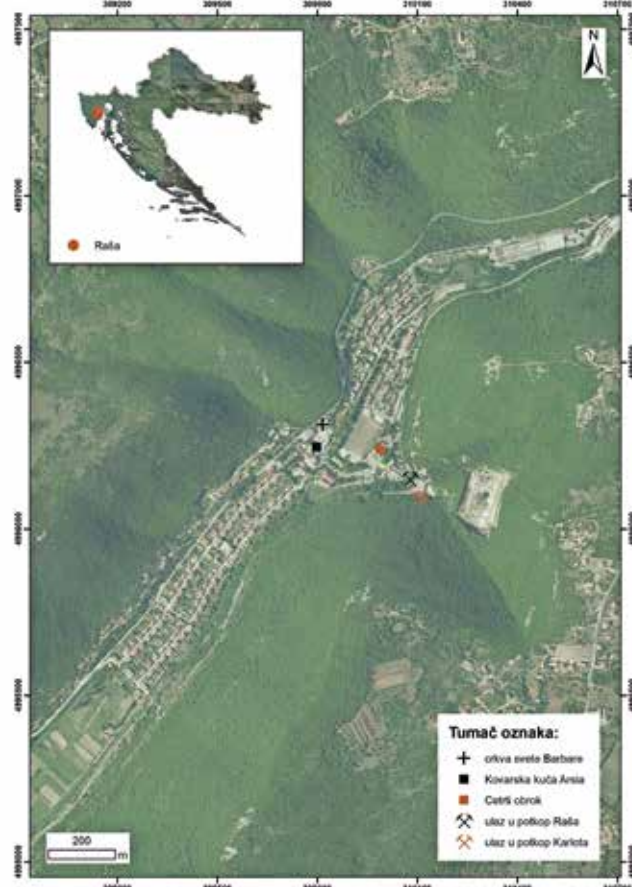
Studenti kao turistički vodiči

Studenti Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu vodili su posjetitelje nekadašnjim rudnikom ugljena u Raši. Suradnja između Općine Raša i RGNF-a omogućila je studentima izvrsno iskustvo u obliku plaćene stručne prakse

PIŠE **BRANKO NAĐ**
SNIMILA **VEDRANA FILIPOVIĆ**

Turistički obilazak nekadašnjeg rudnika kamenog ugljena u istarskom gradiću Raša od 17. srpnja 2023. godine vodili su studenti Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tura nazvana *Kova experience* započinje na glavnom trgu u Raši, na kojem se ističu crkva svete Barbare u obliku preokrenutog rudarskog vagoneta i zvonik u obliku rudarske lampe. Na trgu se nalazi muzej rudarstva Kovarska kuća Arsia, koji je polazišna točka ture. Naziv muzeja potječe od lokalne riječi za rudnik – kova, dok je Arsia talijanski naziv za Rašu. Muzej se sastoji od dva dijela. Prvi dio imitira rudnik crnom bojom zidova i rudarskim alatima te autentičnim fotografijama i videozapisima predočava zahtjeve uvjete rada.

- Drugi dio je replika tipičnog rudarskog stana s eksponatima prikupljenima od lokalnog stanovništva. Većina eksponata potječe iz razdoblja od 1930-ih do 1960-ih godina (razdoblje fašističke Italije i Jugoslavije). Otprilike 280 m dalje od muzeja nalazi se druga točka ture – Cetrți obrok, koji je nekadašnja rudarska menza. Tamo posjetitelji kušaju aperitiv dobrodošlice i gledaju 10-minutni film *Priče rudara*, u kojem rudari opisuju rad u rudniku. Nakon filma posjetitelji obuvaju svoje čizme ili tenisice i odijevaju vjetrovke jer je temperatura u rudniku 12 °C te dobivaju zaštitnu opremu za ulazak u rudnik – sigurnosne prsluke i šljemove s lampama, objašnjava za Universitas **Vedrana Filipović**, studentica diplomskog studija geološkog inženjerstva. Slijedi šetnja 230 m prema potkopu Karlota, koji je treća točka ture. Ulaz u potkop Karlota nalazi se na 39 m nadmorske visine i kroz njega posjetitelji ulaze u rudnik. Tijekom rada rudnika potkopi su služili za prometovanje vagoneta – jedan potkop za ulazak, a drugi za izlazak. Na udaljenosti 1000 m od ulaza prema unutrašnjosti, na 34 m nadmorske visine, spajaju se potkopi Karlota i Raša. Tamo se nalazi 500 m duga podzemna prostorija sa strojevima kao što su dva izvozna stroja s pripadajućim izvoznim koševima u slijepim oknima – vertikalnim otvorima koji ne izlaze na površinu. Izvozni koševi služili su za prijevoz vagoneta s nižih horizonata koji sežu do 350 m du-

Geografski smještaj Raše

bine i potopljeni su vodom. Vagoneti s ugljenom bili su dovezeni s nižih horizonata do navozišta iz kojeg su transportirani potkopom prema izlazu na površinu i dalje željeznicom prema luci Bršica u Raškom zaljevu. U podzemnoj prostoriji vidljivi su proslojci ugljena debljine 20-ak cm, omeđeni slojevima vapnenaca. Vidljivo je i tipično otapanje vapnenca te nastajanje stalaktita koji vise sa stropa. Nakon obilaska podzemne prostorije posjetitelji izlaze potkopom Raša, čiji se ulaz nalazi na 31 m nadmorske visine. Tura završava u Cetrťom obroku marendom i ispunjavanjem evaluacijskih upitnika.

- Cjelokupni doživljaj traje 3 sata. Cijena ulaznice je 30 € za odrasle i 10 € za djecu od 14 do 18 godina. Ulazak u rudnik nije dozvoljen djeci do 14 godina i umirovljenicima slabije fizičke spremnosti – saznajemo od Vedrane. Suradnja između Općine Raša i Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta omogućila je studentima izvrsno iskustvo u obliku plaćene stručne prakse. Ture su vodili studenti geološkog inženjerstva: Dora Rebeka Kunšćić, Ivana Mladinović, Josipa Subotić, Pavle Vukobrat, Vedrana Filipović i studentica rudarstva Elizabeta Jerečić. Prof. dr. sc. Mario Dobrilović bio je zadužen za organizaciju

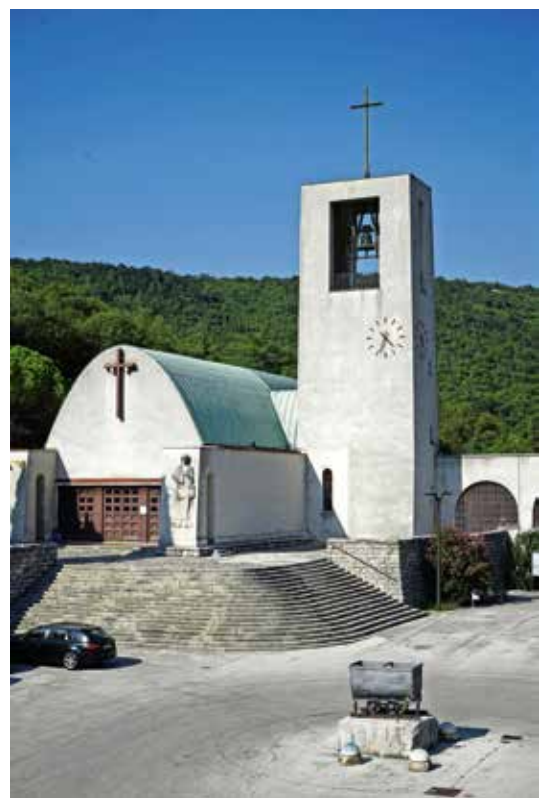
studenata. Turističko-edukacijski obilazak rudnika Raša naglašava važnost bogate povijesti rudarenja na području Labinštine i utjecaja na razvoj regije te teži očuvanju rudarske baštine. Povratne informacije posjetitelja ukazuju da je obilazak rudnika zanimljiva i poučna turistička ponuda Općine Raša.

Raša je najmlađi gradić u Istri, izgrađen u svega godinu i pol za potrebe smještaja rudara tijekom talijanske uprave. U uskoj dolini potoka Krapna nalazilo se jezero koje je isušeno za potrebe gradnje koja je započela 1936. godine. Glavni projektant bio je tršćanski arhitekt Gustavo Pulitzer Finali, koji je Rašu projektirao za 3000-4000 stanovnika te je hijerarhijski podijelio. U donjem dijelu Raše živjeli su rudari, u gornjem dijelu tehničko osoblje, a u viletama uprava rudnika. Trg je predstavljao središte administrativnog, političkog i društvenog života. Inauguracija Općine Raša održana je 4. studenoga 1937. godine. Rudarska djelatnost na području Labinštine, kojem pripada Raša, započinje tijekom mletačke vladavine. Nakon mletačke, francuske i austrijske uprave slijedi talijanska uprava te u razdoblju od 1936. do 1940. godine rudnici Labinštine postaju nositelji labinskog gospodarstva.

Tada se razvija luka Bršica u Raškom zaljevu, odakle je ugljen prevožen brodovima u Italiju i nastaje gradić Raša. 28. veljače 1940. godine dogodila se nesreća u rudniku Raša na dubini od 240 m, gdje je došlo do eksplozije ugljene prašine, zbog čega je preminulo 185 rudara, a stotinjak ih je ozlijeđeno. Rekordna proizvodnja od 1.158.000 tona ugljena s približno 10.470 radnika na području Labinštine ostvarena je 1942. godine. Uslijed ratnih zbivanja, u razdoblju od 1943. do 1945. godine, rudarilo se minimalno. Nakon kapitulacije Italije 1943. godine Rašu je okupirala nacistička Njemačka, a u travnju 1945. godine oslobođili su je jugoslavenski partizani. Nakon završetka Drugog svjetskog rata poduzeće Istarski ugljenokopi Raša, koje je bilo nadležno za rudnike Labinštine, imalo je važnu ulogu za obnovu i izgradnju jugoslavenske države. Najveća poslijeratna proizvodnja ostvarena je 1959. godine te je iznosila 860.100 tona ugljena uz 6287 zaposlenih. Sredinom šezdesetih godina počinje kriza plasmana ugljena te je proizvodnja prepolovljena. Rudnik Raša zatvoren je 1966. godine zbog geopolitičkih razloga i nerentabilnosti eksploatacije kamenog ugljena s visokim sadržajem sumpora koji iznosi 10 % i umanjuje kvalitetu ugljena, iako kameni ugljen ima visoku kaloričnu vrijednost. Najviše teškoća bilo je s prodajom sitnog ugljena pa je prihvaćen prijedlog izgradnje termoelektrane u Plominu, koja je puštena u pogon 1971. godine. Većina rudnika Labinštine zatvorena je 1980-ih godina zbog nerentabilnosti, dok rudarsku proizvodnju nastavlja novo poduzeće "Istarski ugljenokopi Tupljak". Godine 1999. zatvoren je rudnik Tupljak, posljednji ugljenokop u Hrvatskoj.

“

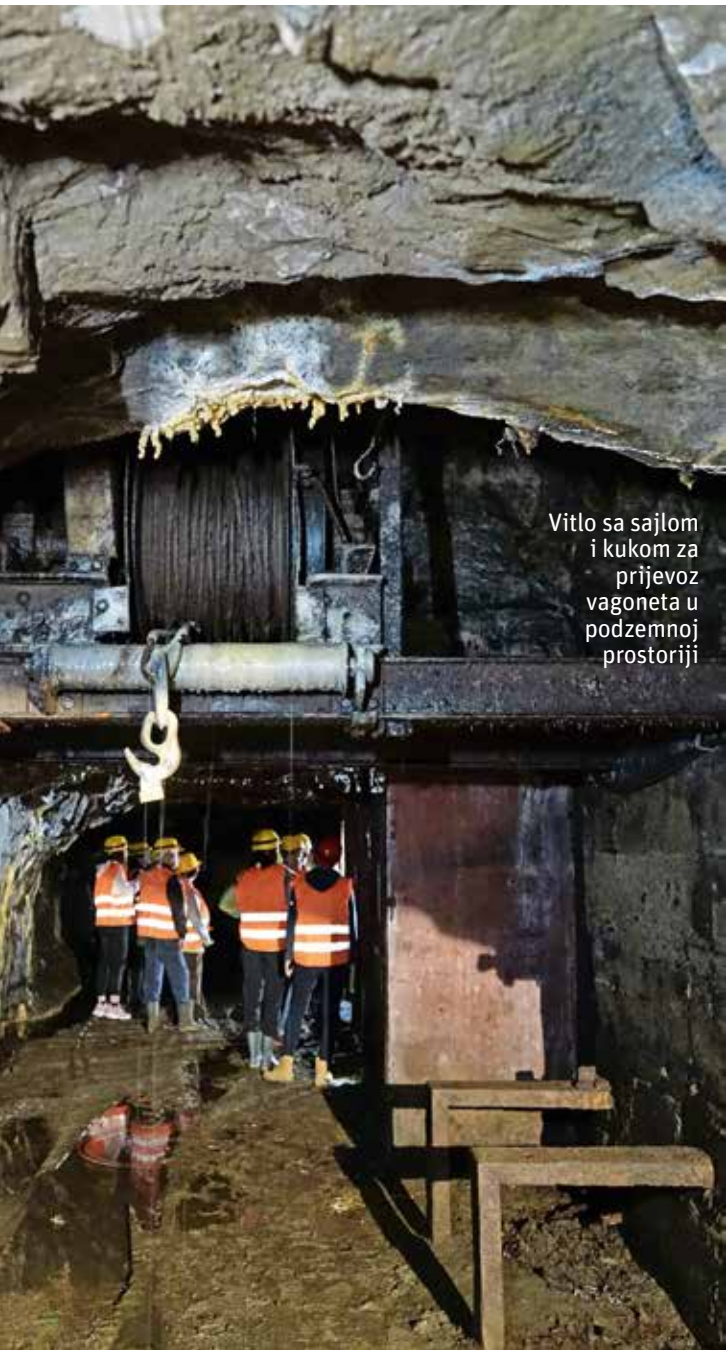
Posjetitelji obuvaju svoje čizme ili tenisice i odijevaju vjetrovke jer je temperatura u rudniku 12 °C te dobivaju zaštitnu opremu za ulazak u rudnik – sigurnosne prsluke i šljemove s lampama

Crkva svete Barbare i zvonik

Nastanak stalaktita

Vitlo sa sajlom i kukom za prijevoz vagoneta u podzemnoj prostoriji

Kompresorska stanica u podzemnoj prostoriji

Prolaz prema dizalu za vagonete u podzemnoj prostoriji

Proslojak ugljena između slojeva vapnenaca

Učenje kroz rad

Vladislav Brkić, dekan RGNF-a:

- Zahvaljujem prije svega načelnici Općine Raša gđi. Paliskoi njezinu timu na ukazanom povjerenju, kao i svojim studentima koji su stečenim znanjima i vještinama bili najbolji mogući vodiči kroz stari rudnik. To je još jedan primjer dobre prakse da naš fakultet, njegovi profesori i studenti svojim radom kontinuirano pridonose napretku svojih struka u tehničkom i prirodnom području te društvu u cjelini.

Mario Dobrilović, profesor RGNF-a:

- Za RGNF je izuzetno važna suradnja s Općinom Raša kroz projekt turističkog rudnika, prilikom čega studenti našeg fakulteta imaju priliku boraviti, učiti i istraživati u prostorima potkopa Raša i Karlota.

Donedavno živo podzemno rudarstvo u Istri bilo je temelj industrijskog napretka i izuzetno je važno da naši studenti imaju priliku doživjeti rudnik ugljena i razumjeti značaj i kompleksnost rudarskog poziva. Nadamo se i radujemo se da će se projekt rudnika Raša i dalje razvijati uz suradnju Općine Raša i RGNF-a.

Glorija Paliska, načelnica Općine Raša:

- Nakon godina mukotrpnog rada uspjeli smo završiti projekt koji je nukleus budućeg razvoja i revitalizacije rudarstva na području Općine Raša te prepoznatljivosti Raše na turističkoj karti Istre i Hrvatske. Namjera je konstantno razvijati ovaj motiv dolaska 365 i uz njega vezati daljnje sadržaje. Koristim priliku da zahvalim Vladi RH na potpori projektu, kao i znanstvenoj zajednici s Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta u Zagrebu.

Elis Gobo, direktorica poduzeća ARSIANA d.o.o.:

- Suradnja sa studentima Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta u pilot-sezoni bila je iznimno kvalitetna i plodonosna. Studenti su neumorno upijali saznanja o povijesti Raše i rudniku za vrijeme cijeloga boravka u Raši, što iz stručne literature, što iz razgovora sa stručnjacima, rudarima i lokalnom zajednicom. Iz ture u turu, studenti su postajali sve kompetentniji turistički vodiči koji su svoja tehnička znanja obogatili vještinama javnoga govorenja i interakcije s posjetiteljima. Nadamo se da će ova stručna praksa i dalje privlačiti studente RGNF-a u Rašu.

Jasmin Mahmutović, direktor Turističke zajednice Općine Raša:

- Svi mi Rašani veoma smo emotivni kada je rudnik u pitanju. I sam sam emotivan oko toga jer su oba moja djeda radila u njemu. Mnogo ljudi je bilo skeptično, a posebno rudari, da će se rudnik ikada obnoviti za turističke posjetitelje. Ovo puno znači za nas jer je Raša polazište rudarstva na Labinštini. Ovim putem pozivam sve da posjete Rašu, najmlađi grad u Istri, i dožive jedinstvenu atrakciju ulaska u podzemlje."

DEKANU BRKIĆU PRIZNANJE OPĆINE RAŠA

Općina Raša početkom studenoga proslavila je 30 godina postojanja. Tom prilikom dekan Vladislav Brkić primio je u ime Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta zahvalu za suradnju u privođenju rudnika Karlota upotrebi u turističke, znanstveno-istraživačke i edukativne svrhe. Delegaciju RGNF-a na ovoj svečanosti, uz dekana izv. prof. dr. sc.

Vladislava Brkića, činili su prodekan izv. prof. dr. sc. Vječislav Bohanek, dipl. ing. rud., predstojnik Zavoda za rudarstvo i geotehniku izv. prof. dr. sc. Vinko Škrlec, dipl. ing. rud. te suradnici na projektu sanacije i privođenju rudnika Karlota upotrebi u turističke, znanstveno-istraživačke i edukativne svrhe prof. dr. sc. Mario Dobrilović, dipl. ing. rud. i doc. dr. sc. Anamarija Grbeš, dipl. ing. rud.

U povijesti rudarstva Istarski ugljenokopi Raša poznati su po tome što je u njima bilo zaposleno i do 12 tisuća rudara te su u određenim periodima imali i najveću svjetsku proizvodnju ugljena, a svemu je prethodila i planska izgradnja Raše. Raša, najmlađi grad u Istri, zbog potreba tamošnjeg rudnika ugljena, izgrađen je u svega 547 dana kao jedan od niza novoizgrađenih gradova (città di fondazione) u doba talijanske uprave.

Grad je svečano inauguriran 4. studenoga 1937. godine. Danas Općina Raša upravlja rudarskim objektima jame Raša nekadašnjih Istarskih ugljenokopa Raša.

GOLEM USPJEH FESB RACING TIMA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Splitski inovatori svojim motociklom ravnopravni sa svjetski poznatim moto ekipama

Na kraju smo bili ukupno 14. od 80 timova, što je do sada najbolji rezultat FESB Racinga i dokaz da se možemo nositi s najboljim timovima. Imali smo nevjerojatno dobar tim, koji je složio savršen motor, ali u ovakvom sportu ponekad je sve i pitanje sreće

PIŠE LUKA TERHAJ

Svake dvije godine, na poznatoj MotoGP stazi u Aragonu, na terenu koji uvelike nalikuje pustinji, i samo nekoliko dana nakon što na njoj borave veliki ovog sporta, organizira se utrka motocikala koje su dizajnirali i kompletno izradili studenti. Pravilnikom su propisane okvirne dimenzije i dopušteni motor, a sve ostalo je dano na slobodu mladim ljudima čiji je cilj inženjerski se približiti stvarnim kategorijama motocikala. FESB Racing tim Sveučilišta u Splitu s pripremama svog motocikla FRM4 počeo je još 2022. godine. Na proljeće smo se uspješno registrirali, što ponekad i nije lak zadatak jer je broj timova ograničen, te krenuli s pripremama za veliku utrku. Osim utrka, bodove nosi svaki dio projektiranja proizvoda, pa je nakon nekoliko mjeseci trebalo predati dokumentaciju i koncept budućeg motocikla. Obrazložili su ciljeve i način na koji ih pla-

niraju postići, a nakon toga je krenula faza projektiranja, pa izrada i testiranje i, nakon gotovo dvije godine rada, put u Španjolsku i utrka na stazi.

Izrada nacrtu

Nakon gotovo 150 nacrtu potpuno unikatnih komponenti, krenula je izrada. Puno je tu pomogao fakultet, FESB, jer kada se natjecanje približavalo, pokušavali smo izvući svaki dodatni bod, pa su prostori faksa postali naš drugi dom. Kada nismo bili u prostorima fakulteta, vjerojatno bismo u knjižnici učili za ispite ili boravili kod nekoga od sponzora i zicali izradu još jedne komponente. Pripreme su postale puno stresnije kada je prvotni vozač motora slomio nogu, samo deset dana prije natjecanja, pa nije uspio ni isprobati motor. Bili smo pomalo izgubljeni, ali u zadnji tren nam je pomogao Riteh racing tim, kolege iz Rijeke, koji se srećom ne natječu jer bi nam bili ozbiljna konkurencija. Njihov vozač nas je pratio i u posljednji tren spasio utrku.

Sam put je bio pomalo rutinski, teretni kombi s tri vozača koji se mijenjaju i putnički auto u koji smo nagurali petoricu. Zajedno smo vozili tih 2000 kilometara do Alcaniza, gradića pokraj staze u kojem smo noćili, puna dva dana. Treći dan, na stazi smo podigli ključeve od boksa i počeli raspakirati teretni kombi. Bio je to ozbiljan jer smo nosili svu opremu, alate i strojeve iz garaže na fakultetu, dosta rezervnih dijelova, police, stolove.. na pod smo postavili i tepih, a imali smo i mali frižider. Motor smo postavili na sredinu, okruženog panoima koji naglašavaju njegove najbitnije komponente i karakteristike. Nakon

toga nalijepili smo naljepnice sponzora. Bili smo poprilično samopouzdati, očekivalo se da bismo mogli biti u najboljih deset timova, pa se nismo bojali tehničkog pregleda. Svedno, iznenadilo nas je kada je motor prošao bez ikakvih primjedbi, to je bilo nešto novo na ovakvim natjecanjima.

'Muy bien, perfecto'

Sada smo imali višak vremena koji smo iskoristili za pripremu prezentacije projekta i inovacija pred suci. Kada je idući dan prvi testni vozač sjeo na motor, postojala je doza nervoze... Procedura je da naprave nekoliko krugova na poligonu, porazgovaraju s timom, pa ovisno o osjećaju odu napraviti krug na cijeloj stazi. Organizator je imao problema s engleskim pa smo pantomimom uspjeli objasniti da je mjenjač "invertado" (obrnuti od uobičajenog), te je nakon toga testni krug mogao početi. Naš vozač nije radio pauzu, već je odmah nakon prvog slaloma otvorio gas, motor podignuo na stražnji kotač i odjurio na stazu. O motoru je rekao samo: "Muy bien, perfecto", te nas pustio da počnemo s pripremama za sutrašnje dinamičke discipline: kočenje, gymkhana i ubrzanje. Navečer smo održali prezentaciju pred suci, tema je bio projekt, kako smo proračunavali komponente, simulirali pogonski sklop, planirali sve procese, raspoređivali sredstva... zadržali smo prvo mjesto. Nije bilo puno vremena za slavlje, ali smo ipak napravili roštilj dok smo paralelno s vozačem učili stazu, smišljali taktike i dogovarali koje postavke ćemo koristiti za koju disciplinu. Trećeg dana natjecanja imali smo dvije vožnje za pr-

ve tri discipline, jedine za koje postoje dva pokušaja. Taktika je bila da prvi pokušaj igramo na sigurno, dobijemo bodove i vidimo gdje se nalazimo, pa drugi pokušamo izvući sve što motor ima u sebi. Prvi pokušaj je prošao dobro, znali smo da smo sigurno u najboljih 15 timova. Vozač je drugi put odvezio brže, bez ponavljanja manjih greški koje oduzmu bitne desetinke, te smo vjerovali da bi rezultat mogao biti puno bolji. Kada su predvečer izišli rezultati ubrzanja, nismo vidjeli naše ime i odmah nas je uhvatila panika da nas nisu diskvalificirali zbog tehnikalije koja se izgubila u pantomimi sa Španjolcima. Pogledali smo još jednom i ispalo je da smo i ovdje prvi, i to ne jedva, idući tim je za nama kasnio za gotovo pola sekunde. Na ostalim disciplinama imali smo sitne greške, ali dan smo završili na trećem mjestu.

Uz bok svjetskim timovima

Sada smo već i dokazali da možemo napraviti motor, mali tim od petnaest ljudi i samo nas sedam na natjecanju, protiv timova sponzoriranih velikanima motosporta poput Ducatija ili KTMA,

"Mali tim od petnaest ljudi i samo sedam na natjecanju, protiv timova sponzoriranih velikanima motosporta poput Ducatija ili KTMA. Puno je značilo kad su ti veliki motor čim su izišli rezultati"

"Nakon što su u dvije godine izradili gotovo 150 nacrtu potpuno unikatnih komponenti, krenula je izrada, a prostori FESB postali su im drugi dom"

“

Bili su poprilično samopouzdani, očekivalo se da bi mogli biti u najboljih deset timova, pa nije bilo straha od tehničkog pregleda. Ipak, iznenadilo ih je kada je motor prošao bez ikakvih primjedbi

nemo u glavnu utrku. Razočarani, ne i obeshrabreni, u pola sata smo kompletno popravili sve slomljene i iskrivljene stvari na motoru, te ušli u Play-off utrku. Vozač je startao prvi i zadržao poziciju nakon prvog zavoja. Samo prva tri motocikla idu u glavnu utrku. Na ekranu smo vidjeli da su odjednom svi pretekli naš motor i shvatili da je nešto pošlo po krivu. Ubrzo su nam javili za novi pad, da je vozač dobro i da motor možemo pokupiti u parc fermeu. Bio je u dijelovima, oplata prepolovljena, s jedne strane visi ekran, s druge crijevo usisa, pedale posve iskrivljene. Na kraju smo 14. od 80 timova, što je najbolji rezultat FESB Racinga i dokaz da se možemo nositi s najboljima.

Imali smo nevjerovatno dobar tim, složen savršen motor, ali u ovom sportu ponekad je sve u sreći. Veselimo se novoj generaciji studenata koja će nastaviti naš posao. Iskoristit ćemo naučeno i početi s razvojem idućeg motora, koji će se na istoj stazi natjecati u jesen 2025.

koji broje stotinjak članova. Puno je značilo i kad su ti veći timovi došli vidjeti motor nakon što su izišli rezultati, nisu očekivali da će im očekivano mjesta uzeti relativno nepoznata ekipa iz Splita. Ostali smo gotovo cijelu noć u boksu jer se motor pripremao za probne vožnje, trebalo je mijenjati prijenosni omjer za velike brzine i ravnice na cijeloj stazi, rastavio se i sastavio gotovo cijeli usis i ovjes, radili smo preinake na sjedalu kako bi bilo ergonomičnije, čak se i tokario dio lančanika s brojem zubi koji bi prema izračunima korigiranim za stazu omogućio bolja vremena. Već nakon par sati motor je ponovno bio spreman za stazu. Ujutro smo stavili grijače guma i upalili motor kako bi došao na radnu temperaturu. To je bio poseban prizor, svi timovi ispred bokseva s motorima na koji-

ma su vozači spremni krenuti. Dogovor s vozačem je bio da vidi kakav mu je osjećaj te da se vrati u boks da provjerimo gume, temperature i eventualno korigiramo na brzinu što se može i onda nastavi s vožnjom. Ostvarili smo 191 km/h i nove bodove. U kvalifikacijskoj utrci pravila su kao u probnim vožnjama, gleda se najbrži krug, a deset timova s najboljim vremenima ide u veliku utrku.

Play-off utrka

U prvom krugu već je bilo postavljeno odlično vrijeme, čak deveto, ali, nažalost, ulaskom u desni zavoj vozač je izgubio grip na prednjem kotaču i pao je. To se događa često u tom zavoju jer desna strana gume zbog slabijeg korištenja postane hladnija od lijeve i slabije se drži za cestu. Prvi krug je do kraja kvalifikacija bio tek 13. taman da ne upad-

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
KEMIJSKO-TEHNOLOŠKI FAKULTET**
raspisuje
NATJEČAJ
za upis studenata na doktorski studij
KEMIJA I KEMIJSKO INŽENJERSTVO
u akademskoj godini 2023./2024.

Doktorski studij Kemija i kemijsko inženjerstvo Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu traje 6 semestara (3 godine) i osposobljava studente za samostalan znanstveni rad iz znanstvenih polja Kemija ili Kemijsko inženjerstvo. Završetkom studija stječe se akademski stupanj doktor/doktorica znanosti u području prirodnih znanosti ili doktor/doktorica znanosti u području tehničkih znanosti.

Doktorski studij mogu upisati pristupnici (m/ž) koji:
-su završili sveučilišni diplomski studij ili sveučilišni integrirani prijediplomski i diplomski studij (ranije sveučilišni dodiplomski studij) iz znanstvenog polja kemije, kemijskog inženjerstva, prehrambene tehnologije i biotehnologije kao i završen neki od srodnih studija uz eventualno polaganje razlikovnih ispita (srodne studije te razlikovne ispite određuje Fakultetsko vijeće KTF-a na prijedlog Povjerenstva za doktorski studij)

-imaju ostvaren težinski prosjek ocjena na studiju $\geq 3,5$ ili dvije relevantne preporuke od kojih jedna mora biti od mentora diplomskog rada.

Utvrđena upisna kvota je 12 studenata. Troškovi studija za akademsku godinu 2023./2024. iznose 1.500 €. Povrat uplaćenog iznosa nije moguć nakon upisa na doktorski studij bez obzira tko je uplatu izvršio.

Za upis na studij potrebno je podnijeti ispunjenu Prijavu za upis na doktorski studij (obrazac UO-1, dostupan na web stranici Fakulteta) te svu dokumentaciju navedenu u obrascu:

1. životopis
2. ovjerena preslika diplome diplomskog studija, integriranog prijediplomskog i diplomskog studija
3. ovjereni prijepis ocjena (presliku dopunske isprave) prijediplomskog i diplomskog studija, integriranog prijediplomskog i diplomskog studija
4. domovnicu i rodni list (moguće je dostaviti i elektroničke zapise iz državnih matrica koji su izdani putem servisa e-Građani)
5. dokaz o državljanstvu za strane državljane
6. popis objavljenih znanstvenih i stručnih radova (ukoliko je primjenjivo)
7. potvrdu (odluku) o plaćanju troškova studija (ukoliko studij plaća pravna osoba ili ustanova)
8. za strane državljane dokaz o znanju hrvatskog ili engleskog jezika (jezične kompetencije na razini B2)
9. izjavu o suglasnosti potencijalnog mentora i komentora (Obrazac UO-2)
10. dvije preporuke (po potrebi)

Magistri znanosti dodatno prilažu:

1. ovjerena preslika diplome o stečenom stupnju magistra znanosti
2. ovjereni prijepis (presliku) svjedodžbe poslijediplomskog studija ili ovjereni izvod iz indeksa poslijediplomskog studija s ocjenama iz svih predmeta.

Preslike dokumenata koje je izdao Kemijsko-tehnološki fakultet u Splitu nije potrebno ovjeravati.

Razgovor s pristupnikom obavezan je dio upisnog postupka. Nepristupanje razgovoru ima eliminacijski karakter. Kandidat koji studira s dijelom radnog vremena mora prilikom upisa priložiti izjavu da mu raspoloživo vrijeme omogućava ispunjenje studentskih obaveza prema planu studija. Kandidat koji je stekao diplomu o završenom sveučilišnom diplomskom studiju odnosno sveučilišnom integriranom prijediplomskom i diplomskom studiju na stranom sveučilištu, dužan je o svome trošku pribaviti i prilikom prijave, na natječaj, odnosno najkasnije do upisa na doktorski studij, dostaviti rješenje nadležnog tijela o priznavanju inozemne obrazovne kvalifikacije i priznavanja razdoblja obrazovanja studija odnosno ECTS bodova. U svemu ostalom njihove će se zamolbe razmatrati pod istim uvjetima i kriterijima kao i za državljane RH.

Odluku o izboru kandidata za upis na doktorski studij donosi Fakultetsko vijeće na prijedlog Povjerenstva za doktorski studij. Pristupnici će o odluci biti obavješteni pisanim putem.

Prijavom na natječaj smatra se da je pristupnik dao svoju privolu za obradu i objavu osobnih podataka vezano za rezultate natječaja, a sukladno propisima koji uređuju zaštitu osobnih podataka.

Molbe na natječaj primaju se do 15. siječnja 2024. godine i podnose se neposredno ili dostavljaju na adresu: Kemijsko-tehnološki fakultet u Splitu (prijava na natječaj za upis na doktorski studij), 21000 Split, Ruđera Boškovića 35. Poblje obavijesti moguće je dobiti: na broj telefona Studentske službe 021/329-427, mrežnoj stranici studija: <https://www.ktf.unist.hr> ili na e-adresi: referada@ktf-split.hr

UNISPORT HR FUTSAL LIGA

UniST momčad uvjerljivo izborila Unisport HR futsal ligu

Dvije utakmice koje smo odigrali trebale bi biti uvod za ligu koja nas očekuje. U regularnom dijelu ciljamo na prvo mjesto i naravno, plasirati se na Finale” - najavljuje Karlo Kovačić

Nakon fantastično organiziranog Europskog sveučilišnog futsal prvenstva u srpnju, dojmovi su još uvijek svježiji. Upravo zato, povrat na Gripe u hram futsala, bio je posebno dojmiv za momčad Sveučilišta u Splitu, aktualne osvajače europske bronce. U bogatom akademskom kalendaru natjecanja, prve u rasporedu bile su im kvalifikacije regije Jug za plasman u Unisport HR Futsal ligu.

Izrazito motivirana ekipa splitskog Sveučilišta pod vodstvom izbornika Duška Martinca, upisala je dvije uvjerljive pobjede, protiv Sveučilišta u Zadru (11:0) i protiv Sveučilišta u Dubrovniku (8:2). O želji i efikasnosti igrača ne treba trošiti riječi, jer rezultat najbolje govori o njihovoj spremnosti i dominaciji na terenu. To im je donijelo izravno mjesto u Unisport HR Futsal ligi.

- Ove dvije utakmice ko-

je smo odigrali trebale bi biti uvod za idući period, odnosno za ligu koja nas očekuje. U regularnom dijelu ciljamo na prvo mjesto i naravno, plasirati se na Finale”, komentirao je Karlo Kovačić, jedna od udarnih snaga splitske momčadi.

Dugo željena, sanjana i prestižna titula hrvatskog sveučilišnog prvaka najviši je cilj naše ekipe ove sezone: “Sto tisuća stvari smo promijenili, pokušali nešto novo i nikako da dođe taj dugo očekivani rezultat. Nadam se, želja nam je svima da donesemo to zlato doma, želimo Splitu donijeti to zlato. Siguran sam da će svaki pojedinac dati najviše od sebe što bude mogao da to postignemo”, zaključio je Kovačić.

Sto drugo, nego poželjeti da se ostvare zlatne riječi Karla Kovačića te da futsal momčad Sveučilišta u Splitu donese trofej kući. Sretno!

UNISPORT ST

SPORTSKA NATJECANJA

Stolni tenis i vaterpolo – prva sveučilišna prvenstva

Odbrojavanje broji zadnje dane jer sve oči studentske sportske javnosti gledaju prema prva dva sveučilišna prvenstva! Već tradicionalno, prvo ekipno natjecanje u novoj sezoni odigralo se u vaterpolu, dok će u pojedinačnoj konkurenciji, natjecanje otvoriti stolni tenis. Dva spektakularna nadmetanja već sad obećavaju uzbudljive trenutke, vrhunske sportske vještine i borbu do zadnje sekunde.

Bazeni na Poljudu u studentskom ritmu su se pjenili do 28. studenoga. Snažne vaterpolske ekipe dale su sve od sebe da izrone kao najbolje. Obrane, atraktivni golovi i nepredvidljive akcije privukli su iznimnu pozornost ljubitelja

ovog vodenog sporta na poljudskoj pozornici.

S druge strane, očekuje nas stolni tenis. Mladi talenti u borbi za trofej najboljih natjecat će se na Gripama, 30. studenoga. Umjesto knjige, u ruke će uzeti reket te uz akademske, pokazati i sportske vještine. Uzbudljivi potezi s lopticom tamo gdje se brzina sastaje s preciznošću, a svaki poen rađa iz strasti, garancija su jedinstvenih doživljaja koji vladaju u stolnom tenisu.

Nakon prva dva, slijede nam i ostala studentska sportska natjecanja od kojih svako priča svoju priču. Pratite nas na Instagramu (@unisportsplit) i uvijek nam budite suigračica/-ač i/ili navijačica/-ač. Vidimo se! UNISPORT ST

SPORTSKE AKTIVNOSTI

Nova Unisport sezona obara rekorde

Besplatni sportski i rekreacijski programi na splitskom Sveučilištu u okviru programa Unisport Health, ponovno su tema broj jedan u kuloarima fakultetskih hodnika i knjižnica, ali i na neizbježnim studentskim kavama

- POPIS UNISPORT AKTIVNOSTI
- UNIFIT

Karlo Mihačić

Antea Šipalo

FUNCTIONAL FITNESS

Antonia Vučenović

DANCE FITNESS

Bruna Pijuk

SALSA/BACHATA

Jerko Cvitanić

Bruna Pijuk

Ivan Šaškor

PENJANJE

Vana Piccini

PLIVANJE

Toni Propadalo

TRČANJE

Luka Bošnjak

KICKBOXING

Dea Bolanča

Karlo Mužinić

LACROSSE

Toni Grčić

AMERIČKI NOGOMET

Josip Penga

VESLANJE

Mate Kuko

UNISPORT HEALTH RASPORED AKTIVNOSTI	
UniFIT medium	pon/sri/pet · 18h/18h/19h · Kampus
UniFIT high	pon/sri/pet · 19h · Kampus
Kickboxing	pon/sri · 20h · Kampus
Run student run	uto/čet · 18h · Marjan
Swimming	uto/čet · 19h · Poljud
Sport climbing	pon/sri · 15h · Poljud
ROWfit	uto/čet · 18/30h · Gusar
Functional fitness 1	pon/sri · 19h · Kampus
Functional fitness 2	pon/sri · 20h · Kampus
Dance fit	uto/pet · 18h/17h · Kampus
Salsa/Bachata	pet · 18h · Kampus
American Football	uto/čet · 21h · Spinut
Lacrosse	ned · 18h · Kampus
Diving school	svibanj
Student sports Saturdays	prosinac
Running marathons	veljača/svibanj
Destination experience	travanj/svibanj/lipanj
Discovery sailing	svibanj

Početak nove akademske godine donosi nove ciljeve i nove izazove u svim segmentima studentskih života. Važnu ulogu igra i sportski dio bogatog mozaika Sveučilišta u Splitu. Stoga, ne čudi iznimna zainteresiranost i rekordan broj prijave koje ove godine bilježi Unisport Split. Besplatni sportski i rekreacijski programi na splitskom Sveučilištu u okviru programa Unisport Health, ponovno su tema broj jedan u kuloarima fakultetskih hodnika i knjižnica, ali i na neizbježnim studentskim kavama.

Nova predavanja, novi predmeti, nova lica, ali i stariji predmeti, zalog su za uzbudljivu sveučilišnu sportsku sezonu koja se zahuktava. Raznolikost Unisport programa zadovoljit će i najzahtjevnije, i baš sve studentice i studen-ti su dobrodošli. Kondicijska priprema i dosadašnje navike manje su bitne, jer nasmijan i stručan Unisport tim pretvorit će svaku nedoumicu u potvrđnu akciju. Od raznih sportova, plesova, fitnesa i ostalih oblika fizičke aktivnosti, nema isprike za nesudjelovanje.

Dobro poznat UniFit, godina-ma je najpopularniji program besplatne rekreacije za studen-te. Riječ je o treninzima koji se provode u statičnom, kružnom ili frontalnom obliku ra-da. Trening je s otporom, a od rekvizita koristimo bučice, pilates lopte, girje, gume ili prostirke. I ove godine, vlada izniman interes studenata za ovaj program.

Da studentskoj populaciji ne bude dosadno, ali i da sva-ke akademske godine podi-gnemo ljestvicu na razinu vi-še, uvijek maštovit i pun ideja splitski Unisport tim, uveo je dva nova programa. Function-al fitness jest koncept trenin-ga kojim se istovremeno utječe na razvoj što većeg broja mo-toričkih i funkcionalnih spo-sobnosti tijela. Druga novost je RowFit koji pak, sjedinjuje elemente funkcionalnog i ve-slačkog treninga.

S obzirom na ritam fakul-tetskih obveza, važno je prona-ći ravnotežu i posvetiti se fizič-kaj aktivnosti, odnosno (o)ču-vati vlastito zdravlje. Također, vježbanje doprinosi i pobolj-šanju koncentracije, smanje-nju stresa te povećanoj razini energije tijekom semestra, pa vam tako u dnevni raspored, može stati baš sve što zacrtate.

Uz iskricu znoja, studen-ti grade prijateljstva za cijeli život, jačajući timski duh. Bez obzira na to jeste li sport-ski entuzijast ili tek početnik, učinite svoje studentsko pu-tovanje nezaboravnim. Vaša sportska avantura počinje ov-dje, s Unisportom. Vidimo se!

UNISPORT ST

SVEUČILIŠTE U SPLITU PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKI FAKULTET raspisuje

NATJEČAJ

za upis na program Dopunskog pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkog obrazovanja u akademskoj godini 2023./2024.

Pravo upisa imaju osobe koje, prema odredbama Zakonu o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, osim pedagoških kompetencija, ispunjavaju ostale uvjete za rad u osnovnim i srednjim školama. Uvjeti za upis: -završen odgovarajući sveučilišni diplomski nena-stavnički studij ili četverogodišnji sveučilišni dodi-plomski nenastavnički studij;

-završen odgovarajući sveučilišni prijediplomski studij ili stručni studij na kojem se stječe najmanje 180 ECTS bodova.

Uz prijavu (obrazac na web-u) prilaže se: -životopis -preslika domovnice -preslika rodnog lista -preslika svjedodžbe/diplome (pristupnici koji su odgovarajući studij završili u inozemstvu prilažu i rješenje o priznavanju inozemne visokoškolske kvalifikacije)

Program traje dva semestra (60 ECTS bodova). Školarina u iznosu od 1.061,78 EUR-a i upisnina u iznosu 33,18 EUR-a uplaćuju se jednokratno na IBAN: HR6124070001100580549, poziv na broj: 00-6615113-21000. Dokaz o uplati dostavlja se prilikom upisa.

Prijave s dokumentacijom dostavljaju se isključivo preporučeno poštom do 30. siječnja 2024. godine na adresu: Sveučilište u Splitu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Ruđera Boškovića 33, 21 000 Split, uz naznaku "Natječaj za upis na Dopunsko pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičko obrazovanje".

Na Natječaj se mogu prijaviti osobe oba spola. Riječi i pojmovni sklopovi koji se koriste u Natječaju, a koji imaju rodno značenje, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, odnose se na jednak način na muški i ženski rod. Podnošenjem prijave na natječaj, kandidati su izričito suglasni da Prirodoslovno-matematički fakul-tet u Splitu, kao voditelj zbirke osobnih podataka može prikupljati, koristiti i dalje obrađivati podatke u svrhu provedbe natječajnog postupka sukladno odredbama Zakona o zaštiti osobnih podataka.

universitas

impressum ♦ universitas ♦ hrvatske sveučilišne novine

♦ redakcija

♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta

♦ Bruno Bogović ♦ Gordana Alfrević

♦ fotografije ♦ Cropix

♦ glavna urednica ♦ Mila Puljić ♦

♦ zamjenik glavne urednice ♦ Petar Bilobrk

♦ nakladnici ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu

♦ za nakladnike ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Stjepan Lakušić, rektori

♦ adresa redakcije ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split

♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas;

www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

PROJEKT 'PROZORI U SVIJET UMJETNOSTI' U SVEUČILIŠNOJ GALERIJU

Izložba radova pristiglih na natječaj za najbolji likovni rad

Sveučilište u Splitu zajedno sa županijom provelo je natječaj kojem je tema bila 'Kulturna baština Splitsko-dalmatinske županije', a pravo sudjelovanja imali su svi osnovnoškolci od petog do osmog razreda i studenti

Piše: **ANTONIJA ŽAJA**

Sretna lica učenika i studenata u Sveučilišnoj galeriji na svečanom otvorenju izložbe svih likovnih radova pristiglih na natječaj za najbolji likovni rad u sklopu projekta "Prozori u svijet umjetnosti 2023. (Povijesna i kulturna baština Splitsko-dalmatinske županije)", najbolji su pokazatelj da je čitav projekt hvaljevrijedna ideja. Naime, Sveučilište u Splitu zajedno sa Splitsko-dalmatinskom županijom tijekom travnja provelo je natječaj kojem je tema bila "Kulturna baština Splitsko-dalmatinske županije", a pravo sudjelovanja imali su svi osnovnoškolci od petog do osmog razreda; svi učenici iz srednjih škola naše županije te studenti Sveučilišta u Splitu.

– Svi izloženi radovi su prekrasni. Kroz ovaj projekt željeli smo našim učenicima i studentima dati poticaj da se izraze na umjetnički način. To je, između ostalog, i uloga sveučilišta, da potiče i daje novu vrijednost našem gradu, da djelujemo pozitivno na lokalnu zajednicu. Kad mladim ljudima damo perspektivu, onda će oni ovdje i ostati. Kod nas zaista imaju perspektivu, jer je naše sveučilište sve poželjniji partner uglednim stranim sveučilištima i asocijacijama – kazao je rektor Ljutić prigodom svečanog otvorenja, istaknuvši kako je Sveučilišna galerija,

kao i njezina voditeljica Helena Trze Jakelić vrlo aktivan sudionik kulturnih zbivanja u gradu Splitu. Pohvalna je i činjenica kako u našoj galeriji inače izlažu vrhunski umjetnici, a sada i naša djeca. Kad pobrojite umjetnike diljem Hrvatske, onda vidite da ih 50 posto dolazi iz ovog našeg bazena, s područja Županije splitsko-dalmatinske. Tako da se ne bojimo ni za budućnost naših mladih talenata – poručio je rektor Ljutić.

Zadovoljstvo nije krio ni Željko Primorac, pomoćnik pročelnika za kulturu, teh-

ničku kulturu i sport Splitsko-dalmatinske županije.

– Dva su nas motiva vodila u ovom projektu. Željeli smo mladim ljudima prvi put omogućiti izložbu u ovako respektabilnom prostoru kao što je Sveučilišna galerija, a ujedno i vidjeti kako se mlade generacije osjećaju, na koji način razmišljaju o kulturno-povijesnoj baštini Splitsko-dalmatinske županije. Prema pristiglim radovima i prema nalazima Povjerenstva vidimo da je obavljen odličan posao, pa možemo biti zadovoljni s

mladim generacijama. Budućnost je svijetla za našu umjetnost – naglasio je Primorac, dodajući kako će iduće godine projektni zadatak nositi ime Marka Marulića, s obzirom na to da se obilježava 500. obljetnica rođenja našeg velikog književnika, pa će biti zanimljivo saznati kako mlade generacije iz perspektive današnjice promišljaju o Marku Maruliću.

O svom iskustvu sudjelovanja u ovom projektu kazala nam je Petra Perković, jedna od nagrađenih autorica, inače apsolutentica

UMAS-a, smjer kiparstvo. Kada mi je ravnateljica Galerije javila da sam osvojila prvo mjesto bila sam presretna, i to mi je dodatan vjetar u leđa te motivacija za daljnji rad. Ideja mi se javila sasvim spontano. Trenutno radim u tehnici "žica", taj mi je materijal jako zanimljiv, doživljam ga kao prostornu olovku. Budući da je klapsko pjevanje na UNESCO-ovu popisu nematerijalne baštine, prijavila sam se na natječaj i cijela priča se lijepo zaokružila. Bila su mi potrebna tri do

četiri mjeseca da kompozicijski sve postavim i izradim do u detalje, ali uspjela sam – ispričala nam je Petra.

Naime, prema ocjeni stručnog povjerenstva, među brojem pristiglim radovima, u kategoriji učenici osnovnih škola najbolji rad je imao Nikola Vučemil (OŠ Ivana Gorana Kovačića, Cista Velika) 5. razred, uz mentoricu Sanju Stipanović, među srednjim školama prvo mjesto osvojio je Talha Tatar (Klesarska škola, Pučišća), uz mentoricu Petru Lušić, dok je među studentima najbolja bila Petra Perković sa splitske Umjetničke akademije. Nagrade najboljim radovima po izboru Povjerenstva bile su uručene na proslavi Dana Sveučilišta u Splitu 2023. učenici i njihovim mentorima te studentima. Prvoplasirani učenici i studenti po pojedinoj kategoriji dobili su i novčane nagrade.

Projekt je koordinirala voditeljica Sveučilišne galerije Helena Trze Jakelić, koja je ovom prigodom zahvalila svim sudionicima i stručnom povjerenstvu u sastavu: akademik Kažimir Hraste, akademski kipar; profesor emeritus Petar Jakelić, akademski slikar i grafičar; doc. art. Dani Martinić, akademski kipar; Michaela Kovačić, profesorica povijesti i povijesti umjetnosti (knjižničarska savjetnica), i dr. sc. Meri Maretić, savjetnica za kulturu Splitsko-dalmatinske županije.

SVEUČILIŠNA GALERIJA

Zajednička izložba za proslavu godišnjice braka

Piše: **FRANKA BABIĆ**

Slavlje umjetnosti, ljubavi i humora u prepunoj Sveučilišnoj galeriji, održano je u petak, 10. studenoga na otvaranju izložbe "Ja gore, ti dolje" bračnog para akademskih kipara Hane Lukas Midžić i Ivana Midžića. Naime, istovremeno su otvorene dvije izložbe, kao svojevrsne simbolične restrospektive dosadašnjeg umjetničkog djelovanja autora, presjek onoga čime se bave od svojih umjetničkih početaka.

Umjetnike je biranim riječima predstavila Helena Trze Jakelić, voditeljica Sveučilišne galerije, kazavši kako je bilo izuzetno zadovoljstvo postavljati ove izložbe.

Kustosica izložbe Anita Kojundžić Smolčić istaknula je kako je riječ o dvjema ve-

oma različitim umjetničkim personama, s različitim interesima i polazištima.

Ivan slijedi dobro utabanu stazu duge tradicije kiparstva kao medija snažnih umjetničkih individua, mahom muškaraca, koji u kiparstvu pronalaze ispunjenje svog stvaralačkog erosa. Hana, pak, pripada onoj tradiciji ženskog kiparstva koja još uvijek krči svoj put, slijedeći putokaze onih koje su tuda već prošle. Taj put je možda teži i mukotrpniji, često nevidljiviji i fragilniji, opterećen sumnjama, ali u konačnici radikalno mijenja tradiciju i povijest medija skulpture. Konačno, unatoč svim razlikama, i za Hanu i za Ivana je život umjetnost, a umjetnost – život – ustvrdila je kustosica Smolčić.

Ivan Midžić je naglasio kako je dizajniranjem nakita došlo do stvaranja crteža, skulptura pa potom i glazbe,

kao jednog izraza, koji se kao žičani instrument povezuje i sa žicama od kojih nastaje i nakit.

Kada uzmeš gitaru, to je gotovo ako prazan list, nižeš tonove, kao što nižeš crte – za-

ključio je umjetnik.

Moj umjetnički put je malo drugačiji od Ivanovog, ja se "mučim" već 20 godina s kiparstvom, malo pobjegnem od njega pa se vratim, ali ustrajem... u jednom sam tre-

nutku i pisala priče koje sam nazvala "kiparstvo u prozi" – kazala je Hana Lukas Midžić pročitavši svoju priču "K od kiparstva" koja je nasmijala sve okupljene i dala intiman uvid u njena razmišljanja.

U predgovoru ovoj izložbi, kustosica Anita Kojundžić Smolčić je zapisala kako se Ivan Midžić dolje, u prizemlju galerije, predstavlja nizom radova objedinjenima nazivom "Metalne-glazbene skice", u rasponu od nakita, crteža, skulpture, videa, glazbe povezane s crtežom pa do fotografija, a riječ je o svojevrsnom pregledu na koji način se njegovo stvaranje nakita od čiste primijenjene umjetnosti transformiralo u različite medije i ideje čiste likovnosti. Pri tom je i surađivao s drugim umjetnicima čiji su radovi također izloženi: Vanja Šolin i Jakša Matošić predstavljaju se dvjema fotografijama, a glazbene

skice su nastale u suradnji s Vaskom Lukasom.

S druge strane, ili preciznije gore, na prvom katu Hana se predstavlja konceptom "Žena, špilja, fotelja" koji je njezin gorko-slatki odgovor popularnoj sintagmi "žena, majka, kraljica", pri čemu iz duboko intimnih iskustava stvarajući neobičan kiparski triptih koji govori univerzalnim jezikom humora, zadovoljstva, boli i frustracije. Kako Hana kaže, riječ je o "izboru radova koji su nastajali kroz duži period, a u sebi objedinjuju kućanstvo, kiparstvo i divljinu, daju osvrt na moju poziciju tog vječnog balansiranja uloga i traženja raznih vrsta utočišta od raznih vrsta frustracija. Oduvijek sam dozvoljavala da stvarni predmeti uđu u dijalog s mojom kiparskom misliju, i obrnuto – da kiparstvo prođe u moj svakodnevni život."

PREDSTAVLJENA KNJIGA PROF. TONKA VLAKA

'Rehabilitacijski modeli u reumatologiji utemeljeni na dokazima'

Iz knjige se iščitava moja okrenutost i veliko povjerenje koje sam kroz radni vijek imao prema mladim ljudima, bez kojih ne možemo i druga stvar koja je važna jest da na koricama piše da je cijena nula eura, naglasio je prof. Vlak

Piše **GORDANA ALFIREVIĆ**

U Sveučilišnoj galeriji predstavljena je knjiga "Rehabilitacijski modeli u reumatologiji utemeljeni na dokazima" autora prof. Tonka Vlaka. Dupkom puna galerija uzvanika, od studenata do emeritusa, gostiju i prijatelja potvrdila je da je prof. Vlak uistinu poseban čovjek te nadasve značajan splitski liječnik. Okupljenima se najprije obratio Damir Roje, predstavnik Akademije medicinske znanosti Hrvatske iz podružnice Split, istaknuo je da mu je iznimna čast što je prof. Tonko Vlak njihov dugogodišnji suradni član te mu iskreno čestitao na izdavanju ovog visokoškolskog udžbenika u klasi znanstvenog priručnika. Postat će to zasigurno neizostavna literatura stalnog usavršavanja i doživotnog učenja medicinskih djelatnika.

Prof. Ana Marušić, profesorica anatomije i istraživačke metodologije na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Splitu kazala je da njezini kolege iz fizikalne medicine jako

puno rade i stvaraju nove dokaze i da vjeruje da će knjiga imati i novo izdanje.

- Današnje kronične bolesti imaju toliko puno uzroka da nemamo najboljih lijekova, nego samo možemo govoriti o nekoj vjerojatnosti da pojedini lijek djeluje. Tu ulazimo u posebnu statistiku, a to je statistika vjerojatnosti. I to nam predstavlja problem. Nama

rezultati novih kliničkih ispitivanja kažu da postoji neka vjerojatnost da taj lijek djeluje. Međutim, svaki pacijent je liječniku binarni, a to znači ili će mu biti bolje, ili mu neće biti bolje. Stvar koja je tu ključna jest da razmišljamo kritički o informacijama koje dobivamo. To je ono što knjiga prof. Vlaka i suradnika govori, a to je da uvijek moramo

kritički gledati na sve nove informacije koje nam dolaze. Moramo ih gledati u njihovom jedinstvu sa svim dokazima koje imamo i to onda provesti u praksu. Knjiga nam daje mnogo primjera, različitih vrsta dokaza i smjernica za pojedine postupke u fizikalnoj medicini, sve do podataka iz stvarnog svijeta, a to su rezultati nekih analiza s Klinike za

fizikalnu medicinu. U knjizi se nalazi bogato znanje da ga proučavamo. I da iz njega na najbolji način možemo donijeti odluke u svakodnevnoj praksi, što je zapravo i svrha medicine utemeljene na dokazima – objasnila je prof. Marušić važnost ovog udžbenika.

Izv. prof. Mislav Radić kazao je da mu je bila čast biti recenzent ove izuzetno kvalitetne knjige. Pritom je čestitao prof. Vlaku, posebno iz razloga što je u knjizi objedinio sve ono što je on radio svaki dan kad je dolazio na svoje radno mjesto i sve je to pretočio u znanstveni izričaj, čime svako poglavlje ima svoju osobitu težinu:

- Ovaj udžbenik nastao je iz one krilatice "work, finish, publish". Radi, dovrši, objavi. Riječ je o sveučilišnom udžbeniku i toplo ga mogu preporučiti mladim kolegama, ali ne samo njima, nego i nama starijima, i to iz razloga što ćemo pročitati nešto novo, i to utemeljeno na dokazima. Završit ću s onim što piše na poledini: "Lukav čovjek prezire znanje, neuk mu se divi, a pametan ga koristi!"

Na kraju se okupljenima obratio sam autor, prof. Tonko Vlak. Ispričao je okupljenima kako je za njega specifično to što ne voli šablone pa je tako i započeo od onoga što obično ide na kraju. Zahvalio je svima koji su došli na predstavljanje knjige.

- Ana i Mislav su rekli ono što je najbitnije za knjigu, a ja ću reći dvije stvari koje su meni važne, a to je da se iz te knjige iščitava jedna moja okrenutost i veliko povjerenje koje sam kroz sav svoj radni vijek imao prema mladim ljudima. Mladi ljudi su nešto što neumitno dolazi. Mladi ljudi su nešto što mora biti bolje od nas i bez kojih mi ne možemo. Druga stvar koja je važna i koja je mi se čini interesantna, a vezana je uz ovu knjigu, jest da na njezinim koricama piše da je cijena nula eura. Knjiga je napravljena kao nekomercijalni projekt i svi me pitaju zašto sam to radio, jer je u knjigu uloženo dosta truda, a bilo je i dosta troškova. A ja volim reći da je to zato jer znanje nema cijenu!

Prof. Vlak je podvukao:

- To je zgodna floskula, a pravi razlog zašto je ta knjiga nula eura je puno dublji.

Naime, izdavač ove knjige je Katedra za fizikalnu i rehabilitacijsku medicinu Medicinskog fakulteta u Splitu. Knjiga je prošla sve ono što je trebala proći, počevši od sjednice Senata 13. srpnja, gdje je dobila status sveučilišnog udžbenika i kao takva će se koristiti ne samo na našem Sveučilištu, nego i diljem Hrvatske. Ja sam svoj rad na Medicinskom fakultetu u Splitu započeo davne 1992. godine kao asistent i napredovao sam do znanstveno-nastavnog zvanja redovitog profesora u trajnom zvanju. I ništa od toga ne bih mogao postići da nije bilo Medicinskog fakulteta. Medicinski fakultet mi je dao sve i omogućio mi da kao profesor imam društveni ugled, da me se poziva na razna predavanja, europske skupove itd. Stoga je moja ideja vodilja bila da ja pri kraju svoje karijere zahvalim Medicinskom fakultetu na način da sve svoje znanje i uloženo vrijeme iz područja rehabilitacijske reumatologije sabere u jednu knjigu i da tu knjigu poklonim Medicinskom fakultetu. I to na način da svima koji su zainteresirani za ovu problematiku bude na korist, a meni na ponos i čast. To je bio glavni razlog zašto je ona napravljena kao nekomercijalni projekt i da košta nula eura.

Zaključio je:

- Edicija od 300 komada će biti podijeljena krajnjim korisnicima i već je otišla po svim knjižnicama medicinskih fakulteta diljem Hrvatske, nekih bolnica, u Nacionalnu sveučilišnu knjižnicu i u našu Sveučilišnu knjižnicu, pa i studentima diplomskog studija Fizioterapije Sveučilišnog odjela zdravstvenih studija. Dakle, meni je to nadasve predstavljalo zadovoljstvo i drago mi je da Medicinskom fakultetu mogu zahvaliti za svoj društveni ugled. To je bio način kako bih se ja tom fakultetu odužio i zahvalio na svemu što je taj fakultet meni omogućio.

U glazbenom dijelu nastupio je kvartet s flautom profesora Glazbenog odsjeka Umjetničke akademije u Splitu u sastavu: Ana Domanić (flauta), Evgenija Ephstein (violina), Vladimir Kossjanenko (viola) i Hillary Karuza (violončelo). Promociju knjige organizirala je Helena Trze Jakelić, voditeljica Sveučilišne galerije.

SVEUČILIŠNA GALERIJA
**Radionica
japanske
kaligrafije**

Sveučilišna galerija je u suradnji sa Školom crtanja i slikanja Split organizirala jednodnevnu radionicu japanske kaligrafije. Idejni začetnik i voditelj radionice bio je Sandi Širok, a direktno iz Tokija, preko Zoom platforme, radionicu je vodio majstor kaligrafije M. Nakayama.

KNJIŽEVNA PREPORUKA

Kvalitetan povijesni ‘fantasy’ koji je pokorio svijet

Puno je stvari za pohvaliti u knjizi ‘Rat makova’, pogotovo jer je R.F. Kuang ovo počela pisati s 19 godina. Svijet u kojem je radnja smještena je besprijeckorno izgrađen, likovi su vrhunski razrađeni i knjiga je izuzetno kvalitetno napisana

Piše **KATARINA MALJKOVIĆ**

Rebecca F. Kuang je prevoditeljica i nagrađivana autorica bestseleru New York Timesa. Rođena u Guangzhouu u Kini, kao dijete je s roditeljima je emigrirala u Sjedinjene Američke Države. Diplomirala je povijest na Sveučilištu Georgetown. Magistrirala je filozofiju kineskih studija na Sveučilištu Cambridge i magistrirala znanost suvremenih kineskih studija na Sveučilištu Oxford. Godine 2020. započela je doktorat istočnoazijskih jezika i književnosti na Sveučilištu Yale. Njezino proučavanje azijske povijesti i jezika element je koji je uvelike ugrađen u njezino pisanje, što čitateljima omogućuje da uspostave veze između događaja u knjizi i njihove povijesne inspiracije. Kuang je počela pisati Rat makova s 19 godina dok je predavala debat u Kini. Izjavila je da se Rin temelji na Mao Zedongu i da trilogija istražuje pitanje “što čini čudovište?” Rat makova prati Rin, siroče iz siromašne južne pokrajine Nikara. Njezini je skrbnici pokušavaju udati pa ona odlučuje pristupiti testu kako bi ušla u elitnu vojnu akademiju Sinegard. Ne samo da test položi, već dobiva najvišu ocjenu u svojoj pokrajini. To šokira svih i umjesto da to proslave, Rin je optužena za prevaru.

Stvari ne postaju puno bolje kad ona stigne u Sinegard. Osuđuju ju zbog lošeg odgoja i tamne boje kože. Mora se boriti da dokaže svoje mjesto, a to nije lako. Odmah prvog dana stvara neprijatelja, Nezhu, sina gospodara zmaja. Također, pronalazi prijatelja Kitaya, sinom caričinog ministra.

Velika cijena moći

Mugenezi, koji žive na otoku obale Nikare, dvaput su pokušali osvojiti Nikaru u prethodnim Ratovima makova. Nakon nekoliko godina u Sinegardu, Mugenezi napadaju, te Rin i njezini školski kolege moraju ići u rat.

Uz sve što se događa, Rin otkriva da je šaman i da može kanalizirati moć boga Feniksa i prizvati vatru. No, plaća veliku cijenu za toliku moć jer šamani nemaju uvijek kontrolu nad svojim umovima. Rin se stalno bori da zadrži vlastiti um, dok istovremeno želi imati moć.

Što priča ide dalje i kako ulazimo sve dublje u rat, cijena rata postaje očigledna. To je sigurno jedna prizma kroz koju nažalost možemo promatrati i svijet oko nas. Rat je razoran i – kako to najčešće biva – više utječe na siromašne nego na bogate. Bogati uglavnom ne moraju napuštati svoje domove – ili ako ih već napuštaju, čine to s privilegijama koje drugi nemaju – i nisu prisiljeni gladovati. Prikazi nasilja i surove stvarnosti rata su nepokolebljivi.

Kuang koristi Rat makova kako bi prikazala okrutne posljedice kolonijalizma i generacijskih trauma koje nastaju zbog genocida i gubljenja, brisanja, identiteta u vlastitoj zemlji. Mugenezi su bili prvi neprijatelji, ali drugi vanjski neprijatelji su Hespira, koji predstavljaju zapadne narode koji su došli želeći iskoristiti prirodne resurse. Veliku ulogu u planovima Hespiranaca čini religija, koristeći ju kako bi preuzeli kontrolu. I to zrcali stvarnu povijest, jer kada se govori o zapadnjačkom kolonijalizmu često se zna umanjiti uloga kršćanstva u njegovim posljedicama. Glavni motiv Hespiranaca je učiniti Nikaru “civiliziranijom”, a to je značilo učiniti ih sličnijima njima, što uključuje i preobraćenje nanjihovu religiju.

Zbog svega navedenog, Rat makova je vjerojatno najbolje klasificirati kao povijesni fantasy, budući da je smješten u svijetu

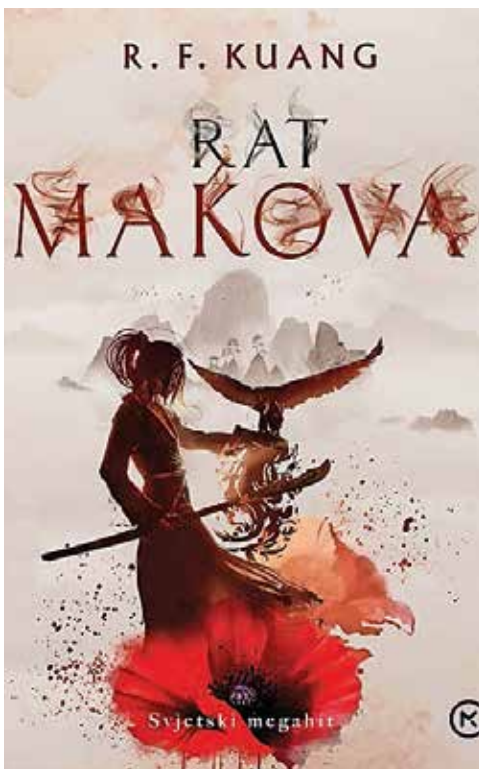
fantazije koji se uvelike oslanja na kinesku povijest 20. stoljeća. Prvi i Drugi rat makova su Opijumski ratovi, Carstvo Nikara je Kina, Speer je Tajvan, Federacija Mugen je imperijalni Japan, Hespircanci su Europljani, a Treći rat makova je kinesko-japanski rat/ Drugi svjetski rat kada je Japan napao Kinu. Kuang ne bježi od prikazivanja zločina koje su počinili carski japanski vojnici, no također je u intervjuima više puta naglasila da cilj trilogije nije da se ocrnibilo koja određena zemlja. Dva glavna događaja koja knjiga ističe i najbrutalnije scene su prema riječima R.F. Kuang “izvučene izravno iz povijesnih knjiga”. Time što su najstrašnije stranice ove knjige, uključujući genocid, silovanje i rat, inspirirane događajima iz naše povijesti, Kuang tjera svoje čitatelje na razmišljanje. Tjera nas da razmislimo o zastrašujućim događajima u njezinoj priči i shvatimo da ovi aspekti njezine fantastične knjige uopće nisu fantastični. Oni su se zapravo dogodili u ljudskoj povijesti, prije manje od jednog stoljeća.

Povijesni fantasy

Puno je stvari za pohvaliti u samoj knjizi, pogotovo imajući na umu da je R.F. Kuang ovo počela pisati s 19 godina. Svijet u kojem je radnja smještena je besprijeckorno izgrađen, likovi su vrhunski razrađeni i knjiga je izuzetno kvalitetno napisana. No, posebno moram naglasiti način na koji knjiga prikazuje rat.

Kroz brutalne opise bojnog polja, Kuang daje do znanja da se upuštanjem u rat gubi moral. Kuang prisiljava Rin da prihvati odgovornost kad počinu užasna djela, te tu vidimo karakternu studiju o tome kako moć kvari i ludilo proždire. Rin, da bi zadržala svoju moć, oštećuje samu sebe i podvrgava se mentalnoj i tjelesnoj torturi. Kuang tako prikazuje traumu koju je rat prouzročio cijelim narodima.

Knjiga me u potpunosti oduševila kada sam ju prvi put pročitala 2018. godine i već sam tada znala da će R.F. Kuang pokoriti svijet – što i jest. Neizmjereno mi je drago da je od sada dostupna i u hrvatskom prijevodu i nadam se da će pronaći svoju hrvatsku publiku.

Rat makova

MOZAIK KNJIGA/SD

PRIVATNA SNIMKA

DNEVNIK SPLITSKE STUDENTICE (31)

Treba nam tečaj za rukovanje lumbrelama!

Piše **LUCIJA GRGIĆ**

Zadnjih dana nan je stalno kiša tj. zadnjih dana je stalno kiša vamo di san ja, a za vas ne znan. U svakom slučaju, baš mi je dosadila. U biti nije mi toliko dosadila kiša koliko mi je puna kapa ljudi kad je jugo.

Ne znan jeste li primjetili, al ima ih šta su tad nekako posebno grozni. A možda su takvi i kad ne pada. Al nekako mislin da je više zbog kiše. Nadan se. A možda san i u krivu.

Možda postoji neka posebna vrsta ljudi koja čeka da padne kiša i da onda dodatno pokvare dan drugin, normalnin ljudima kojima je već dovoljno teško samo zbog čimbenice šta pada kiša. Neka zla vrsta ljudi koji vole kad je sve sivo i mokro. Sivonje. Ka da jugo nije samo po sebi dovoljno loše.

Posebna vrsta boli

Ovamo nan je svima jasno da je jugo posebna vrsta boli. Bol koja se izvana širi unutra i zahvaća sve. Bol koja se najviše osjeća u zglobovima, al najviše boli u duši. Bol koja utječe i na um i na tilo. Bol za koju nema likarije. I to je najgore od svega.

Većina nas to pritrpi nekako... rekla bi utiho iako znamo da je sve osin toga. Svak put kad je jugo isključivo žugamo kako je jugo, al e, znate na šta mislin... Malo žugamo, malo smo nikakvi, malo čakulamo o tome kako nije stvar da ne volimo kišu nego nan je tad najdraže ostat doma i gledat je s prozora kako pada i onda malo plaćemo za dekon i serijon, al izguralamo to sve koliko-toliko hrabro i samo čekamo buru.

A onda su tu oni...oni...šta nije dovoljno da in je loše ka i ostalima nego oće još dodatno pokvarit dan svima oko sebe.

Oni šta će priletit auton priko lokve i

zalit pješake - jer da je pješacima bitno da ostanu suvi, ne bi se šetali okolo po kiši.

Onda su tu oni šta će stat tik do tebe i istrest lumbrelu - jer zašto bi se oni pomakli dva koraka kad si ti sam kriv šta ne nosiš kabanicu do poda i gumene čizme.

Pa oni šta će nosit lumbrelu u ruku put gore ka da je koplje - jer se dar vida najviše cijeni kad misliš da bi ti neko moga izbit oko iz glave.

I oni šta su na mobitelu i dok šetaju s lumbrelon priko glave pa uopće ne kuže šta se događa oko njih - jer društvene mreže nemaju uzalud opciju ‘follow’. Realno, ako oni prate toliko toga u virtualnom svijetu onda je red da ti u stvarnom pratiš bar di ko šeta i šta ko radi.

Neka zauvik kisnu

Ima ih svakakvih vrsta, al suma sumorum, sve su to oni za koje postoji poseban krug pakla. Za taj krug se slabo zna jer je Dante živio u 14. stoljeću, a lumbrele su postale hit u Europi tek 2-3 stoljeća kasnije. Al da, postoji. Ako mi ne virujete, samo promislite je li moguće da je slučajnost šta je lumbrela u obliku kruga. Ne? Nisan ni mislila.

Za njih je rezerviran poseban krug di će zauvik kisnit ispid butige koja prodaje lumbrele.

Da se mene pita, postojat bi tečaj za rukovanje lumbrelama. Ako nisi prošat tečaj i nemaš certifikat, nemoš je ni kupit. Na taj način bi svi koji lumbrele koriste ka oružje protiv slučajnih prolaznika nosili kabanice. Svit bi bia sigurnije misto. S više zdravih očiju.

Uz to bi u autoškoli bilo obavezno polagat vožnju na dan kad je kiša, a prisilno tuširanje pješaka bi bia automatski pad ispita.

Eto kako se dogodi da volimo kišu, al samo kad je gledamo iz unutra.

Post nubila Phoebus.

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Vesna Bačić-Vrca izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području biomedicine i zdravstva, polje farmacija

Branko Bauer izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Strojarsstvo

Ivo Džijan izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Strojarsstvo

Ivana Grgurev izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Društvenih znanosti, polje Pravo

Zoran Luković izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Viktor Milardić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Elektrotehnika

Saša Nikšić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Društvenih znanosti, polje Pravo

Vera Rede izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Tehničkih znanosti, polje Strojarsstvo

Krešimir Salajpal izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Maja Šegvić Klarić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Biomedicine i zdravstva, polje Farmacija

Milan Vrdoljak znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u trajnom izboru, u području Tehničkih znanosti, polje Zrakoplovstvo, raketna i svemirska tehnika

Darko Božić izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Biomedicine i zdravstva, polje Dentalna medicina

Ana Gavrilović izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Kristina Goršeta izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Biomedicine i zdravstva, polje Dentalna medicina

Petra Korać izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Prirodnih znanosti, polje Biologija

Marko Jakovac izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Biomedicine i zdravstva, polje Dentalna medicina

Maja Matulić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Prirodnih znanosti, polje Biologija

Ivica Plavec izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u umjetničkom području Arhitektura, polje Arhitektonsko projektiranje (umjetnički dio)

Branimir Rajčić izabran je na umjetničko-nastavno radno mjesto redovitog profesora u umjetničkom području Arhitektura, polje Arhitektonsko projektiranje (umjetnički dio)

BORIS BERČ

Jelena Ramljak izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Maja Šćepanović izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Biotehničkih znanosti, polje Poljoprivreda

Marin Vodanović izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Biomedicine i zdravstva, polje Dentalna medicina

Krešimir Vučković izabran je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovitog profesora u području Tehničkih znanosti, polje Strojarsstvo

Irena Žmak izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u području Tehničkih znanosti, polje Temeljne tehničke znanosti

Petra Amižić Jelovčić izabrana je na znanstveno-nastavno radno mjesto redovite profesorice u trajnom izboru u području Društvenih znanosti, polje Pravo, grana Pomorsko i općeprometno pravo

SVEUČILIŠTE U SPLITU
PRIRODOSLOVNO
MATEMATIČKI FAKULTET
RASPIŠUJE
NATJEČAJ

- 1. za izbor jednog nastavnika na znanstveno-nastavno radno mjesto izvanrednog profesora, za znanstveno područje prirodnih znanosti, znanstveno polje matematika, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.
- 2. za izbor jednog nastavnika na znanstveno-nastavno radno mjesto docenta, za znanstveno područje tehničkih znanosti, znanstveno polje elektrotehnika, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu.

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta u Splitu <https://www.pmfst.unist.hr/javni-natjecaji/>

Prijave se dostavljaju se u elektroničkom obliku u roku od 30 dana od objave natječaja u Narodnim novinama, na adresu elektroničke pošte natjecaj-posao@pmfst.hr. Nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati niti će se podnositelji nepotpunih prijava pozivati na dopunu prijave. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Na temelju odluka Fakultetskog vijeća Klasa: 112-01/23-01/043 Ur. broj: 2181-206-3-3-23-05 od 15. studenoga 2023. godine i Klasa: 112-01/23-01/057 Ur. broj: 2181-206-3-3-23-04 od 15. studenoga 2023. godine.

SVEUČILIŠTE U
SPLITU, FAKULTET
ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE
RASPIŠUJE
NATJEČAJ

- za izbor 1. jednog suradnika na suradničkom radnom mjestu asistent za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo na određeno vrijeme;
 - 2. jednog nastavnika na nastavnom radnom mjestu predavač za znanstveno područje prirodnih znanosti, polje matematika.
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, www.fesb.unist.hr.

Smotra Sveučilišta u Splitu 4.–8.12. 2023.

Zgrada tri fakulteta
Ruđera Boškovića 33, Split

Sveučilište
u Splitu

Predstavljanje svih studijskih programa
4.12. 11 – 16h

Ekonomski
fakultet
5.12. 18h A03

Fakultet
elektrotehnike,
strojarstva i
brodogradnje
5.12. 18h A01

Kemijsko-
tehnološki
fakultet
5.12. 18h A02

Katolički
bogoslovni
fakultet
5.12. 19h A03

Fakultet
građevinarstva,
arhitekture i
geodezije
5.12. 19h A01

Kineziološki
fakultet
6.12. 18h A03

Prirodoslovno-
matematički
fakultet
6.12. 18h A01

Pravni
fakultet
6.12. 19h A03

Umjetnička
akademija
6.12. 19h A01

Sveučilišni odjel
zdravstvenih studija
7.12. 18h A03

Sveučilišni odjel
za studije mora
7.12. 18h A01

Sveučilišni odjel za
forenzične znanosti
7.12. 18h A02

Sveučilišni odjel
za stručne studije
7.12. 19h A03

Medicinski fakultet
7.12. 19h A01

Pomorski fakultet
7.12. 19h A02

Sveučilišni studij
Mediterranska
poljoprivreda
8.12. 18h A03

Sveučilišni studij
Komunikacija
i mediji
8.12. 18h A01

Filozofski fakultet
8.12. 18h A02

Sveučilišni studij
Hotelijerstvo
i gastronomija
8.12. 19h A03

Sveučilišni studij
Vojno pomorstvo
8.12. 19h A01

Saznaj više na:

